

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Vyhodnocení četnosti optimalizace přímých důchodů
prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění**

Anna Řehořová

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Anna Řehořová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vyhodnocení četnosti optimalizace přímých důchodů prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění

Název anglicky

Direct Pensions Frequency Optimisation Evaluation by Mean of Voluntary Pension Scheme

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy dobrovolného důchodového pojištění vyhodnotit četnosti optimalizace přímých důchodů a vliv na výdaje na dávky důchodového pojištění.

Metodika

Teoretická část diplomové práce bude zpracována na základě kompilace poznatků z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších relevantních zdrojů z oblasti sociálního pojištění s primárním zaměřením na důchodové pojištění v České republice.

Na základě analýzy vlivu doplacení dobrovolného důchodového pojištění na výši a přiznání přímých důchodů v případech absence potřebné doby pojištění, budou vyhodnoceny četnosti optimalizace přímých důchodů. Následně bude hodnocen vliv na výši dávek důchodového pojištění a výdaje v systému důchodového pojištění.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

sociální pojištění, důchodové pojištění, dávka, důchodový věk, doba pojištění, stáří, invalidita

---

Doporučené zdroje informací

- COBOVIC, Maja Vretenar, COBOVIC, Mirko, VUJCIC, Jasna. The Pension Insurance System in Croatia – Scenario of The Future Development. 6th International Scientific Symposium Economy of Eastern Croatia – Vision and Growth, 2017. pp. 290-298.
- DANEVA, Ivanka. 2015. The Role of Voluntary Pension Insurance in Corporate Governance. Economics 21 / Ikonomika 21. Issue: 1, 2015. 1314-3123.
- HALÍŘOVÁ, Gabriela. 2018. Praktikum z práva sociálního zabezpečení. 5. přepracované a aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2018. Praha: Leges, 2018. 192 s. 978-80-7502-297-4.
- HEDL, Jan. 2015. Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat. Praha: Portál, 2015. 734 s. 978-80-262-0981-2.
- KAHOUN, Vilém a kol. 2014. Sociální zabezpečení. Vybrané kapitoly. 2. aktualizované vydání. Praha: TRITON, 2014. 448 s. 978-80-7387-733-0.
- KREBS, Vojtěch a kol. 2015. Sociální politika. 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 568 s. 978-80-7478-921-2.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2013. Právo sociálního zabezpečení. 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 320 s. 978-80-7400-473-6.
- ŽENÍŠKOVÁ, Marta. 2018. Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady 2018. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2018. 160 s. 978-80-7554-127-7.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Gabriela Kukalová, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2019

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 4. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vyhodnocení četnosti optimalizace přímých důchodů prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. dubna 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Gabriele Kukulové, MBA, Ph.D za její trpělivost, cenné rady a čas, který mi věnovala při konzultacích a při řešení problematiky dobrovolného důchodového pojištění.

Vyhodnocení četnosti optimalizace přímých důchodů prostřednictvím dobrovolného důchodového pojištění

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou důchodového a sociálního pojištění. Na základě praktických zkušeností podrobených analytickému zkoumání vybraných reálných příkladů prokazuje možnost optimalizace, za využití nástroje dobrovolného důchodového pojištění, rozhodných skutečností na přiznání starobního a invalidního důchodu a na jeho výši. Současně se zabývá ekonomickými dopady na mandatorní výdaje státního rozpočtu.

Práce předkládá ucelený pohled na problematiku důchodového pojištění, včetně důchodového věku a podmínek nároku na přiznání starobního a invalidního důchodu. Problematika důchodového pojištění včetně optimalizace je demonstrována na výpočtech jednotlivých druhů důchodů.

Součástí diplomové práce je analýza statistických dat četnosti využívání nástroje dobrovolného důchodového pojištění. Analýza prokazuje rozdíly ve využití tohoto nástroje v rámci regionů České republiky a poměr ve vztahu ke všem státním pojištěncům.

Diplomová práce prokazuje, že nástroj dobrovolného důchodového pojištění má pozitivní dopad zejména na občany, kteří vlivem sociálních a jiných událostí nesplňují podmínky potřebné doby pojištění pro přiznání dávky. Pomocí tohoto nástroje získávají sociální jistoty ve stáří nebo v invaliditě.

Klíčová slova: důchodové pojištění, sociální zabezpečení, důchodový věk, doba pojištění, pojištěnec, invalidita, stáří

Direct Pensions Frequency Optimisation Evaluation by Mean of Voluntary Pension Scheme

Abstract

This thesis looks into the area of pension schemes and social security schemes. Selected cases were analysed and the results and experience show the possibility of optimization when voluntary pension scheme is in use, with regards to the impact on the qualification requirements for granting of the pension/disability pension and the pension amount itself. The economic impact on the mandatory spending within the national budget is also taken into consideration.

A comprehensive perspective of the pension scheme area, including the retirement age and qualifications requirements for granting of the state pension or disability pension is presented. The issue of pension scheme including the optimization is demonstrated through calculations of individual types of pension.

Statistical data showing the frequency of voluntary pension scheme use were analysed. This analysis presents differences in use of this tool among the regions of the Czech Republic and a ratio of use in relation to the state pension scheme.

We conclude that there is a positive impact of the voluntary pension scheme especially with regards to the individuals who do not meet the criteria of the necessary time period for granting of the pension due to social and other reasons. This scheme gives them a kind of social assurance for their retirement or in case of disability.

Keywords: pension scheme, social security, retirement age, duration of the insurance, person insured, disability, old age

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 Teoretická východiska	19
3.1 Sociální zabezpečení	20
3.2 Důchodové pojištění.....	20
3.3 Zákon o důchodovém pojištění	21
3.3.1 Doby pojištění.....	22
3.3.2 Náhradní doby pojištění.....	23
3.3.3 Vyloučené doby	25
3.3.4 Průměrná mzda	25
3.4 Druhy dávek důchodového pojištění.....	25
3.4.1 Složení důchodové dávky	26
3.4.2 Výpočtové parametry výše důchodu.....	26
3.4.3 Dávky starobního důchodu a podmínky jeho nároku	27
3.4.3.1 Nezbytná doba pojištění	28
3.4.3.2 Starobní důchod před dosažením důchodového věku	30
3.4.3.3 Výše starobního důchodu	30
3.4.4 Dávky invalidního důchodu a podmínky jeho přiznání.....	31
3.4.4.1 Dopočtená doba	32
3.4.4.2 Výše invalidního důchodu	34
3.4.5 Způsob hodnocení dob pojištění a některých náhradních dob pojištění pro nárok na starobní a invalidní důchod	34
3.5 Dobrovolné důchodové pojištění	38
3.5.1 Okruh dobrovolně důchodově pojištěných osob	39
3.5.2 Dobrovolné důchodové pojištění z důvodu vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce.....	40
3.5.3 Dobrovolné důchodové pojištění z důvodu studia.....	41
3.5.4 Dobrovolné důchodové pojištění bez udání důvodu.....	41
3.5.5 Podmínky zápočtu dobrovolného důchodového pojištění	42
4 Analytická část	44
4.1 Vývoj využití nástroje dobrovolného důchodového pojištění osob v ČR.....	44
4.1.1 Počet pojištěnců spravovaných Českou správou sociálního zabezpečení	45

4.1.2	Počty dobrovolně důchodově pojištěných osob v České republice	47
4.1.3	Počty dobrovolně důchodově pojištěných osob v regionech	49
4.1.4	Výdaje na dávky důchodového pojištění a průměrná výše důchodu	70
4.2	Modelové příklady výpočtu doby pojištění pro nárok na invalidní důchod.....	73
4.3	Modelový příklad výpočtu doby pojištění pro nárok na starobní důchod.....	81
5	Výsledky a diskuse	85
5.1	Dopady na výdaje na dávky důchodového pojištění a vyhodnocení četností optimalizace přímých důchodů	85
5.2	Vyhodnocení optimalizace u modelových příkladů	86
6	Závěr.....	89
7	Seznam použitých zdrojů.....	92
8	Přílohy	96

Seznam obrázků

Obrázek 1	Soustava sociálního zabezpečení.....	19
Obrázek 2	Organizační struktura ČSSZ.....	46
Obrázek 3	Pracoviště ČSSZ v ČR.....	47
Obrázek 4	Příhláška k DOPOJ.....	97
Obrázek 5	Odhláška z DOPOJ.....	98
Obrázek 6	Sdělení platebních údajů DOPOJ	99

Seznam tabulek

Tabulka 1	Změny redukčních hranic po 29. 9. 2011	27
Tabulka 2	Nezbytná doba pojištění dle ustanovení odst. 1 ZDP	29
Tabulka 3	Nezbytná doba pojištění dle ustanovení odst. 4 ZDP	29
Tabulka 4	Hodnocení dob pojištění pro nárok na starobní důchod	35
Tabulka 5	Zhodnocení dob studia	36
Tabulka 6	Zhodnocení dob evidence úřadu práce – 1 rok pojištění	37
Tabulka 7	Zhodnocení dob evidence úřadu práce - bez pojištění.....	38
Tabulka 8	Počet pojištěnců bez OSVČ v ČR.....	46
Tabulka 9	Výdaje na dávky důchodového pojištění	70
Tabulka 10	Průměrná výše starobního důchodu invalidního důchodu	71
Tabulka 11	Průměrná délka doby pobírání důchodu a průměrný věk dožití důchodce.....	72
Tabulka 12	Stávající doba pojištění Př. 1	74
Tabulka 13	Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 1	75
Tabulka 14	Stávající doba pojištění Př. 2	76
Tabulka 15	Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 2	77
Tabulka 16	Stávající doba pojištění Př. 3	78
Tabulka 17	Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 3	79
Tabulka 18	Stávající doba pojištění Př. 4	80

Tabulka 19 Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 4.....	81
Tabulka 20 Stávající doba pojištění v r. 2018 - Př. 5.....	82
Tabulka 21 Optimalizace s doplacením DOPOJ v r 2018 - Př. 5	82
Tabulka 22 Stávající doba pojištění v roce 2019 - Př. 5	83
Tabulka 23 Optimalizace s doplacením DOPOJ v r. 2019 - Př. 5	84
Tabulka 24 Důchodový věk.....	96
Tabulka 25 Platby DOPOJ.....	100
Tabulka 26 Data DOPOJ Hl. m. Praha	101
Tabulka 27 Data DOPOJ Středočeský kraj.....	101
Tabulka 28 Data DOPOJ Jihočeský kraj	102
Tabulka 29 Data DOPOJ Plzeňský kraj.....	102
Tabulka 30 Data DOPOJ Karlovarský kraj	103
Tabulka 31 Data DOPOJ Ústecký kraj	103
Tabulka 32 Data DOPOJ Liberecký kraj	103
Tabulka 33 Data DOPOJ Královehradecký kraj.....	104
Tabulka 34 Data DOPOJ Pardubický kraj.....	104
Tabulka 35 Data DOPOJ Kraj Vysočina	104
Tabulka 36 Data DOPOJ Jihomoravský kraj.....	105
Tabulka 37 Data DOPOJ Olomoucký kraj	105
Tabulka 38 Data DOPOJ Zlínský kraj.....	106
Tabulka 39 Data DOPOJ Moravskoslezský kraj	106

Seznam grafů

Graf 1 Zákonné důvody k DOPOJ v ČR	48
Graf 2 Počty DOPOJ v ČR	48
Graf 3 Zákonné důvody k DOPOJ v Hl. městě Praha	49
Graf 4 Počty DOPOJ - Hl. město Praha.....	50
Graf 5 Zákonné důvody DOPOJ ve Středočeském kraji	51
Graf 6 Počty DOPOJ - Středočeský kraj	51
Graf 7 Zákonné důvody DOPOJ v Jihočeském kraji.....	52
Graf 8 Počty DOPOJ - Jihočeský kraj	53
Graf 9 Zákonné důvody DOPOJ v Plzeňském kraji.....	54
Graf 10 Počty DOPOJ - Plzeňský kraj.....	54
Graf 11 Zákonné důvody k DOPOJ v Karlovarském kraji.....	55
Graf 12 Počty DOPOJ - Karlovarský kraj	56
Graf 13 Zákonné důvody k DOPOJ v Ústeckém kraji	57
Graf 14 Počty DOPOJ - Ústecký kraj.....	57
Graf 15 Zákonné důvody k DOPOJ v Libereckém kraji	58
Graf 16 Počty DOPOJ - Liberecký kraj.....	59
Graf 17 Zákonné důvody k DOPOJ v Královehradeckém kraji.....	60
Graf 18 Počty DOPOJ - Královehradecký kraj	60
Graf 19 Zákonné důvody k DOPOJ v Pardubickém kraji	61
Graf 20 Počty DOPOJ - Pardubický kraj.....	62
Graf 21 Zákonné důvody k DOPOJ v Kraji Vysočina	63
Graf 22 Počty DOPOJ - Kraj Vysočina	63
Graf 23 Zákonné důvody k DOPOJ v Jihomoravském kraji	64
Graf 24 Počty DOPOJ - Jihomoravský kraj.....	65
Graf 25 Zákonné důvody k DOPOJ v Olomouckém kraji.....	66

Graf 26 Počty DOPOJ - Olomoucký kraj	66
Graf 27 Zákonné důvody k DOPOJ ve Zlínském kraji.....	67
Graf 28 Počty DOPOJ - Zlínský kraj	68
Graf 29 Zákonné důvody k DOPOJ v Moravskoslezském kraji.....	69
Graf 30 Počty DOPOJ - Moravskoslezský kraj	69

1 Úvod

Důchodové pojištění a s tím související problematika rezonuje celou společností včetně odborné veřejnosti. Demografické změny jsou primárním důvodem, proč penzijní systémy vyspělých zemí musí procházet výraznými změnami. Česká republika dosud přikročila k realizaci dílčích parametrických změn důchodového systému (prodloužení hranice důchodového věku pro odchod do důchodu, délka pojištění), i když je zjevné, že současný důchodový systém České republiky je z ekonomického hlediska a s tím souvisejících mandatorních výdajů státu, dlouhodobě neudržitelný (HAVLÍČKOVÁ, 2004).

Tato diplomová práce se zabývá důchodovým pojištěním, především aktuální právní úpravou v kontextu s předchozím významným vývojem sociálního zabezpečení v tomto teritoriu. Geneze systému důchodového pojištění současné České republiky je akcentován v teoretické části. Pozornost je věnována nejrozšířenějším druhům důchodů – starobnímu důchodu a důchodu invalidnímu, které tvoří zásadní množinu důchodového pojištění, resp. jde o největší mandatorní výdaje výplat důchodů. Je zjevné, že starobní důchody jsou dynamickou silou, která aktuálně společně se stárnutím české populace spouští změny v této oblasti.

Změnou politickoekonomického systému v roce 1990 došlo k nastartování reformních aktivit v celém hospodářském a sociálním systému s výrazným dopadem do oblasti sociálního zabezpečení. Zásadním popudem k reformním aktivitám byla eliminace centrálně ovládaného hospodářství a progresivní přechod k vlastní tržní ekonomice. Došlo ke změně filosofie poskytování a financování sociálních dávek a zakotvení jednotné právní úpravy jakýchkoliv státem vyplácených dávek. Tyto změny však ctí zásadu sociální solidarity jako podstatné součásti celého sociálního zabezpečení. Hledání adekvátnosti promítané zásady solidarity, tedy nalezení optimálního vztahu míry účasti státu na straně jedné a zapojení samotného jednotlivce na straně druhé, je hlavním cílem reformních změn. V tomto kontextu je nezbytné připomenout, že tehdejší tzv. socialistické zřízení zaručovalo svým občanům sociální jistoty, které se promítaly do pasivity občanů. Tato pasivita poté reflektovala očekávání pomoci, která byla víceméně zaručena samotným státním zřízením.

Novodobý sociálně odpovědný stát, který chce být pro své občany státem sociálně stabilním, musí být založen na rozprostření zodpovědnosti za realizaci sociálních jistot do svých vlastních aktivit obecného zájmu a současně k efektivnímu využití způsobilosti nebo nadání každého jednotlivce.

Současný vývoj důchodového pojištění nás ujišťuje v názoru, že Česká republika ve sféře důchodového pojištění je stále v procesu vývoje a hledání optimalizace, byť lze mít za to, že některé potíže jsou s využitím novelizací právních předpisů alespoň částečně řešeny.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je na základě analýzy dobrovolného důchodového pojištění vyhodnotit četnosti optimalizace přímých důchodů a vliv na výdaje na dávky důchodového pojištění.

2.2 Metodika

Teoretická část diplomové práce se zaměřuje na všechny podstatné instituty, které se váží k tématu. Na základě kompilace poznatků z odborné literatury, aktuálních právních předpisů a dalších významných zdrojů z oblasti sociálního pojištění s prvotním zaměřením na důchodové pojištění v České republice, zpracovává diplomová práce problematiku důchodového pojištění uceleně, komplexně a srozumitelně nejen pro odbornou veřejnost.

Diplomová práce využívá logické metody jako klasifikace, zobecňování, analýza, syntéza, indukce a dedukce pro dosažení svého cíle. Významně je využívána metoda komparace, zvláště v situacích, kdy je postupováno od teorie k praxi, od obecného ke speciálnímu, přičemž dochází ke zpětné vazbě o platnosti poznatků získaných v praktické části.

Smyslem teoretické části diplomové práce je deskripce problematiky sociálního pojištění z věcného hlediska. Autorka poukáže na možné přístupy k dané problematice, uvede, jak jsou definovány aktuálně známé poznatky sociálního pojištění a současně, jak se dané poznatky publikují v odborné a populárně naučné literatuře. V této části se autorka bude snažit vystihnout podstatu dobrovolného důchodového pojištění a podmínky nároků na tento druh pojištění, objasnit účel a možné legislativní konsekvence tohoto druhu pojištění.

Diplomová práce při své tvorbě aplikuje rovněž metodu pozorování, která je chápána jako systematické sledování daných jevů na základě pregnantně stanoveného cíle a přesného plánu navazujících aktivit. Pomocí této metody bude možné akcentovat některé jevy a souvislosti, tyto jevy příčinným způsobem popsat a objasnit. Výstupem této metody bude popis jevů a jejich souvislostí mezi teorií z oblasti sociálního a důchodového pojištění a praxí při aplikaci těchto zákonů. Nespornou výhodou při užití této metody je skutečnost,

že metoda může být užita na dlouhodobé základně poznatků (22 let praxe autorky v oboru) a na základě těchto konsekvencí bude zvolen typový vzorek, na základě kterého, bude realizována analýza v praktické části diplomové práce s konkrétním vypovídajícím významem.

Komparativní metoda bude použita pro základní hodnocení. Díky této metodě bude možné ověřit platnost totožných nebo odlišných stránek u několika rozdílných oblastí rozhodujících pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění.

Diplomová práce využije dvojí metodu komparace poznatků ze skutečné pracovní činnosti autorky jako:

- prostředek vytváření, ověřování vlastního přístupu v teoretické části diplomové práce bude uplatněna metoda komparace pojetí problémů či názorů,
- nástroj měření, zjišťování a objektivizování toho, co je „dost“, „málo“, „dobré“, „špatné“ v analytické části diplomové práce.

Metoda analýzy daného jevu, která je posuzována jako mentální rozprostření zkoumaného jevu na singulární části, bude uplatněna v obou částech, jak v části teoretické, tak především v části praktické. Využitím analytické metody se rozeznávají zákonitosti fungování celkového systému, jednotlivé prvky systému a jejich reciproční spojitosti. Vhodná metoda pro analytickou část diplomové práce byla zvolena studentem po konzultaci s vedoucí práce. Prostřednictvím určené analytické metody bude prováděna analýza účinku doplacení dobrovolného důchodového pojištění v případech chybějící potřebné doby pojištění na výši a přiznání dávek důchodového pojištění, především starobního a invalidního důchodu (HEDL, 2015).

V analytické části diplomové práce bude také pro zkoumání, aplikována výzkumná strategie kvantitativního výzkumu, konkrétně bude výzkum uskutečněn pomocí metody významové analýzy statistických výstupů – sekundární analýza dat (HEDL, 2015). Pro charakteristiky zkoumaného souboru osob dobrovolně účastných na pojištění bude autorka vycházet z celkové množiny dobrovolně důchodově pojištěných osob, které

jsou v evidenci České správy sociálního zabezpečení a podaly přihlášku podle ustanovení § 6 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, v době od 1. 1. 1996 do 30. 11. 2019.

Analýzu statistických výstupů bude autorka provádět pozorováním singulárních zákonných důvodů osob pro přihlášení k dobrovolnému důchodovému pojištění podle ustanovení § 6 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění:

- účast na dobrovolném důchodovém pojištění tzv. bez udání důvodu pro osoby starší 18 let věku,
- výdělečné činnosti v cizině po 31. prosinci 1995,
- soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice,
- vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, pokud jim po dobu této evidence nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci,
- jiné (výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, činnosti v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele, jehož sídlo je na území státu, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, výkonu funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky, pobytu v cizině, pokud následovaly do místa vyslání k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby svého manžela nebo registrovaného partnera.

Dále bude v analytické části diplomové práce věnován prostor pro sledování počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob a bude provedeno porovnání jejich počtu v jednotlivých letech a jednotlivých regionech v rámci celé České republiky. Počet dobrovolně důchodově pojištěných osob bude srovnán s celkovým počtem pojištěných osob (mimo osob samostatně výdělečně činných) registrovaných u České správy sociálního pojištění.

Zjištěné údaje budou zapsány do dílčích excelovských tabulek a zobrazeny v grafech. Na konci kvantitativního výzkumného šetření budou posouzeny zjištěné výsledky

výzkumu a z nich zpracována odpověď na otázku výdajů státního rozpočtu z pohledu mandatorních výdajů státu a četnosti využití nástroje dobrovolného důchodového pojištění v případech chybějící doby pojištění pro přiznání dávky důchodového pojištění nebo v případech získání doby pojištění pro pozdější nároky výplaty starobního případně invalidního důchodu.

V závěrečné části diplomové práce bude aplikována metoda syntézy, pomocí které bude možné posoudit získané poznatky, stanovit návrhy a doporučení. Metoda syntézy spočívá v mentálním spojení singulárních částí v celek. S jejím využitím se budou sledovat reciproční zásadní souvislosti mezi individuálními prvky jevů a identifikovaný celek bude zobecněn v souvislosti k dané problematice.

3 Teoretická východiska

„Soustava sociálního zabezpečení je souborem právních, finančních a organizačních nástrojů a opatření, jejich cílem je kompenzovat nepříznivé finanční a sociální důsledky různých životních okolností a událostí, ohrožujících uznaná sociální práva, nebo takovým životním situacím předcházet“ (POTUČEK, 1995).

Pojmově lze soustavu sociálního zabezpečení chápat výlučně jako důchodové zabezpečení a sociální služby (HALÁSKOVÁ, 2003). Lze také uplatnit širší koncepci sociálního zabezpečení výčtem zaopatření např.: ve stáří, péči o zdraví, při dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úrazy, při invaliditě, rodinných příslušníků a pozůstalých, v nezaměstnanosti, zaopatření matek v těhotenství a mateřství, podpora při výchově dětí v rodině (KREBS, 2007).

Obrázek 1 Soustava sociálního zabezpečení

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Koncepce soustavy sociálního zabezpečení stojí na třech úrovních:

- ✓ Základní, která je povinná pro všechny občany, garantována státem
- ✓ Skupinová doplňková soustava, jako kolektivní zabezpečení na úrovni zaměstnavatele nebo s jeho přispěním, stát garantuje nároky pojištěnců
- ✓ Individuální, jako pojištění, spoření (ARNOLDOVÁ, 2012).

Sociální poměry, na které je možné se předem připravit, řeší sociální pojištění. V tomto případě dochází ke kontinuálnímu odkládání části finančních prostředků na řešení budoucí situace. Pro tuto oblast zákon rozeznává:

- ✓ Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- ✓ Pojistné na nemocenské pojištění
- ✓ Pojistné na důchodové pojištění (FIALOVÁ, 2018)

3.1 Sociální zabezpečení

Soustava sociálního zabezpečení není rigidním systémem, naopak je neustále korigován nezbytnými změnami. Tyto změny vycházejí z dynamiky vývoje dané společnosti ve vztahu k ekonomickým a demografickým indikátorům (GREGOROVÁ, 2005).

Tržní síla ekonomiky a průmyslový rozvoj jsou určujícími faktory každé společnosti, která se zabývá otázkami sociálního zabezpečení. Působením těchto faktorů dochází k transformaci životních podmínek, organizace práce, transformaci pracovních podmínek, a zvláště životního stylu jedince. Transformace životního stylu a moderní technologie podporují rozvoj sociálních nebezpečí projevujících se zrodem nových sociálních dějů či negativních událostí pro občany (TOMEŠ, 2016). Rozvoj těchto faktorů vystavuje občany dosud nepoznaným rizikovým okolnostem. Nové poměry jsou zpravidla pro jedince obtížně zvladatelné a stát s prostřednictvím svých organizací usiluje o usměrňování a přecházení rozvoji rizikových okolností, snaží se je snižovat a eliminovat (KREBS, 2015).

3.2 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je vybudováno na **dvou nezávislých pilířích důchodového systému**, míněno v České republice.

První pilíř vytváří průběžný důchodový systém, placený z **důchodového pojištění**, popřípadě státního rozpočtu. Jde o pilíř legislativně ukotvený v soustavě České republiky (dále jen „ČR“) a garantuje výplatu státních dávek důchodového pojištění, které senioři nebo invalidé na základě svého zdravotního stavu v ČR pravidelně dostávají (HOLÝ, 2019).

Druhý pilíř důchodového pojištění tvoří dobrovolná aktivita, pojmově rozšířená jako **penzijní připojištění**. Podstatnou diferencí oproti prvnímu pilíři je skutečnost, že si občan spoří na svůj důchod iniciativně samotný (ŠKVÁRA, 2016). Uplatněním tohoto pilíře se získává nezávislost na systému bez spoléhání se na příští generace ekonomicky aktivních obyvatel ČR. S ohledem na stárnutí populace je zvýšení důležitosti tohoto systému, až do podoby dominantního zajištění příjmů v důchodovém věku, nevyhnutelné (HOLÝ, 2019).

Prostřednictvím průzkumu byl zkoumán dopad neekonomických faktorů na důchodový systém v Chorvatské republice a postoje uživatelů současného důchodového systému. Bylo zkoumáno povědomí a důvěra uživatelů v systém a ochotu účastnit se určitých forem důchodového pojištění (zejména těch dobrovolných). Průzkumem bylo zjištěno, že důchodový systém výrazně závisí na hospodářských a demografických trendech v každé zemi. Zachování stability tohoto systému je jedním ze základních problémů (COBOVIC, 2017).

3.3 Zákon o důchodovém pojištění

Tento speciální zákon kodifikuje podmínky účasti na důchodovém pojištění, nárocích na jednotlivé druhy důchodů, vymezí podmínky pro výše důchodů a řeší další otázky související s prováděním výplaty důchodových dávek (KAHOUN, 2014).

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (nadále jen „ZDP“), je postaven především na pojistné zásadě. Při rozložení v čase zavádí zásadní opatření jako je např. progresivní stupňování věkových prahů pro nárok na starobní důchod a zohlednění obecného platového nárůstu při výpočtu důchodu (TRÖSTER, 2008), zrušení dočasně kráceného starobního důchodu po roce 2006, implementace redukce omezení zápočtu studia horní hranicí šesti let po dovršení 18 let věku (od roku 2010 úplné zrušení hodnocení studia po dosažení 18 let věku) (HALÍŘOVÁ, 2018), vyšší taxy na důchodové pojištění, vypuštění podmínky omezující příjem v době dvou let počínaje vznikem nároku na starobní důchod v případě souběhu s jinou výdělečnou aktivitou, restrikce pracovněprávního vztahu v souběhu s čerpáním starobního důchodu na dobu určitou (maximálně jeden rok), zrušením diferenciací u žen podle počtu vychovaných dětí (BISKUP, 2006).

Zákon nedokázal dostatečně reagovat na působení ekonomického, sociálního a demografického vývoje, které se začínají negativně projevovat a jsou odstraňovány řadou legislativních modifikací a dovětků. Zároveň tento zákon harmonizuje české předpisy důchodového pojištění s normami Evropské unie a soulad legislativy s prostředím Evropské unie (DANEVA, 2015).

Zákon o důchodovém pojištění pojmově vymezuje úsek pojištění a náhradní dobu pojištění. Doba pojištění se započítává pro účely vzniku nároku na důchod a jeho výši v plném rozsahu, musí být však splněna podmínka, že bylo v ČR zapláceno pojistné. Oblast pojištěných osob vymezuje ustanovení § 5 odst. 1 ZDP (TRÖSTER, 2013). Je nutné upozornit na skutečnost, že účast na důchodovém pojištění vymezena tímto zákonem může být obligatorní nebo dobrovolná. Přičemž dobrovolnou dobu účasti na pojištění osob tzv. dobrovolně důchodově pojištěných ve smyslu ustanovení § 6 ZDP se hodnotí nejdříve ode dne zaplacení pojistného (KAHOUN, 2014).

Podobně jako doba pojištění se pro vznik nároku na dávku důchodového pojištění hodnotí náhradní doby, není-li zákonem stanoveno jinak. Za toto pojištění se pojistné neodvádí (PŘIB, 2010).

Za situace, že dojde k recipročnímu krytí doby pojištění, započte se do celkové doby pojištění pro nárok na dávku důchodového pojištění a výši procentní výměry jen ta doba, která se výsledku ukáže pro občana příznivější. Analogicky toto pravidlo platí i pro náhradní doby pojištění (PŘIB, 2012).

3.3.1 Doby pojištění

Dobou pojištění se rozumí časový úsek, v němž existovala vymezená právní skutečnost spočívající ve výkonu výdělečné činnosti, pochopitelně za podmínky, že bylo v ČR zapláceno pojistné (TRÖSTER, 2013).

Účastníci povinného pojištění

Při splnění zákonem vymezených podmínek o důchodovém pojištění (HALÍŘOVÁ, 2018) lze chápat jako účastníky pojištění například:

- zaměstnance v pracovním poměru,

- osoby ve služebním poměru,
- osoby samostatně výdělečně činné, realizující zisk na základě živnostenského listu či jiného oprávnění,
- zaměstnanci – tzv. dohodáři (dohody o pracovní činnosti nebo o provedení práce, v případech, kdy je za ně odváděno pojistné,
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby, pěstouni a jiné dle ustanovení § 5 odst. 1 ZDP (TRÖSTER, 2013).

3.3.2 Náhradní doby pojištění

Náhradní doba pojištění je institut pro započtení doby pojištění v případech, kdy z vážných společensky respektovaných příčin není nebo nemůže být prováděna výdělečná činnost (CHVÁTALOVÁ, 2012).

Podmínky pro započtení náhradní doby pojištění

Náhradní doba pojištění, získaná po 31. 12. 2011 (netýká se doby studia, které bylo náhradní dobou před rokem 2010 a doby civilní služby), se pro účely důchodového pojištění započte výlučně za splnění následujících předpokladů: „*byla získána na území ČR*“ (s výjimkou péče o dítě ve věku do 4 let věku) a „*doba pojištění trvala aspoň 1 rok*“ (ZDP). **Toto se však hodnotí** pouze v době, v níž byl pojištěnec účasten důchodového pojištění z jiného důvodu a byl účasten nemocenského či zdravotního pojištění (PŘIB, 2012).

Přehled náhradních dob pojištění

Důchodového pojištění jsou účastny také osoby pouze v případech, že vyhoví stanoveným dalším předpokladům zákona o důchodovém pojištění jako náhradní doba pojištění například (VOŘÍŠEK, 2012):

- vedené v evidenci **Úřadu práce České republiky**:
  - uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci (včetně odstupného, odbytného nebo odchodného),
  - podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, a to v rozsahu maximálně 3 let též po dobu, po kterou jim podpora nenáleží:
  - zjišťuje se zpětně ode dne vzniku nároku na důchod,

- před dosažením věku 55 let v rozsahu nejvýše 1 roku,
  - a nekryje se s jinou náhradní dobou nebo dobou pojištění, po kterou byla osoba vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání;
- **pečující osobně o děti do čtyř let věku;**
  - **pečující osobně:**
    - **o osobu mladší 10 let**, která je závislá na pomoci jiné osoby alespoň ve stupni I (lehká závislost). **O době a rozsahu péče o osobu závislou rozhoduje místně příslušná OSSZ na základě uplatněného návrhu na vydání rozhodnutí o této době;** nebo
    - **o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby** ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), pokud spolu žijí v domácnosti (podmínka domácnosti se nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu nebo asistenta sociálních služeb). **Obdobně i v tomto případě o době a rozsahu péče o osobu závislou rozhoduje místně příslušná OSSZ na základě uplatněného návrhu na vydání rozhodnutí o této době;**
  - **poživatelé** invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně a jiné dle ustanovení § 5 odst. 2 ZDP (TRÖSTER, 2013).

Žena, která **osobně pečuje** nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti nejméně po dobu **deseti roků**, splňuje předpoklad výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod. Dále také platí, že *„pokud se ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte rovněž splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu **pěti roků**. Toto nelze aplikovat v případě, že žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat“* (ZDP).

Do doby péče o dítě lze také uznat dobu, po kterou žena **„nemohla o dítě osobně pečovat pro nemoc nebo proto, že dítě bylo ze zdravotních důvodů v ústavní péči“** (Vyhláška MPSV č. 284/1995 Sb.). Předpoklad výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněn také v případech, kdy pečovala o nezletilé dítě:

- od jeho narození do jeho úmrtí, pokud dítě **zemřelo po dosažení šesti měsíců věku**, nebo

- aspoň *poslední tři roky před dosažením věku* potřebného podle zákona pro *vznik nároku* na starobní důchod (Vyhláška MPSV č. 284/1995 Sb.).

3.3.3 Vyloučené doby

Vyloučené doby jsou zřízeny pro zmírnění účinků sociálních událostí tedy doby, po které trvala tzv. sociální událost bez příjmu. Charakteristickým případem jsou dočasné pracovní neschopnosti, či doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nebo doba péče o dítě do čtyř let věku a také doba péče o závislou osobu (POTUČEK, 2019).

Důležitost vyloučených dob se zakládá na faktu, že při vymezení výše důchodu, se kvantum dnů vyloučených dob odečítá od celkového kvanta dnů, na který se rozpočítává průměr výdělků. Tímto matematickým úkonem se docílí skutečnosti, že při výpočtu nebude výdělek tzv. „rozměňován“. Vyloučené doby mají na výši důchodu naprosto kladný účinek (HALÍŘOVÁ, 2018).

3.3.4 Průměrná mzda

Průměrná mzda se vypočítá jako součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda stanovuje, a přepočítacího koeficientu pro modifikaci tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Průměrná mzda vymezená pro kalendářní rok by však neměla být nižší než průměrná mzda vymezená pro bezprostředně předchozí kalendářní rok (TRÖSTER, 2013).

3.4 Druhy dávek důchodového pojištění

System důchodového pojištění se ve vztahu k občanům projevuje poskytováním dávek důchodového pojištění, které souhrnně nazýváme jako důchody. Jejich členění se obecně diferencují podílem osoby na pojištění takto:

- **důchody přímé** – nárok plyne z účasti na pojištění konkrétní osoby
  - starobní důchod
  - invalidní důchod (HALÍŘOVÁ, 2018)
- **důchody odvozené** – nárok je odvozen z účasti na pojištění zesnulé osoby; také se setkáme s vymezením jako důchody pozůstalostní
  - vdovský / vdovecký
  - sirotčí (HALÍŘOVÁ, 2018)

„Přímé důchody se vyměřují danou procentní sazbou z výpočtového základu, který se zjišťuje ke dni, od něhož se přiznává důchod. Výpočtový základ se odvozuje z osobního vyměřovacího základu pojištěnce, který se zjišťuje buď jako určitý průměr dosažených výdělků za stanovené období nebo z dřívějšího osobního vyměřovacího základu, pokud pojištěnec již pobíral nebo pobírá některý z přímých důchodů“ (PŘIB, 2011).

3.4.1 Složení důchodové dávky

Dávka důchodového pojištění je tvořena dvěma komponenty, které vychází ze základní a z procentní výměry důchodu (HAVLÍČKOVÁ, 2004).

Základní výměra důchodu – tento komponent je vymezen pevnou částkou procentní sazby z průměrné mzdy a je pro veškeré důchody shodný (VOŘÍŠEK, 2012).

Procentní výměra důchodu – tento komponent důchodu promítá do výpočtů zásluhovost a další činitele. Jeho výše odpovídá získaným počtům let důchodového pojištění nepochybně včetně uznatelné náhradní doby, a od výše osobního vyměřovacího základu dosaženého v rozhodujícím období. Tento komponent se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu u důchodů starobních a invalidních, případně z procentní sazby důchodu zemřelého, pokud jde o důchody pozůstalostní (TRÖSTER, 2013).

3.4.2 Výpočtové parametry výše důchodu

Výpočtové parametry jsou nejvýznamnější změnovou směrnicím reagující na nález Ústavního soudu č. 135/2010 Sb. ze dne 13. 5 2010. Smyslem bylo posílení zásady zásluhovosti tak, že se výše částky odpovídající druhé redukční hranici (dále jen „RH“) posunula z dosavadních 114 % průměrné mzdy až na čtyřnásobek (bezmála 400 %) průměrné mzdy (NALUS, 2010).

Výpočtový algoritmus do 29. 9. 2011 byl v rozporu s právem na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, jelikož potlačoval zásadu zásluhovosti a zvýhodňoval osoby s nižším příjmem (čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Se záměrem zamezení zřejmým skokovým diferencím ve výši dávek vypočtených dle norem vymezených novou právní úpravou byla zvolena koncepce rozproštění úpravy

v čase. K tomuto účelu byla aplikována přechodná doba, v níž se singulární výpočtové parametry každoročně v řadě a velmi pozvolna přiblížily k právní úpravě platné pro cílové období (NALUS, 2010). Konkrétní podobnost výpočtových parametrů:

Tabulka 1 Změny redukčních hranic po 29. 9. 2011

Rok přiznání důchodu	I. RH 44 % průměrné mzdy	II. RH 116 % průměrné mzdy	III. RH 400 % průměrné mzdy	nad III. RH
po 29. 9. 2011	(do 10 886,- Kč) 100%	(do 28 699,- Kč) 29%	(do 98 960,- Kč) 13%	(nad 98 960,- Kč) 10%
2012	100% do 11 061,- Kč	28% do 29 159,- Kč	16% do 100 548,- Kč	8% nad 100 548,- Kč
2013	100% do 11 389,- Kč	27% do 30 026,- Kč	19% do 103 536,- Kč	6% nad 103 536,- Kč
2014	100% do 11 415,- Kč	26% do 30 093,- Kč	22% do 10 3768,- Kč	3% nad 103 768,- Kč
Rok přiznání důchodu	I. RH 44 % průměrné mzdy	xxx	II. RH 400 % průměrné mzdy	nad II. RH
2015 a později	100% do 11 709,- Kč v roce 2015	xxx	26% do 106 444,- Kč v roce 2015	nepřihlíží se

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

3.4.3 Dávky starobního důchod a podmínky jeho nároku

Nárok na starobní důchod nevzniká automaticky. Pro to, aby mohl být starobní důchod přiznán, musí pojištěnec získat potřebnou dobu pojištění a dosáhnout stanoveného věku, případně musí splnit další podmínky stanovené v ZDP.

Nárok na samotnou výplatu starobního důchodu vzniká okamžikem, kdy pojištěnec uplatní žádost o přiznání nebo vyplácení důchodu, samozřejmě za splnění, resp. získání nezbytně nutné doby pojištění a dosažení vymezeného věku (VORÍŠEK, 2012).

Důchodový věk

Pro výpočet důchodového věku se v souvislosti s rokem narození přihlíží ke dvěma nejvýznamnějším kategoriím:

- a) u pojištěnců narozených **před rokem 1936**. Tato kategorie není zasažena žádnou transformací, resp. k žádné transformaci nedochází;

b) u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1971. U této kategorii pojištěnců dochází k progresivnímu prodlužování důchodového věku (ZDP). Viz Tabulka 24 Důchodový věk.

Transformací není dotčena věková hranice pro odchod do starobního důchodu pojištěnců, kteří odpracovali zákonem vymezenou dobu v zaměstnání pouze za předpokladu, že bude dodrženo, že jde o zaměstnání zařazené do I. pracovní kategorie, či o účastníky odboje. Pro tyto kategorie pojištěnců i nadále platí věkové hranice vymezené předpisy účinnými před 1. lednem 1996 (VOŘÍŠEK, 2012).

3.4.3.1 Nezbytná doba pojištění

Nezbytná doba pojištění doznává nejvíce změn. Při realizaci sociální politiky státu se obvykle přistupuje k progresivnímu prodlužování této doby, a to výhradně ve vazbě k důchodovému věku pojištěnce. Pro zjištění, kolik činí nezbytně nutná doba, je rozhodný výhradně tento faktor. Tento faktor je aplikován i v situacích, kdy v roce, ve kterém byl důchodový věk dovršen, nebyla získána nezbytná doba pojištění a tuto nezbytně nutnou dobu pojištění pojištěnec získá až v některém z dalších období (MELOTÍKOVÁ, 2015).

Nezbytná doba pojištění pro možnost nárokování starobního důchodu se prodlužuje i u pojištěnců, kde nárok na snížení věkové hranice trvá i nadále, a kterým tedy vzniká nárok dříve, míněno pro odchod do starobního důchodu (VOŘÍŠEK, 2012) činí viz Tabulka 2 Nezbytná doba pojištění dle ustanovení odst. 1 ZDP

Pojištěnci vznikne nárok na starobní důchod také v případech, kdy došlo k dosažení důchodového věku po roce 2014 a současně bylo získáno alespoň 30 let doby pojištění. Do této doby se ovšem nezahrnují náhradní doby pojištění (MELOTÍKOVÁ, 2015).

Tabulka 2 Nezbytná doba pojištění dle ustanovení odst. 1 ZDP

nezbytná doba pojištění	dosažení důchodového věku
25 let	před rokem 2010
26 let	v roce 2010
27 let	v roce 2011
28 let	v roce 2012
29 let	v roce 2013
30 let	v roce 2014
31 let	v roce 2015
32 let	v roce 2016
33 let	v roce 2017
34 let	v roce 2018
35 let	po roce 2018

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2019)

V případě, že pojištěnec nesplnil podmínky nároku starobního důchodu podle odst. 1, vznikne mu nárok na starobní důchod, pokud získal dobu pojištění nejméně (VOŘÍŠEK, 2012):

Tabulka 3 Nezbytná doba pojištění dle ustanovení odst. 4 ZDP

nezbytná doba pojištění	důchodový věk	rok
15 let	minimálně o 5 let vyšší, než důchodový věk pro muže stejného data narození	před rokem 2010
16 let	dtto	v roce 2010
17 let	dtto	v roce 2011
18 let	dtto	v roce 2012
19 let	dtto	v roce 2013
20 let	dtto	po roce 2013

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2019)

V případech, kdy pojištěnec dosáhl věku 65 let a nezískal nezbytně nutnou dobu pojištění pro nárok na starobní důchod (ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1, 2 nebo 3 ZDP), má nárok

na starobní důchod také v situacích, kdy se stal invalidním a získal potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod, případně se stal invalidním následkem pracovního úrazu. (VOŘÍŠEK, 2012).

3.4.3.2 Starobní důchod před dosažením důchodového věku

V rámci geneze legislativy v oblasti tzv. předčasných starobních důchodů došlo ke zrušení ustanovení § 30 ZDP, které upravovalo jeden z druhů starobního důchodu před dosažením důchodového věku. Institut předčasného starobního důchodu ovšem nezaniká. Nárok na tento důchod, jeho výše a podmínky pro jeho výplatu se od 1. 1. 2010 posuzují podle ZDP ve znění do 31. 12. 2009 (MELOTÍKOVÁ, 2015). Podstatná podmínka pro přiznání důchodu je splnění nároku do 31. 12. 2006. S účinností od 1. 1. 2010 zákon o důchodovém pojištění v ustanovení § 31 upravuje pouze jeden druh předčasného starobního důchodu. Touto novelou zákona dochází ke změně podmínek v nárokové části na předčasný starobní důchod (MAŠEK, 2010). Musí být splněna základní podmínka získání potřebné doby pojištění, a to doby pojištění stanovené v ustanovení § 29 odst. 1 nebo 3 ZDP. Nárok na tento důchod pak vzniká ve vazbě k dosaženému důchodovému věku (VOŘÍŠEK, 2012):

- jestliže důchodový věk pojištěnce činí nejméně 63 let, vzniká nárok dosažením věku alespoň 60 let,
nebo
- je-li důchodový věk pojištěnce nižší než 63 let, věk nezbytně nutný pro přiznání předčasného starobního důchodu se nemění, tzn., že nárok vzniká nejdříve ode dne, od kterého do dosažení důchodového věku chybí nanejvýš tři roky (VOŘÍŠEK, 2012).

3.4.3.3 Výše starobního důchodu

Výše základní výměry starobního důchodu do 31. 12. 2018 činila **9 % průměrné mzdy** měsíčně. Od 1. 1. 2019 změnou legislativy činí **10 % průměrné mzdy**. Pro rok 2020 činí základní výměra **3 490 Kč** měsíčně (ZDP).

Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok, činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod **1,5 %** výpočtového základu měsíčně. (ZDP). Výše procentní výměry nesmí být nižší než **770 Kč** (MELOTÍKOVÁ, 2015).

Dále se výše procentní výměry starobního důchodu zvyšuje pojištěnci za každých **90** kalendářních dnů této výdělečné činnosti o **1,5 %** výpočtového základu za předpokladu, že splnil podmínky nároku na starobní důchod, vykonával výdělečnou činnost a **nepobíral** přitom starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně (CIPRA, 2012).

Výše procentní výměry starobního důchodu za každých **360 kalendářních dnů** této výdělečné činnosti o **0,4 %** výpočtového základu se **na žádost** zvyšuje také pojištěnci, který splnil předpoklady nároku na starobní důchod a po vzniku nároku na tento důchod prováděl výdělečnou činnost a pobíral současně starobní důchod v plné výši (CIPRA, 2012).

3.4.4 Dávky invalidního důchodu a podmínky jeho přiznání

Novelou zákona ZDP s účinností od 1. 1. 2010 dochází k podstatným změnám v posuzování nároků na důchody podmíněné dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a ve způsobu stanovení jejich výše. Touto novelou dochází k současnému definování invalidity spočívající v etablování tří stupňů invalidity, které nahrazují původní termíny invalidity plné a invalidity částečné (VOŘÍŠEK, 2012). Současně dochází ke zmírnění podmínky pro získání potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod u pojištěnců starších 38 let (VOŘÍŠEK, 2012). Ke změnám dochází také i ve stanovení doložené doby a v hodnocení jejího rozsahu, a je zavedeno věkové omezení pro vznik nároku na invalidní důchod a jeho trvání (TRÖSTER, 2010).

Pro splnění nároku na invalidní důchod je třeba splnit současně podmínky (ZDP):

- a) být mladší věku 65 let,
- b) stát se nezpůsobilým k výkonu pracovní činnosti pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně,
- c) získat potřebnou dobu pojištění nebo prokázat, že nezpůsobilost k výkonu výdělečné činnosti vznikla následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání,
- e) nesplnil podmínky nároku na starobní důchod a nedosáhl ještě důchodového věku v případě, že mu byl přiznán tzv. předčasný starobní důchod,
- f) nárok na tzv. „invalidní důchod z mládí“ zůstává zachován (PŘIB, 2012).

Nezpůsobilost k pracovní činnosti je pojmově definována snížením pracovní schopnosti, jenž vznikl z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 35 %. Míra poklesu pracovní schopnosti pojištěnce vymezuje tři stupně invalidity v závislosti na poklesu pracovní schopnosti (VOŘÍŠEK, 2012):

- *nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně – IP*
- *nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně – ID*
- *nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně – IT (ZDP)*

Změny v potřebné době pojištění a způsob jejího zjišťování se v principu nemění. Nově platí, že pokud pojištěnec starší 38 let nesplní podmínku 5 let pojištění v posledních 10 letech před vznikem invalidity, tzv. 5 z 10, je podmínka potřebné doby pojištění splněna také, jestliže v posledních 20 letech před vznikem invalidity získal 10 let pojištění, tzv. 10 z 20 (VOŘÍŠEK, 2012).

3.4.4.1 Dupočtená doba

Dupočtenou dobou se chápe období od splnění podmínek nároku na invalidní důchod do doby dovršení důchodového věku (VOŘÍŠEK, 2012). Pro stanovení dupočtené doby se nebere v úvahu skutečný důchodový věk pojištěnce, ale důchodový věk vymezený pro ženy identického data narození, které nevychovaly žádné dítě. Dupočtená doba se zhodnotí buď plně, nebo ve sníženém rozsahu ve vazbě k datu splnění podmínek nároku na invalidní důchod a na délce doby českého pojištění získaného v období od 18. roku věku pojištěnce do vzniku nároku na invalidní důchod (TRÖSTER, 2013).

Plný zápočet dupočtené doby:

Plný rozsah dupočtené doby se započítává v případech kdy:

- nárok na invalidní důchod vznikl před 18. rokem věku,
- vznik nároku na invalidní důchod je od dosažení 18 let věku plně krytý dobou českého pojištění,
- nezpůsobilost vznikla vlivem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání nebo při činnosti zakládající účast na českém důchodovém pojištění nebo při jiných činnostech uvedených v ustanovení § 25 ZDP.

- invalidita vznikla v období ode dne dosažení 18 let věku do dosažení 28 let věku a nepojištěná doba je kratší 1 roku,
- invalidita vznikla v období ode dne dosažení 28 let věku do dosažení 40 let věku a nepojištěná doba je kratší 2 let,
- invalidita vznikla ode dne dosažení 40 let věku a později a nepojištěná doba je kratší 3 let (TRÖSTER, 2010).

Zkrácený zápočet določené doby

Pokud pro zápočet določené doby v plném rozsahu nejsou splněny podmínky, je krácena določená doba ve vztahu k délce pojištění (TRÖSTER, 2013) podle následující rovnice¹:

Rovnice 1 Stanovení zkráceného zápočtu

$$\text{določená doba} \times \frac{\text{doba českého pojištění od 18. roku věku do vzniku nároku na důchod}}{\text{celkový počet dnů mezi 18.rokem věk a vznikem nároku na důchod}} \quad (3.1)$$

Zdroj: Meritorní směrnice Ústřední ředitelky ČSSZ č. 9/2009

Všechny doby pojištění a náhradní doby pojištění získané podle českých právních předpisů se započítávají do délky českého pojištění získaného v období od 18. roku věku do vzniku invalidity. Tímto se získá rozsah doby českého pojištění (TRÖSTER, 2010). Doba studia na střední nebo vysoké škole v ČR se v těchto případech považuje taky za dobu pojištění (tj. nikoliv náhradní dobu pojištění) v limitu po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia v období po 31. 12. 2009 (ZDP). Pro účely krytí doby od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod se přihlíží k náhradním dobám, jen v případech, kdy získána doba českého pojištění včetně doby studia v kterémkoliv období, trvala v rozsahu aspoň 1 rok (TRÖSTER, 2010).

V případech, kdy vznikla invalidita v důsledku úmyslného poškození zdraví, které si pojištěnec způsobil nebo nechal způsobil nebo poškození zdraví pojištěnce vzniklo jako důsledek jeho úmyslného trestného činu, določená doba se nehodnotí vůbec (ZDP).

---

¹ Pozn. po zkrácení se počet dnů določené doby zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru.

3.4.4.2 Výše invalidního důchodu

Obdobně jak u starobních důchodů základní výměra invalidního důchodu do 31. 12. 2018 činila **9 %** průměrné mzdy měsíčně. Od 1. 1. 2019 legislativní úpravou činí základní výměra **10 %** průměrné mzdy. Pro rok 2020 činí základní výměra **3 490 Kč** měsíčně (ZDP).

Současně platí, že za každý celý rok doby pojištění činí výše procentní výměry invalidního důchodu:

- a) **0,5 %** výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro IP,
- b) **0,75 %** výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro ID,
- c) **1,5 %** výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro IT (ZDP).

Obdobně jako u starobních důchodů platí, že výše procentní výměry činí nejméně **770 Kč** (MELOTÍKOVÁ, 2015).

3.4.5 Způsob hodnocení dob pojištění a některých náhradních dob pojištění pro nárok na starobní a invalidní důchod

Pro nárok na starobní a invalidní důchod (pro výši těchto důchodu a pro dopočtenou dobu) se započítává v rozsahu 100 % doba pojištění nebo doba dobrovolného pojištění získaná před 1. 1. 2010 i po 31. 12. 2009 (PŘIB, 2012).

Od 1. 1. 2019 došlo ke změně právní úpravy, kdy se doba pojištění a náhradní doby pojištění dosažené před 1. 1. 2010 hodnotily podle předpisů platných před tímto datem. Rozdíl je především v zápočtu náhradních dob pojištění, které se započítaly **pro vznik nároku na starobní důchod** u pojištěnců v rozsahu 100 %, tzn. například, že doba studia do 31. 12. 2009, která je po dosažení věku 18 let maximálně 6 let, se nově zhodnotí maximálně 80 % (ZDP).

Tabulka 4 Hodnocení dob pojištění pro nárok na starobní důchod

Doba pojištění		do roku 2018			Od roku 2019		
		před 1. 1. 1996 v %	od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2009 v %	od 1. 1. 2010 v %	před 1. 1. 1996 v %	od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2009 v %	od 1. 1. 2010 v %
Pojištění, zaměstnání		100	100	100	100	100	100
Studium	před 18. rokem věku	100	nehodnotí se	nehodnotí se	80	nehodnotí se	nehodnotí se
	6 let po 18. roce věku	100	100	nehodnotí se	80	80	nehodnotí se
Evidence na ÚP	s podporou	100	100	80	80	80	80
	bez podpory (v zákonném rozsahu)	100	100	80	80	80	80
Péče	o dítě do 4 let věku	100	100	100	100	100	100
	o osobu bezmocnou / závislou	100	100	100	80	80	80
Základní vojenská služba		100	100	není	100	100	není
Nemoc v ochranné lhůtě		100	100	80	100	100	100
Pobírání plného invalidního důchodu / IT		100	100	80	80	80	80

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2020)

Zápočet veškeré doby studia pro nárok a výši invalidního důchodu se hodnotí podle (PŘIB, 2012). Tabulka 5 Zhodnocení dob studia:

Tabulka 5 Zhodnocení dob studia

STUDIUM (invalidní důchod)		v období	pro nárok	pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
A	před 18. rokem věku	před 1.1.1996	bez omezení, v rozsahu 100%	bez omezení, v rozsahu 100%	bez omezení, v rozsahu 100%	nepřichází v úvahu	nepřichází v úvahu
		od 1.1.1996 i po 31.12.2009	bez omezení, v rozsahu 100%	nehodnotí se	nevylučuje se	nepřichází v úvahu	nepřichází v úvahu
B	po 18. roce věku, - získání jednoho roku pojištění	před 1.1.1996	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 80%	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100% před 1.1.1996	nepřichází v úvahu	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%
		od 1.1.1996 do 31.12.2009	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%, přitom se nepřihlíží se k době studia započítávané před 1.1.1996	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 80%, přitom se nepřihlíží k době studia započítávané před 1.1.1996	prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%, přitom se nepřihlíží k době studia započítávané před 1.1.1996	maximálně prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%, - jako doba pojištění, přitom se nepřihlíží k době studia započítávané před 1.1.1996	maximálně prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%, - jako doba pojištění, přitom se nepřihlíží k době studia započítávané před 1.1.1996
		po 31.12.2009	nehodnotí se	nehodnotí se			
C	po 18. roce věku, - není získán jeden rok pojištění	před 1.1.1996, od 1.1.1996 i po 31.12.2009	maximálně prvních 6 let studia po 18. roce věku, v rozsahu 100%, jako doba pojištění	nehodnotí se	<i>(doba podléhá redukcí vyloučených dob podle ustanovení § 16 odst. 5)</i>		

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2019)

Doba evidence na Úřadu práce pro nárok na starobní důchod se hodnotí v rozsahu uváděném v odstavci 3.3.2 **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** (PŘIB, 2012).

Pro nárok na invalidní důchod se hodnotí doba evidence na úřadu práce v následujícím rozsahu (PŘIB, 2012):

- při splnění podmínky jednoho roku pojištění a při výplatě podpory v nezaměstnanosti
- při splnění podmínky jednoho roku pojištění kdy nebyla výplata podpory v nezaměstnanosti

Tabulka 6 Zhodnocení dob evidence úřadu práce – 1 rok pojištění

ÚŘAD PRÁCE s podporou (invalidní důchod)	v období	pro nárok	pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
získán jeden rok pojištění	před 1.1.1996	bez omezení, v rozsahu 100%	pouze po 18. roce věku, bez omezení, v rozsahu 80%	bez omezení, v rozsahu 100%	nepřichází v úvahu	bez omezení, v rozsahu 100%
	od 1.1.1996 i po 31.12.2009				bez omezení, v rozsahu 100%	
ÚŘAD PRÁCE bez podpory (invalidní důchod)	v období	pro nárok	pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
získán jeden rok pojištění	před 1.1.1996	bez omezení, v rozsahu 100%	pouze po 18. roce věku, a to bez omezení, v rozsahu 80%	bez omezení, v rozsahu 100%	nepřichází v úvahu	bez omezení, v rozsahu 100%
	od 1.1.1996 i po 31.12.12009	maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku, v rozsahu 100%	pouze po 18. roce věku, maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku, v rozsahu 80%	maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku, v rozsahu 100%	bez omezení, v rozsahu 100%	pouze po 18. roce věku, maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku, v rozsahu 100%,

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2019)

Dále se pro nárok na invalidní důchod hodnotí doba evidence na úřadu práce rozsahu (PŘIB, 2012):

- při nesplnění podmínky jednoho roku pojištění a při výplatě podpory v nezaměstnanosti
- při nesplnění podmínky jednoho roku pojištění kdy nebyla výplata podpory v nezaměstnanosti

Tabulka 7 Zhodnocení dob evidence úřadu práce - bez pojištění

ÚŘAD PRÁCE s podporou (invalidní důchod)	v období	pro nárok	pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
získán jeden rok pojištění	před 1.1.1996	nehodnotí se	nehodnotí se	bez omezení, v rozsahu 100%	nepřichází v úvahu	nehodnotí se
	od 1.1.1996 i po 31.12.2009	bez omezení, v rozsahu 100%			bez omezení, v rozsahu 100%	
ÚŘAD PRÁCE bez podpory (invalidní důchod)	v období	pro nárok	pro výši	doba vyloučená	pro stanovení VZ podle § 42 odst. 3 zdp	doba dopočtená
získán jeden rok pojištění	před 1.1.1996	nehodnotí se	nehodnotí se	bez omezení, v rozsahu 100%	nepřichází v úvahu	nehodnotí se
	od 1.1.1996 i po 31.12.2009	maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku, v rozsahu 100%			maximálně 3 roky před vznikem nároku, resp. 1 rok před 55. rokem věku, v rozsahu 100%	

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2019)

3.5 Dobrovolné důchodové pojištění

Na vznik nároku na důchod i na jeho výši má vliv délka doby důchodového pojištění, resp. doba pojištění, za kterou bylo uhrazeno pojistné. Podnikatelé ve formátu osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“) si pojistné na důchodové pojištění odvádějí sami. Platí pravidlo, že pokud OSVČ neplatí pojistné, nelze tuto dobu výkonu podnikatelské činnosti posuzovat jako dobu důchodového pojištění (VOŘÍŠEK, 2012). Doba neplacení pojistného se negativně promítá do výše důchodu nebo dokonce může mít za následek, že nárok na důchod nevznikne. Občan ve formátu zaměstnanec požívá opačné ochrany. Za zaměstnance pojistné na důchodové pojištění odvádí zaměstnavatel na základě legislativní povinnosti. V situacích, kdy zaměstnavatel pojistné řádně neodvádí, není se třeba obávat, že by neplněním této povinnosti nevznikl nárok zaměstnanci na důchod. Pro tyto případy se má za to, že pojistné bylo uhrazeno (PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY, 2019). Případný dluh podnikatele na pojistném je Českou správou sociálního zabezpečení vymáhán na zaměstnavateli, resp. podnikateli (ARNOLDOVÁ, 2012).

Platná právní úprava od 1. 1. 1996 zavádí možnost účasti na důchodovém pojištění osob na podkladu jejich dobrovolného rozhodnutí, nejen tedy osob vymezených v zákoně (ŽENÍŠKOVÁ, 2016). Institut dobrovolného důchodového pojištění vytváří prostor pro občany, kteří nevyhovují podmínkám nároku na důchod z důvodu chybějící doby pojištění. Institut dobrovolného důchodového pojištění můžeme využít také pro občany, kteří nemají pojištěnou celou dobu až do nároku na důchod a chtějí ovlivnit výši důchodu (VESELÍKOVÁ, 2018). V obecné rovině platí přímá úměra mezi dobou pojištění a výší důchodu, tedy čím delší je doba zákonného pojištění, tím vychází příznivější výpočet dávky důchodového pojištění ve smyslu vyšší procentuální výměry (MELOTÍKOVÁ, 2015).

Účast na dobrovolném důchodovém pojištění má neopomenutelné limity. Účastnit se lze po dovršení 18 let věku, současně je nutné pro účast k tomuto typu pojištění podat přihlášku, a to k Okresní správě sociálního zabezpečení příslušné dle místa trvalého bydliště nebo u cizince dle místa hlášeného pobytu v České republice. Je patrné, že účast na této formě pojištění je zcela dobrovolná, přesto zákon stanoví pevná pravidla pro účast na tomto druhu pojištění (ŽENÍŠKOVÁ, 2016).

Zánik tohoto druhu pojištění je možné realizovat dvojím způsobem. V prvním případě písemnou odhláškou osoby účastné tohoto druhu pojištění, přičemž pojištění zaniká dnem uvedeným v odhlášce. V druhém případě zaniká zpětně, pokud pojistné nebylo placeno (KAHOUN, 2014).

3.5.1 Okruh dobrovolně důchodově pojištěných osob

Ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 ZDP je možná od 1. 1. 1996 dobrovolná účast na důchodovém pojištění u osob starších 18 let, pokud tyto osoby splnily podmínku podání přihlášky k účasti na pojištění a účast na pojištění se týká doby jejich (ŽENÍŠKOVÁ, 2016):

- a) vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, pokud jim po dobu této evidence nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci,
- b) soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední škole nebo vysoké škole v České republice,

- c) pracovních aktivit v cizině po 31. prosinci 1995, pokud splňují podmínku podle ustanovení § 5 odst. 1 písm. a), c) a e) ZDP,
- d) výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací podle ustanovení § 5 zákona č. 198/2002 Sb. (přichází v úvahu nejdříve od 1. 1. 2003, tj. od účinnosti citovaného zákona),
- e) pracovní činnosti ve prospěch zahraničního nositele na území České republiky v případě, že jde o osoby uvedené v ustanovení § 5 odst. 5 ZDP (přichází v úvahu nejdříve od 1. 1. 2009, tj. od účinnosti zákona č. 187/2006 Sb. a doprovodného zákona č. 189/2006 Sb.),
- f) výkonu funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky (přichází v úvahu nejdříve od 19. 9. 2009, tj. od účinnosti zákona č. 303/2009 Sb.),
- g) pobytu osob v cizině v případech, kdy následovaly manžela nebo registrovaného partnera do zahraničí k výkonu práce nebo výkonu zahraniční služby (ZDP).

U shora uvedených variant tohoto pojištění je nezbytné prokázat období a skutečnost, z jakého důvodu se občané k dobrovolnému důchodovému pojištění přihlašují.

3.5.2 Dobrovolné důchodové pojištění z důvodu vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce

Doba vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání bez pobírání podpory se ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 písm. a) ZDP hodnotí v rozsahu nejvýše tří let jako náhradní doba pojištění, což znamená, že se v tomto rozsahu není třeba hlásit k tomuto institutu z tohoto titulu. Samotná doba tří let se zjišťuje zpětně ke dni splnění podmínek nároku na výplatu důchodu (ARNOLDOVÁ, 2012).

U těchto případů je nutné procesně k přihlášce k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění podle ustanovení §6 odst. 1 písm. a) ZDP přiložit potvrzení o vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce, na které je nutné mít vyznačenou dobu pobírání hmotného zabezpečení a také dobu, kdy hmotné zabezpečení placeno nebylo (ŽENÍŠKOVÁ, 2016).

V případě odhlášky z tohoto druhu pojištění se předkládá potvrzení, z jehož obsahu je patrné, že evidence u úřadu práce trvala po celou dobu, na kterou byla přihláška uplatněna (ZDP).

3.5.3 Dobrovolné důchodové pojištění z důvodu studia

Každý má možnost podat přihlášku k dobrovolné účasti z důvodu soustavné přípravy na budoucí povolání na střední škole nebo vysoké škole v České republice 1. 1. 2010 ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) ZDP (ŽENÍŠKOVÁ, 2016).

Do 31. 12. 2009 je účast možná jen tehdy, pokud uplynulo prvních šest let studia na střední nebo vysoké škole po dosažení 18. roku věku žadatele. V době po podání přihlášky k dobrovolnému důchodovému pojištění je účast na pojištění možná bez omezení, nejdříve však od 1. 1. 2002 (ŽENÍŠKOVÁ, 2016).

Studium na středních a vysokých školách v cizině, pokud je postaveno na roveň studia na středních a vysokých školách v ČR (ve smyslu rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR), považuje též podle ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) ZDP za studium na středních a vysokých školách v ČR (HALÍŘOVÁ, 2018).

U těchto případů je nutné procesně k přihlášce dobrovolné účasti na důchodovém pojištění podle ustanovení § 6 odst. 1 písm. b) ZDP předložit potvrzení o době trvání studia. K prokazování studia lze kromě potvrzení o studiu také využít vysvědčení nebo vysokoškolský index. Avšak z dokladů musí být patrné datum zahájení, případně ukončení studia. Obdobnými doklady je třeba prokázat též uplynutí 6 let studia po dosažení věku 18 let, jde-li o studium do 31. 12. 2009 (HALÍŘOVÁ, 2018).

Odhlášení z tohoto druhu pojištění lze provést na základě předložení dokladu, z jehož obsahu je patrné, že studium skutečně trvalo po celou dobu, na kterou byla přihláška uplatněna (ŽENÍŠKOVÁ, 2016).

3.5.4 Dobrovolné důchodové pojištění bez udání důvodu

Bez udání důvodu se mohou přihlásit k dobrovolnému důchodovému pojištění osoby za předpokladu, že jsou věkově starší 18 let, současně podaly přihlášku k účasti na tomto

druhu pojištění. Toto pojištění je limitováno dobou pojištění maximálně 15 let a doba přede dnem podání přihlášky je možná maximálně jeden rok před tímto datem (ŽENÍŠKOVÁ, 2018). U tohoto typu dobrovolného důchodového pojištění, musí osoba splnit také podmínku doby jednoho roku pojištění přede dnem podání přihlášky. Tato podmínka je platná od 1.2. 2018 (ZDP).

Do patnáctiletého období se zahrnuje pouze doba, za kterou bylo skutečně uhrazeno pojistné. Vždy je potřeba zároveň mít na zřeteli lhůty dle ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 589/1991 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „ZPSZ“). Do 31. 12. 2013 bylo možné toto pojištění realizovat v rozsahu maximálně 10 let (ŽENÍŠKOVÁ, 2018).

3.5.5 Podmínky zápočtu dobrovolného důchodového pojištění

K tomuto druhu pojištění se lze přihlásit nejpozději do dne, který předchází dni vzniku nároku na starobní důchod (HALÍŘOVÁ, 2018). Lze se také přihlásit i v případech kdy je osoba pojištěna i jiného důvodu (doba pojištění zaměstnáním nebo OSVČ) a záměrem tohoto pojištění je si navýšit výpočtový základ pro přiznání dávky důchodového pojištění (ŽENÍŠKOVÁ, 2018).

Odhláška z účasti na dobrovolném důchodovém pojištění se ve smyslu ustanovení § 52 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „ZOPSZ“) může podat kdykoliv a účast pojištění zaniká buď ke dni podání odhlášky, nebo ke dni, který osoba na odhláše uvede. V případech, že nebylo zapláceno pojistné na dobrovolné důchodové pojištění, lze odhlášku podat i zpětně. Odhláška musí být provedena písemnou podobou (ŽENÍŠKOVÁ, 2018).

Do osmi dnů je občan dobrovolně důchodově pojištěný povinen podat odhlášku z účasti na důchodovém pojištění v případě jakýchkoliv změn rozhodných pro konkrétní typ pojištění. Neučiní-li tak, bude považován za osobu účastnou dobrovolného důchodového pojištění bez udání důvodu (HALÍŘOVÁ, 2018).

V případech, že osoba neprokáže věrohodným způsobem existenci kvalifikovaného důvodu, je nutné dodržet principy závazné pro podávání přihlášky nebo odhlášky

z pojištění (MELOTÍKOVÁ, 2015) a směrnic stanovených pro obstarávání dokladů nezbytných k posouzení existence kvalifikovaného důvodu účasti na pojištění a pro posuzování účasti na dobrovolném důchodovém pojištění (Metodický pokyn č. 6, 2015).

Osobě, která se přihlásila k účasti na dobrovolném důchodovém pojištění, vzniká povinnost platit pojistné (KAHOUN, 2014). Zákon však nestanovuje sankce v případech, kdy přihlášená osoba nehradí pojistné v zákonné lhůtě, či hradí pojistné v nesprávné výši nebo nehradí pojistné vůbec. Dopadem porušení této povinnosti je skutečnost, že neuhrazená doba nebude osobě přihlášené k dobrovolnému důchodovému pojištění zhodnocena do celkové doby pojištění v měsících, za které nebylo pojistné uhrazeno (ZPSZ).

Sazba pojistného u tohoto typu pojištění činí 28 % (ZPSZ) z vyměřovacího základu, současně zákon umožňuje dle konkrétního typu uhradit pojistné i zpětně. Vždy se pro stanovení pojistného na důchodové pojištění za předchozí kalendářní roky, použije sazba pojistného platná k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se pojistné na důchodové pojištění platí. (zákon č. 589/1995 Sb.) Osoba dobrovolně účastna důchodového pojištění platí pojistné na důchodové pojištění za jednotlivé celé kalendářní měsíce, ve kterých je účastna důchodového pojištění alespoň po část kalendářního měsíce (ZPSZ).

Podle ustanovení. § 11 odst. 1 písm. b) ZDP je dobou pojištění po 31. 12. 1995 doba dobrovolného důchodového pojištění, za kterou bylo v ČR zaplacené pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného. Doplacená doba tedy fakticky „existuje“ až ode dne doplacení (ZDP).

4 Analytická část

Dobrovolné důchodové pojištění řeší některým občanům skutečný problém, pokud nesplňují minimálně jeden z parametrů nároku na přiznání důchodu. Z předchozího textu je zjištěno, že existuje úměra mezi dobou pojištění a procentuální výměrou důchodové dávky. Při znalosti tohoto faktu je možné dovozovat vztah mezi délkou zákonného pojištění a zvyšující se procentuální výměrou důchodu. Zákon stanoví podmínky, kde u dobrovolné účasti na důchodovém pojištění přichází v úvahu pojištění osob starších 18 let a podáním žádosti také projev dobrovolnosti plnění tohoto institutu pojištění. Pomocí rigidně nastavených pravidel této formy pojištění lze významným způsobem ovlivnit samotné přiznání a také výši finálního důchodu. Velký vliv na korektní a přesné uplatňování těchto pravidel má bohužel detailní znalost legislativy, systému a mechaniky výpočtů.

Doba dobrovolného důchodového pojištění je chápána jako doba, za kterou bylo uhrazeno pojistné, nejdříve však ode dne zaplacení pojistného. Legislativa tedy stanoví, že doplacená doba existuje dnem doplacení. K této době lze tedy přihlížet pro potřeby stanovení použitelné doby od data doplacení. Nárok na dávku důchodového pojištění vzniká z tohoto důchodu až faktickým dnem doplacení pojistného. Institut dobrovolného důchodového pojištění je zpravidla nejčastěji využíváno ve vazbě na podanou žádost o přiznání starobního nebo invalidního důchodu, zejména v situacích, kdy je zcela zjevné, že nebude naplněna podmínka potřebné doby pojištění.

4.1 Vývoj využití nástroje dobrovolného důchodového pojištění osob v ČR

Dle nastíněné metodiky byla předmětem výzkumného šetření na základě sledovaných aspektů dobrovolně důchodově pojištěných osob zaznamenána zjištěná data z reportů České správy sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) od 1. 1. 1996 do 30. 11. 2019 do dílčích excelovských tabulek. Podle metodiky byly jednotlivé údaje systematicky rozděleny podle předem stanovených a sledovaných aspektů do jednotlivých kategorií. V rámci výzkumného šetření autorka prostudovala veškeré dohledatelné statistické údaje za celé uváděné období v rámci všech pracovišť ČSSZ. Tento počet odpovídá počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, které podaly přihlášku k dobrovolné účasti

na pojištění do 30. 11. 2019. Kromě počtu osob dobrovolně důchodově pojištěných se autorka zabývala analýzou statistických výstupů, konkrétně sledováním jednotlivých důvodů pojištěnců pro přihlášení k dobrovolnému důchodovému pojištění dle § 6 ZDP:

- účast na dobrovolném důchodovém pojištění tzv. bez udání důvodu pro osoby starší 18 let věku,
- výdělečné činnosti v cizině po 31. prosinci 1995,
- soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice,
- vedení v evidenci krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, pokud jim po dobu této evidence nenáleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci,
- jiné (výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací podle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, činnosti v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele, jehož sídlo je na území státu, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, výkonu funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky, pobytu v cizině, pokud následovaly do místa vyslání k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby svého manžela nebo registrovaného partnera.

4.1.1 Počet pojištěnců spravovaných Českou správou sociálního zabezpečení

ČSSZ jako organizační složka státu je financována ze státního rozpočtu. Tato instituce se primárně zabývá výběrem pojistného a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Pojistné a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti jsou součástí státního rozpočtu. V rámci mandatorních výdajů státu jsou z těchto aktiv hrazeny dávky důchodového pojištění. Zákon č. 582/1991 Sb. o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, stanoví postavení a úkoly ČSSZ (TOMEŠ, 2009). ČSSZ jako nejvýznamnější finančně správní instituce státní správy ČR, obhospodařuje agendu necelých 9 milionů pojištěnců, z toho cca 3 miliony důchodců, Kromě dávek důchodového pojištění vyplácí také dávky nemocenského pojištění.

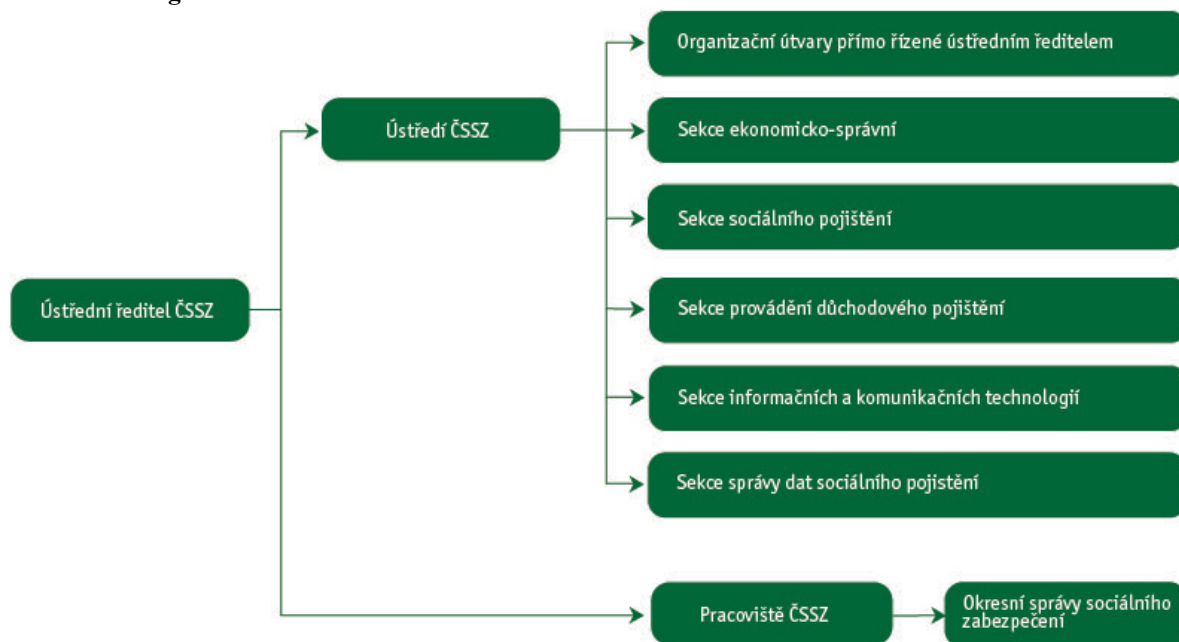
Tabulka 8 Počet pojištěnců bez OSVČ v ČR

Kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	30.6.2019
Hl. m. Praha	945033	1010571	1050193	1080817	1098031	1220512	1260715	1297723	1338491	1338423	1321664
Středočeský kraj	391305	397739	395760	374479	400589	421094	429106	439445	453599	459737	456118
Jihočeský kraj	222713	222398	218677	216048	21248	224838	27710	227798	231557	23334	232476
Plzeňský kraj	217091	216480	212148	212589	209468	2230010	226090	227485	229824	233649	230655
Karlovarský kraj	94840	92480	89906	87536	84988	88938	88579	87836	89370	88183	86985
Ústecký kraj	257754	297837	287505	282256	273748	290953	290018	292193	300759	295493	291010
Liberecký	144297	143718	141278	140935	140896	150426	151546	152934	156870	158579	156445
Královehradecký	193281	193864	191674	186363	178493	190225	192344	194525	201351	203302	202101
Pardubický	183569	184090	189003	184502	182195	194757	197319	200357	204541	207390	205494
Vysočina	168722	170968	172082	169235	167125	176323	176376	177569	180782	1800945	179376
Jihomoravský	475632	483410	477584	469704	466349	482480	490188	494688	510181	515815	513966
Olomoucký	202513	201283	202327	201821	212828	228299	233346	235539	240853	243989	241621
Moravskoslezský	446746	447051	207188	204732	203698	215050	216874	217762	222024	224664	224083
Zlínský	211530	210652	457347	453290	444653	467058	471498	471049	4800354	486165	481072
celkem	4155026	4272541	4292672	4284307	4275544	4573963	4651104	4716903	4840556	4869677	4823066

Zdroj: (ČSSZ, 2019), vlastní zpracování (2020)

Strukturu ČSSZ tvoří ústředí ČSSZ, pracoviště ČSSZ, okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), Pražská správa sociálního zabezpečení včetně územních pracovišť (PSSZ nebo ÚP PSSZ) a Městská správa sociálního zabezpečení (MSSZ) Brno (ČSSZ, 2020).

Obrázek 2 Organizační struktura ČSSZ

Zdroj: (ČSSZ, 2020)

Rozdělení pracovišť ČSSZ v rámci krajů a jednotlivých Okresních správ sociálního zabezpečení (Obrázek 3 Pracoviště ČSSZ v ČR)

Obrázek 3 Pracoviště ČSSZ v ČR

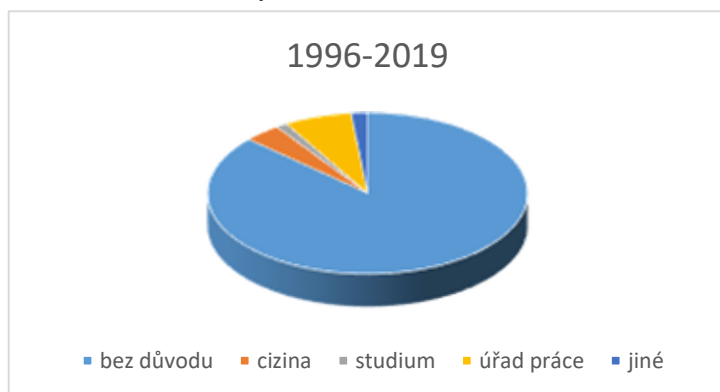
Zdroj: <https://www.cssz.cz/web/cz/kontakty>

4.1.2 Počty dobrovolně důchodově pojištěných osob v České republice

Při sledování důvodů k pojištění dle § 6 zákona č. 155/1995 Sb. autorka získala z reportů ČSSZ následující data:

Z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, které byly ve sledovaném období od 1. 1. 1996 do 30. 11. 2019 aktivně dobrovolně důchodově pojištěni v rámci celé České republiky, bylo 35 759 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 1 536 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 464 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 2807 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 682 z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Pro přehled znázorněno v níže uvedeném grafickém vyjádření.

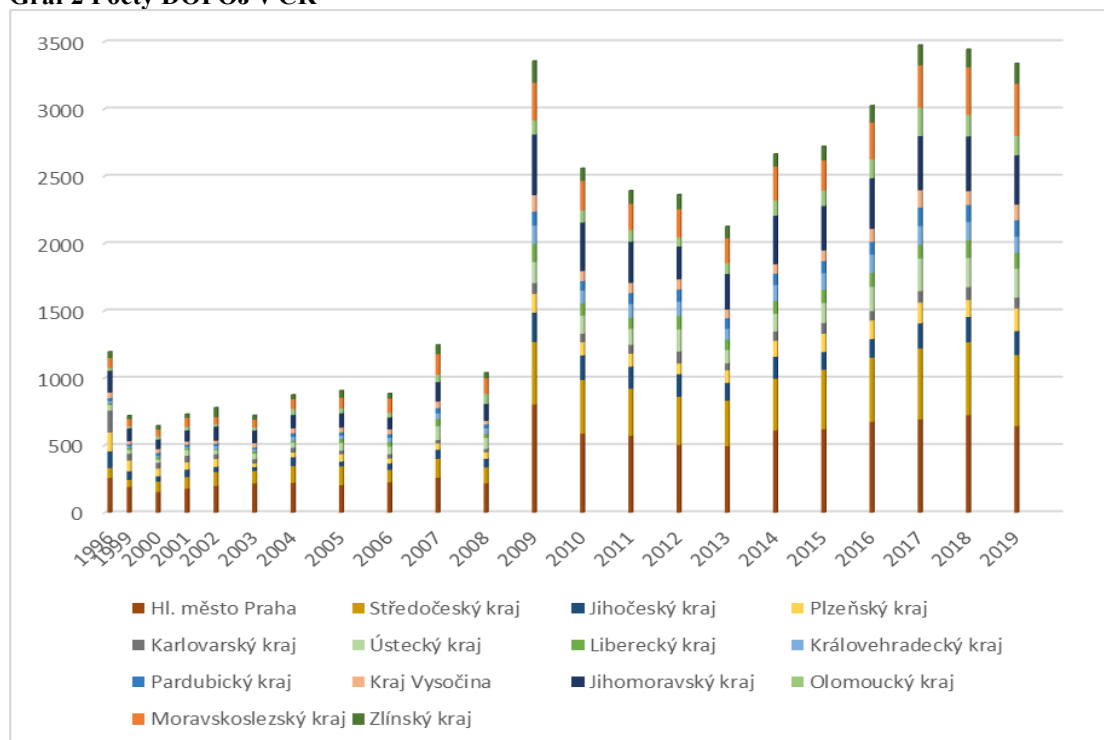
Graf 1 Zákonné důvody k DOPOJ v ČR

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob v jednotlivých letech za období od roku 1996 do 2019 v celé České republice, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek k DOPOJ v roce 2009, v následujících letech se početně nevrátily na předchozí stav. Podle výsledků statistických výstupů je vynecháno období roku 1997 a 1998, kde byl počet osob přihlášených k dobrovolnému důchodovému pojištění řádově v jednotkách, tj. zcela bez vlivu na vývoj DOPOJ v dalších letech.

Graf 2 Počty DOPOJ v ČR

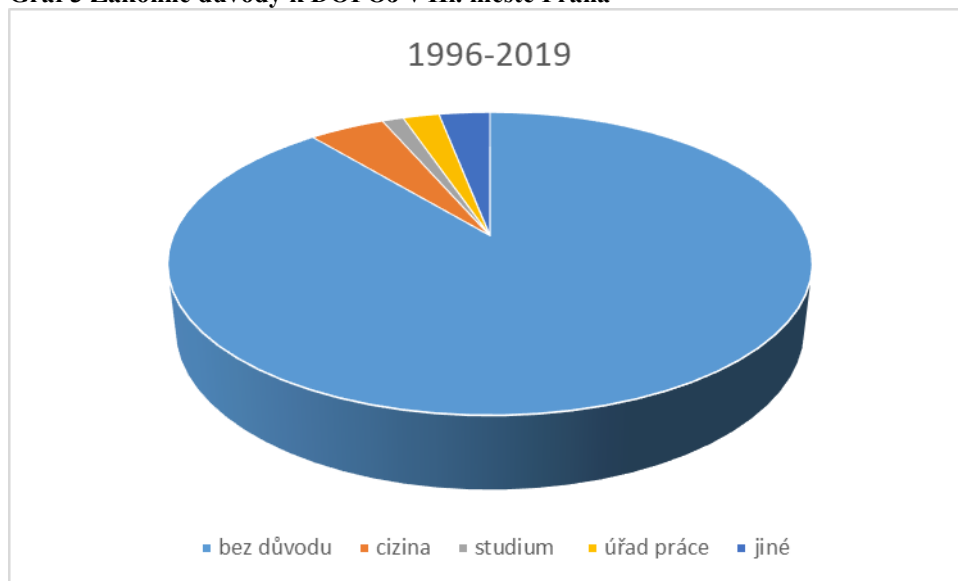
Zdroj: vlastní zpracování (2019)

4.1.3 Počty dobrovolně důchodově pojištěných osob v regionech

Hlavní město Praha

Při sledování důvodů k pojištění podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb. autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně dobrovolně důchodově pojištěni v Hlavním městě Praha, bylo 8 226 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 420 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 118 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 201 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 282 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 26 Data DOPOJ Hl. m. Praha

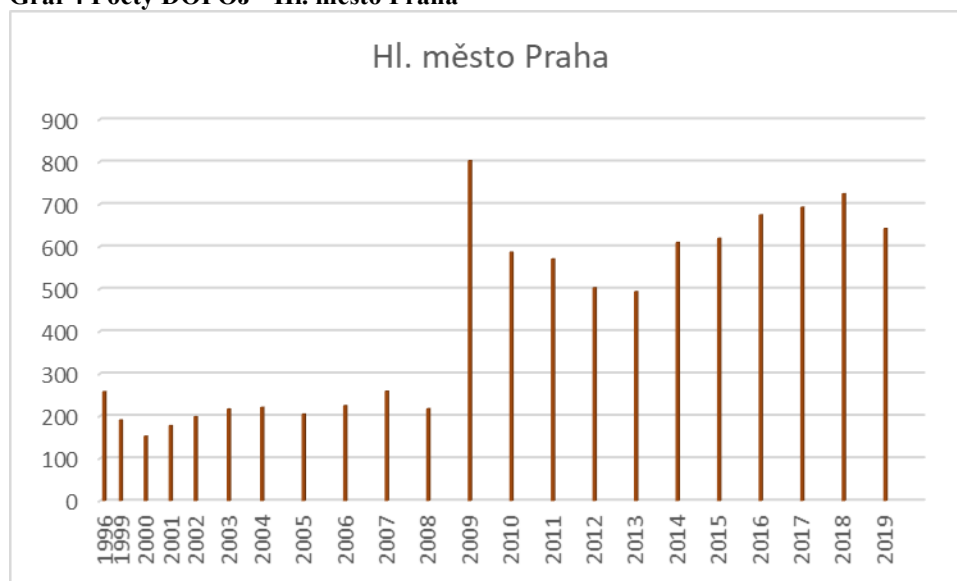
Graf 3 Zákonné důvody k DOPOJ v Hl. městě Praha

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Hlavního města Prahy, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles v letech 2010 až 2013 a opětovný nárůst v dalších letech.

Graf 4 Počty DOPOJ - Hl. město Praha

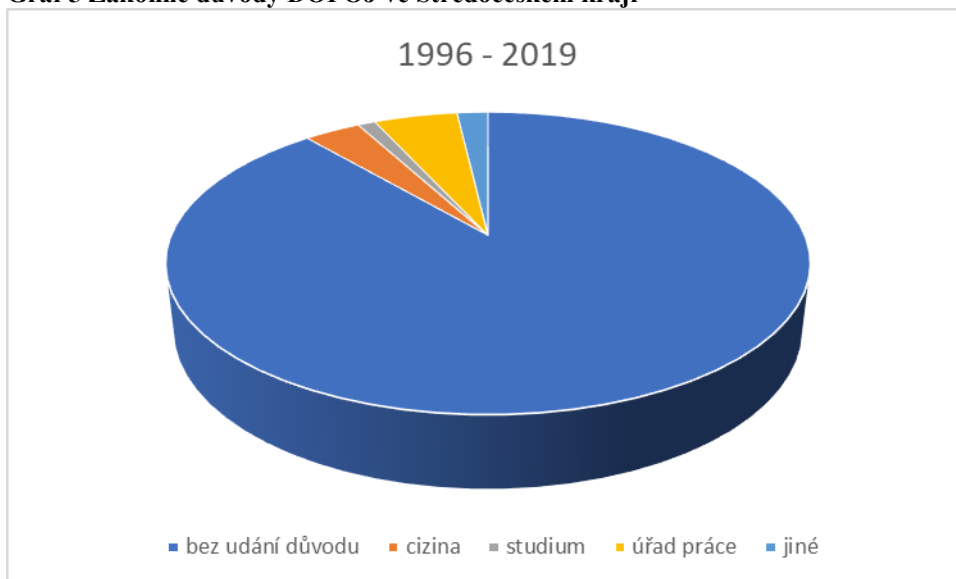

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Středočeský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění ve Středočeském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni ve Středočeském kraji, bylo 5 219 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 199 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 62 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 294 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 109 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 27 Data DOPOJ Středočeský kraj

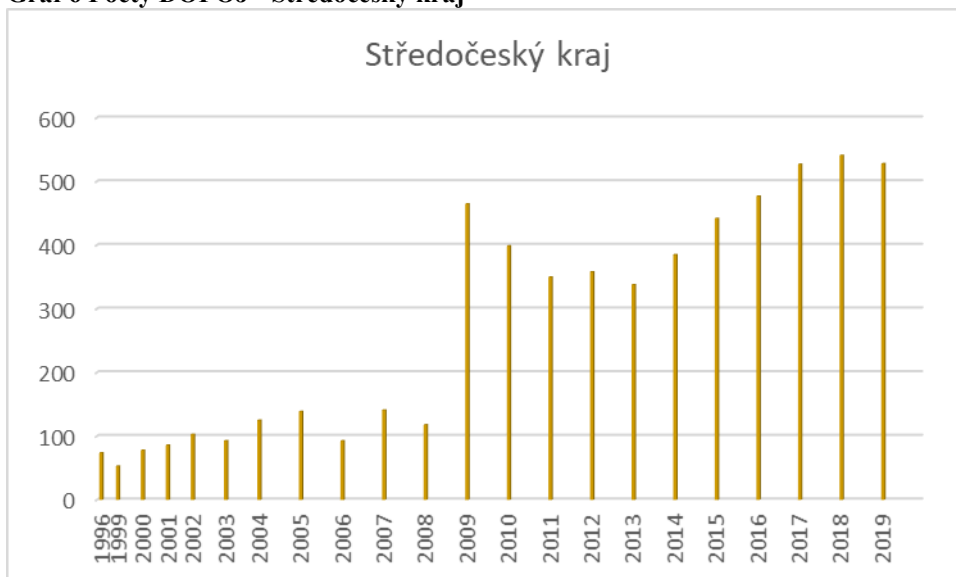
Graf 5 Zákonné důvody DOPOJ ve Středočeském kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Středočeského kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěnců od roku 2010 do 2013 a dále pomalý nárůst v následujících letech.

Graf 6 Počty DOPOJ - Středočeský kraj

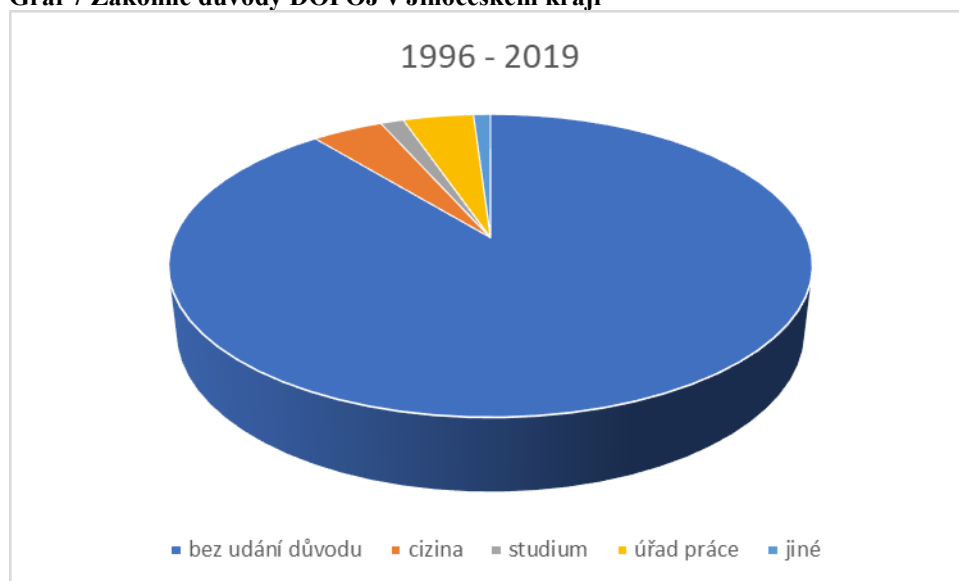

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Jihočeský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Jihočeském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Jihočeském kraji, bylo 2 188 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 105 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 34 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 104 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 25 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 28 Data DOPOJ Jihočeský kraj

Graf 7 Zákonné důvody DOPOJ v Jihočeském kraji

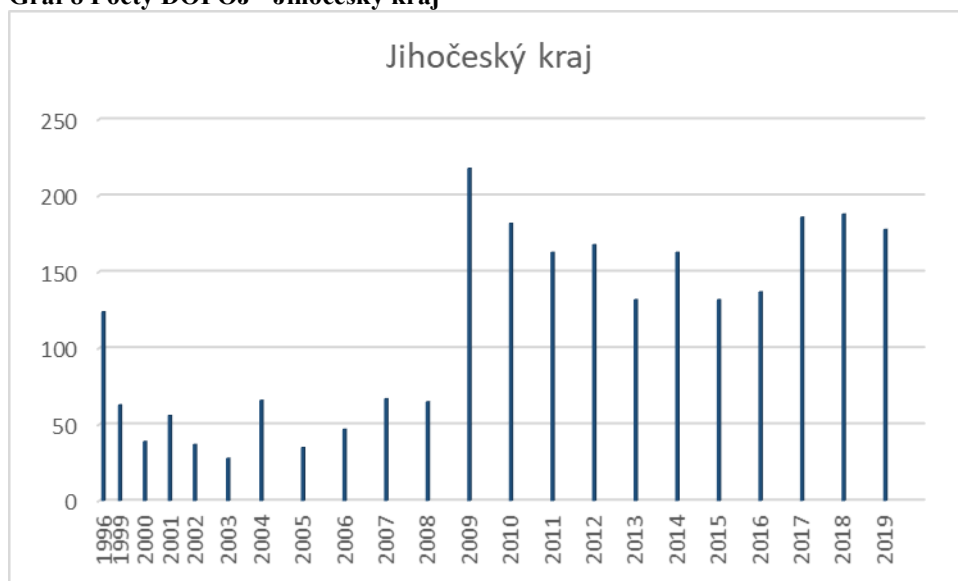

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Jihočeského kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2013, mírný nárůst v roce 2014, opětovný pokles v letech 2015 a 2016 a dále pomalý nárůst v následujících letech.

Graf 8 Počty DOPOJ - Jihočeský kraj

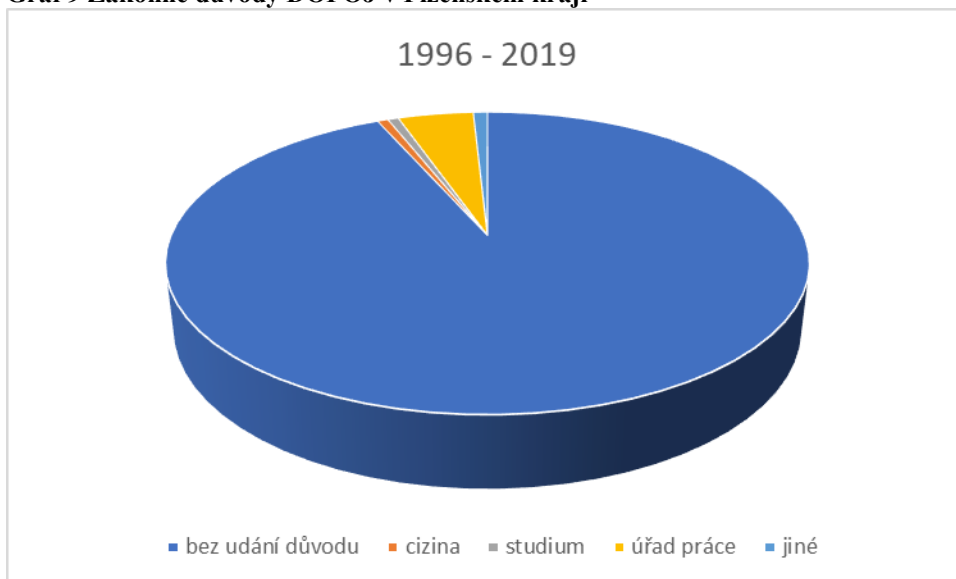

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Plzeňský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Plzeňském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Plzeňském kraji, bylo 1 755 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 122 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 12 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 85 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 16 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 29 Data DOPOJ Plzeňský kraj

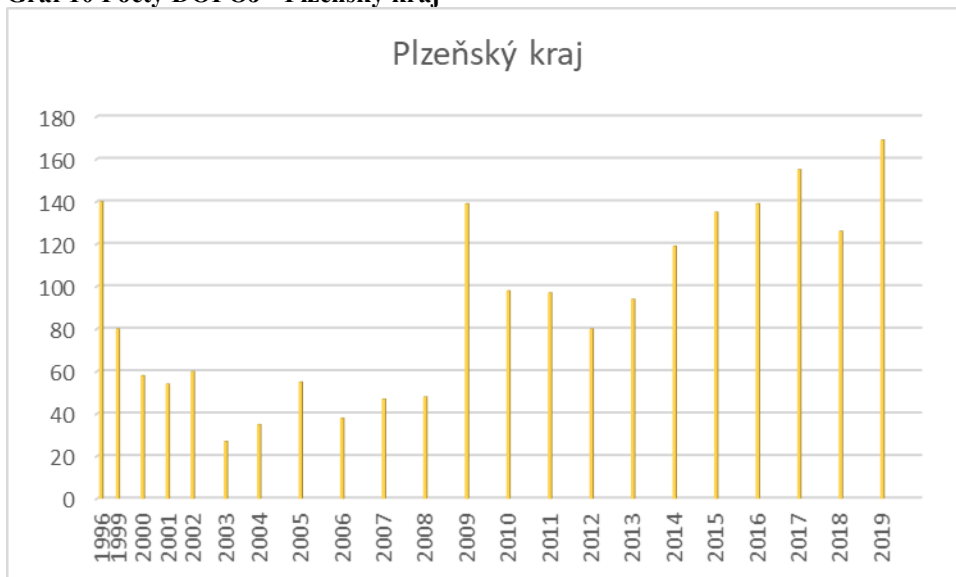
Graf 9 Zákonné důvody DOPOJ v Plzeňském kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Plzeňského kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2013, nárůst od roku 2014 v následujících letech s mírným poklesem v roce 2018.

Graf 10 Počty DOPOJ - Plzeňský kraj

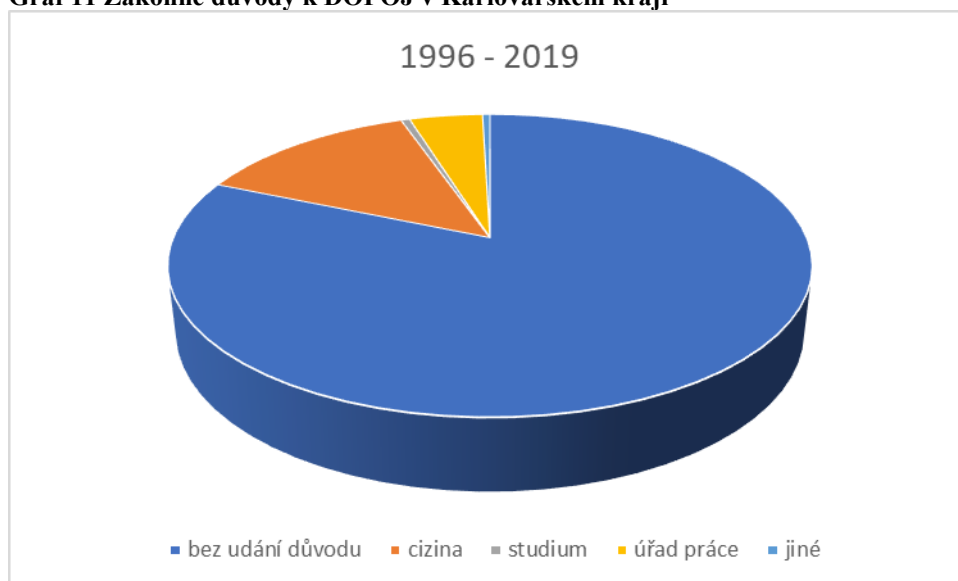

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Karlovarský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Karlovarském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Karlovarském kraji, bylo 1 095 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 179 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 7 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 59 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 6 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 30 Data DOPOJ Karlovarský kraj

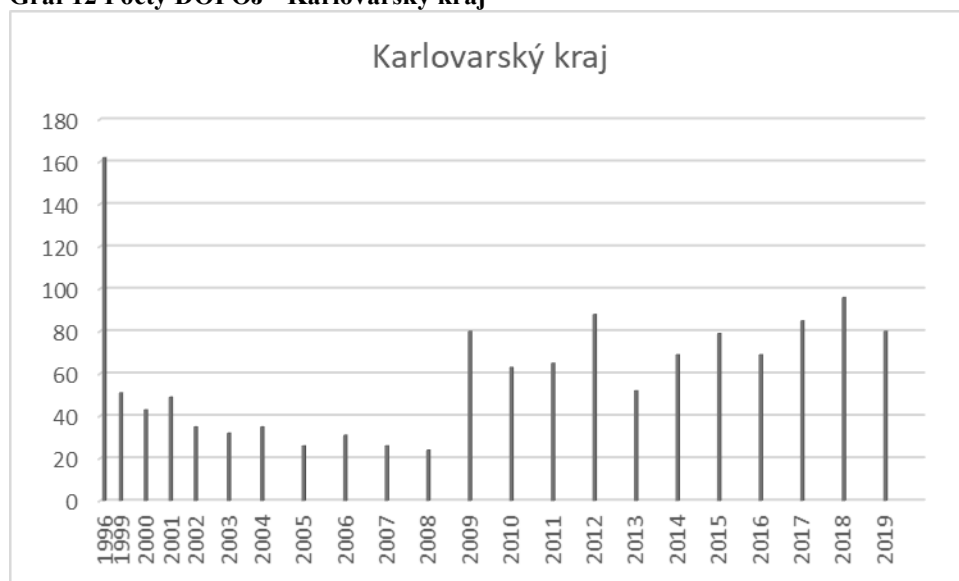
Graf 11 Zákonné důvody k DOPOJ v Karlovarském kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Karlovarského kraje, ze kterého je patrný nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2011, mírný nárůst v roce 2012, opětovný pokles v roce 2013, potom pomalý nárůst v dalších letech s mírným poklesem v roce 2016.

Graf 12 Počty DOPOJ - Karlovarský kraj

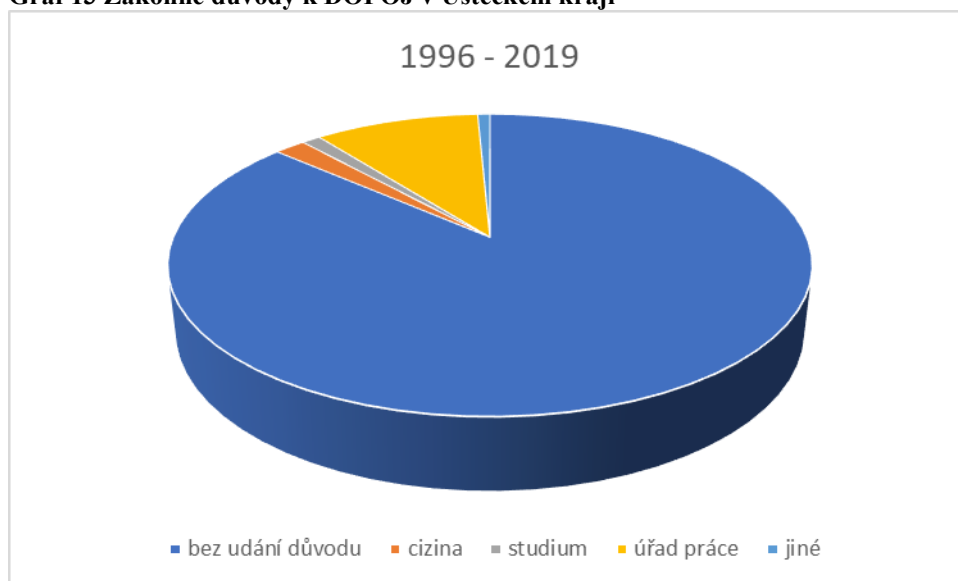
Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Ústecký kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Ústeckém kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Ústeckém kraji, bylo 1 996 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 43 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 26 klientů z důvodů studia po 31. 12. 2002, 228 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 17 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné).

Tabulka 31 Data DOPOJ Ústecký kraj

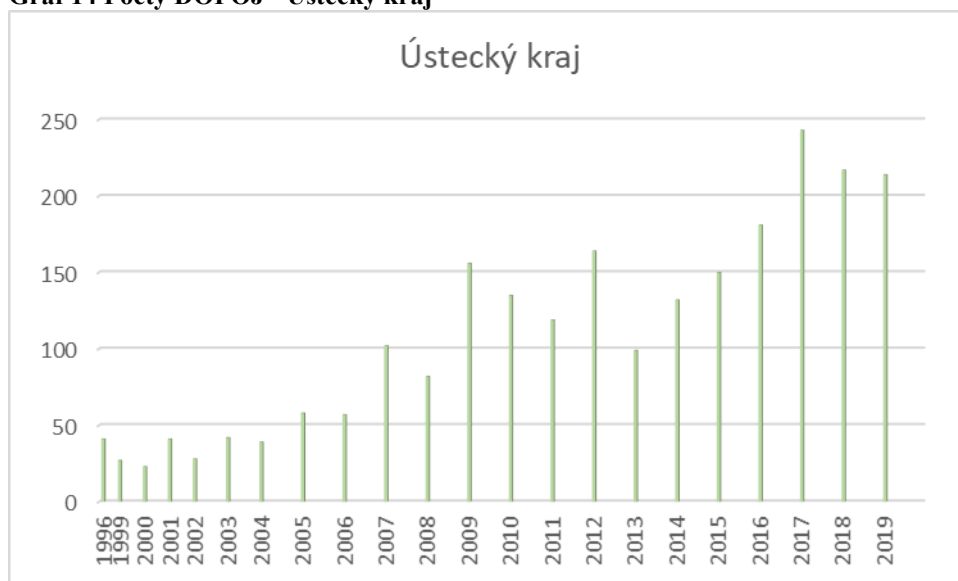
Graf 13 Zákonné důvody k DOPOJ v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Ústeckého kraje, ze kterého je patrný nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 a 2011, mírný nárůst v roce 2012, opětovný pokles v roce 2013 a od roku 2014 pozvolný nárůst s mírným poklesem v roce 2018.

Graf 14 Počty DOPOJ - Ústecký kraj

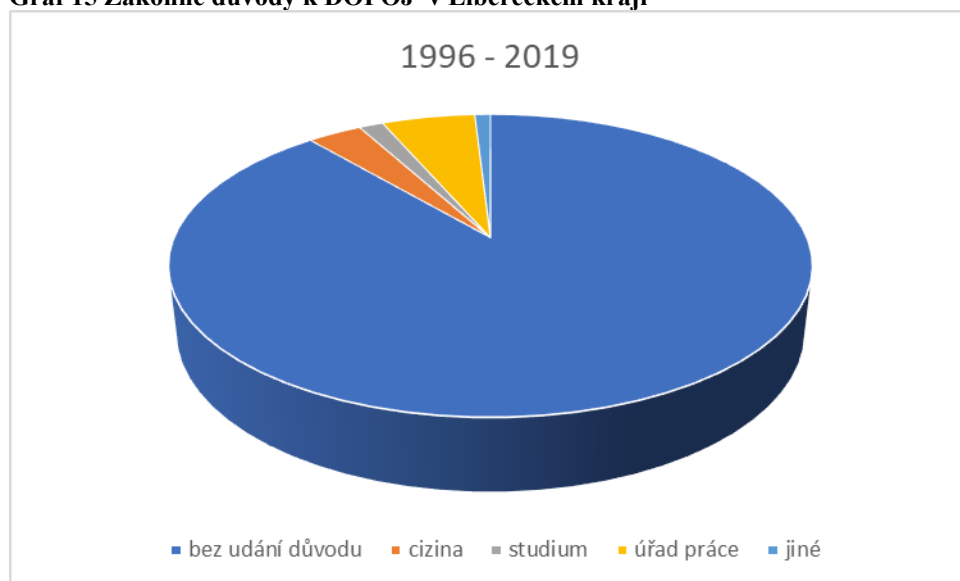

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Liberecký kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Libereckém kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Libereckém kraji, bylo 1 223 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 45 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 20 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 77 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 13 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 32 Data DOPOJ Liberecký kraj

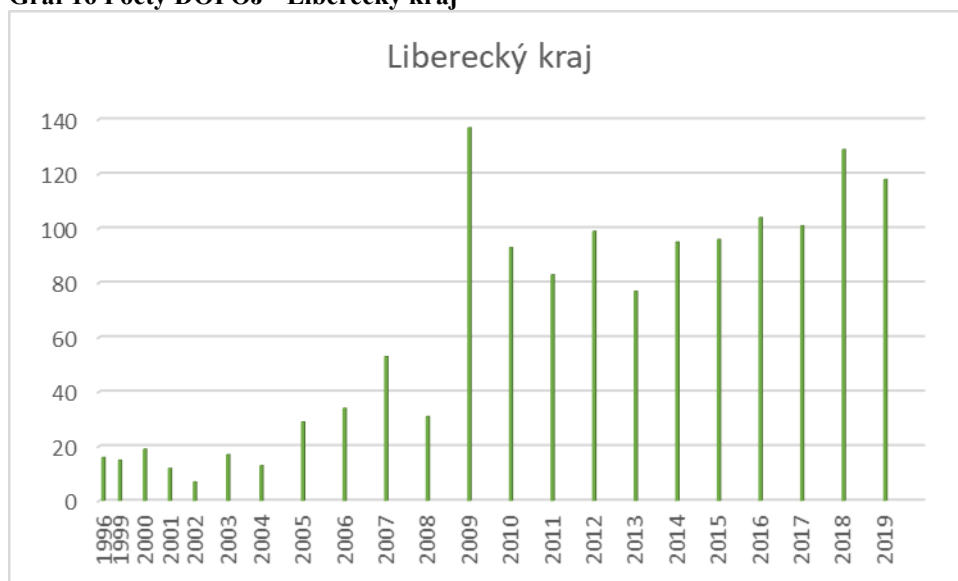
Graf 15 Zákonné důvody k DOPOJ v Libereckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Libereckého kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 a 2011, mírný nárůst v roce 2012, opětovný pokles v roce 2013 a dále od roku 2014 pomalý nárůst v následujících letech.

Graf 16 Počty DOPOJ - Liberecký kraj

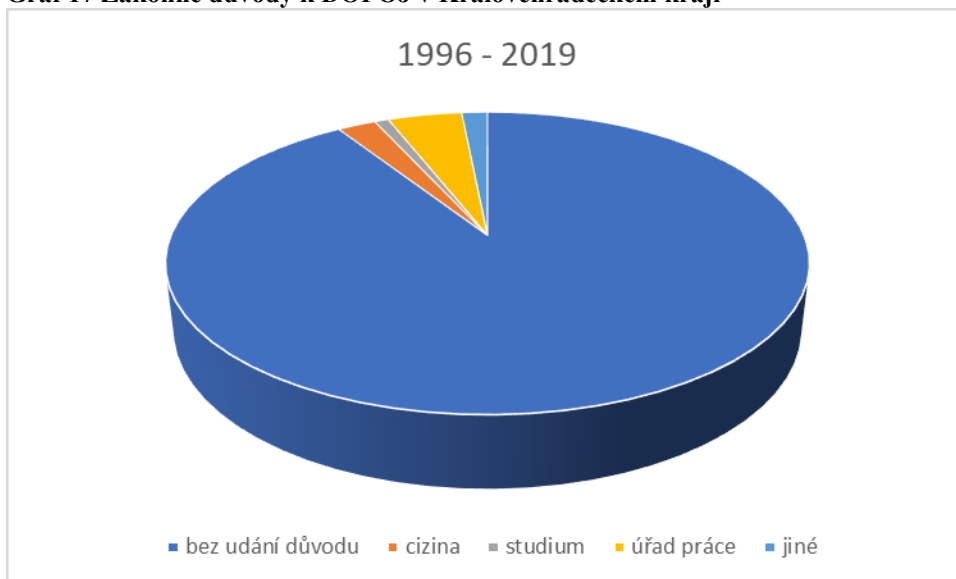

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Královehradecký kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Královehradeckém kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Královehradeckém kraji, bylo 1 412 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 36 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 13 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 69 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 24 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 33 Data DOPOJ Královehradecký kraj

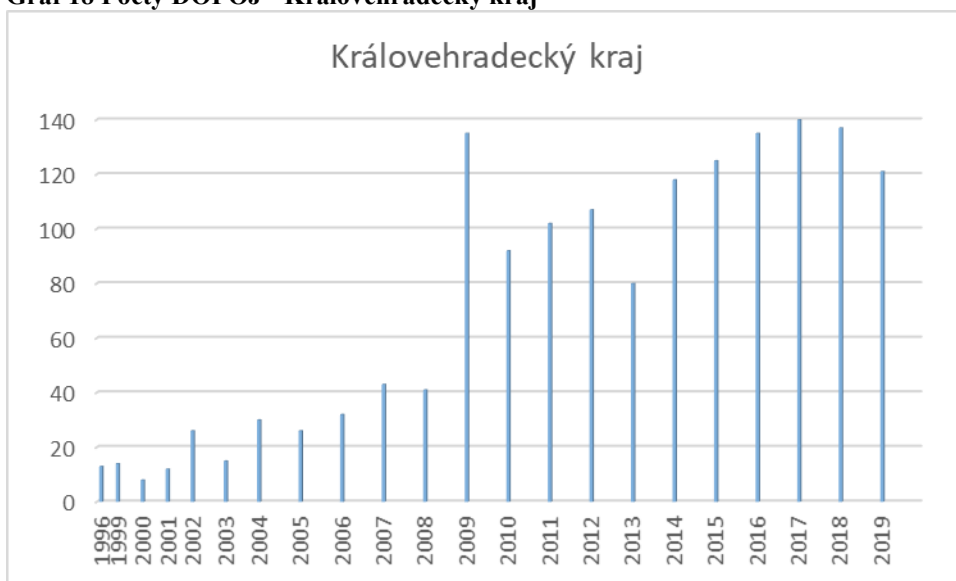
Graf 17 Zákonné důvody k DOPOJ v Královéhradeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Královéhradeckého kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob v roce 2010, mírný nárůst v letech 2011 a 2012, pokles v roce 2013 a dále od roku 2014 pomalý nárůst v následujících letech.

Graf 18 Počty DOPOJ - Královéhradecký kraj

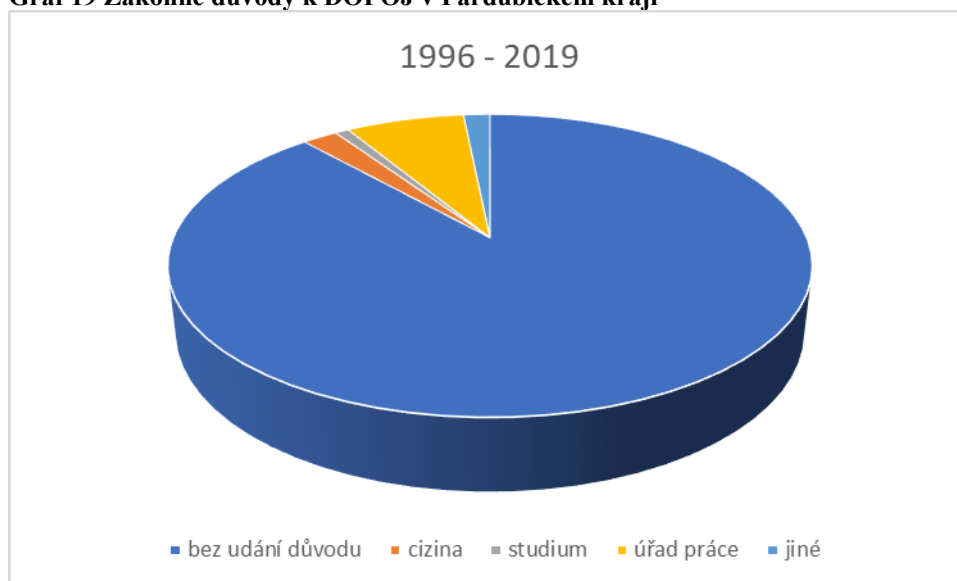
Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Pardubický kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Pardubickém kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Pardubickém kraji, bylo 1 172 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 28 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 11 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 94 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 21 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 34 Data DOPOJ Pardubický kraj

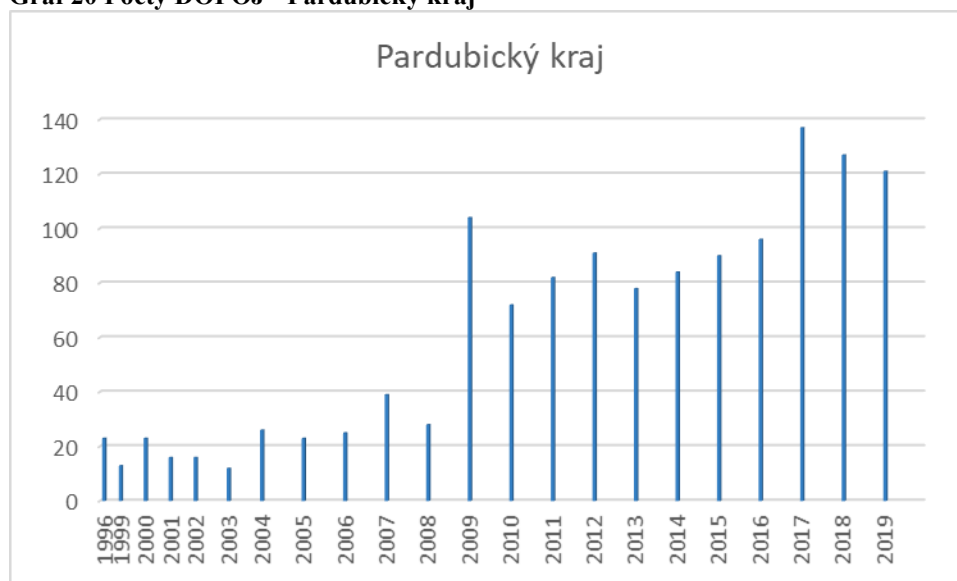
Graf 19 Zákonné důvody k DOPOJ v Pardubickém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Pardubického kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob v roce 2010 s opětovným nárůstem v letech 2011 až 2012, pokles v roce 2013 a od roku 2014 nárůst v dalších letech.

Graf 20 Počty DOPOJ - Pardubický kraj

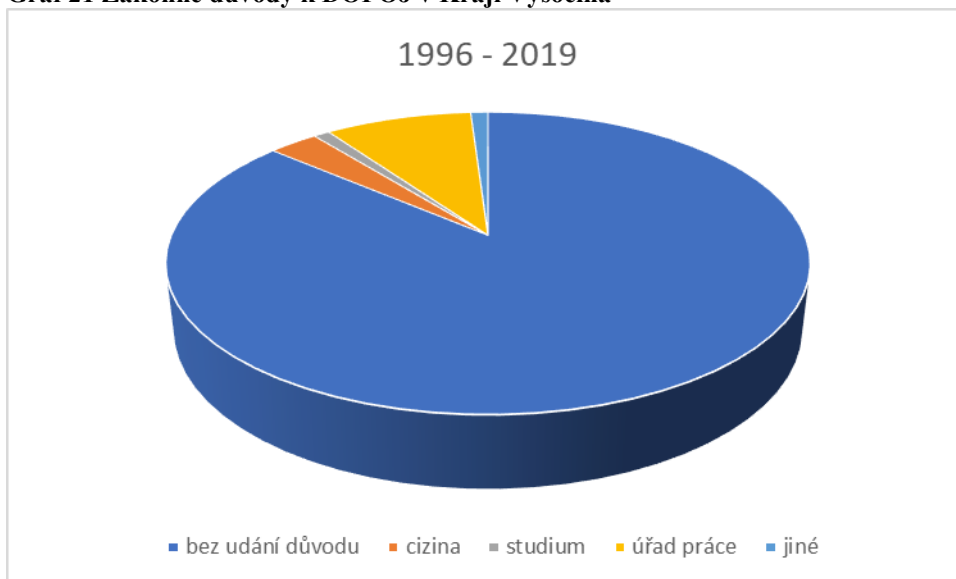

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Kraj Vysočina

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Kraji Vysočina autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Kraji Vysočina, bylo 1 166 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 40 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 13 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 119 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 14 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 35 Data DOPOJ Kraj Vysočina

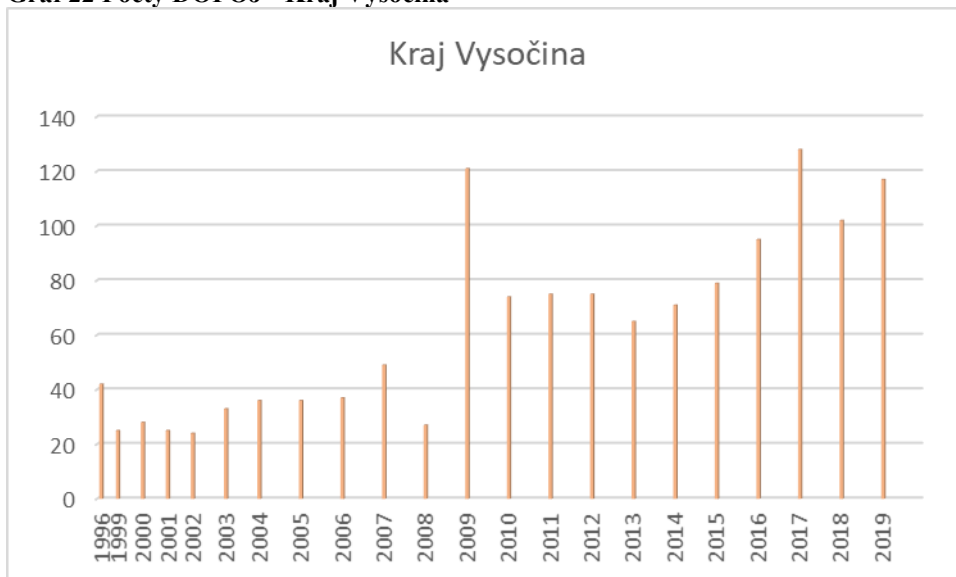
Graf 21 Zákonné důvody k DOPOJ v Kraji Vysočina

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Kraje Vysočina, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2013, od roku 2014 v dalších letech s poklesem v roce 2018.

Graf 22 Počty DOPOJ - Kraj Vysočina

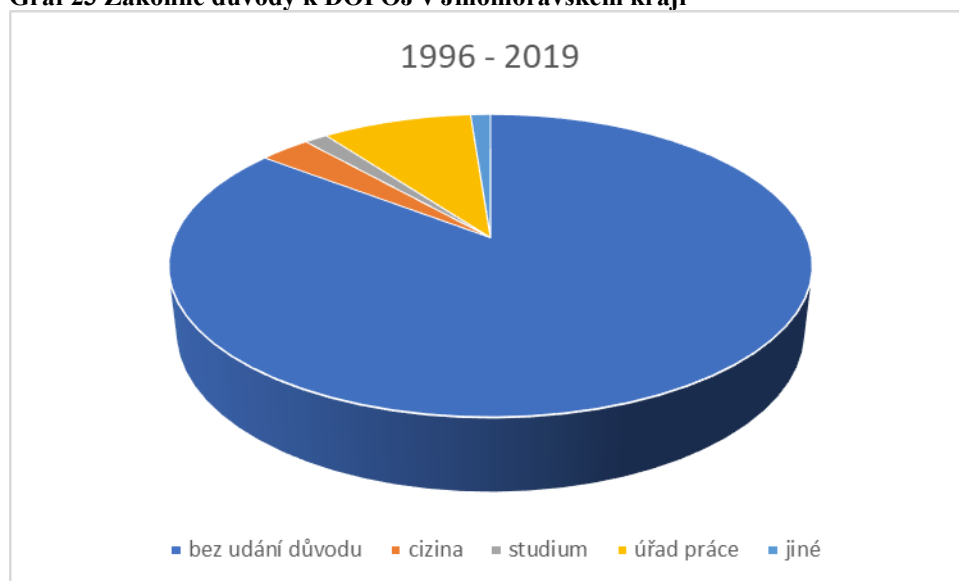

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Jihomoravský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Jihomoravském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Jihomoravském kraji, bylo 4 301 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 153 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 70 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 453 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 60 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 36 Data DOPOJ Jihomoravský kraj

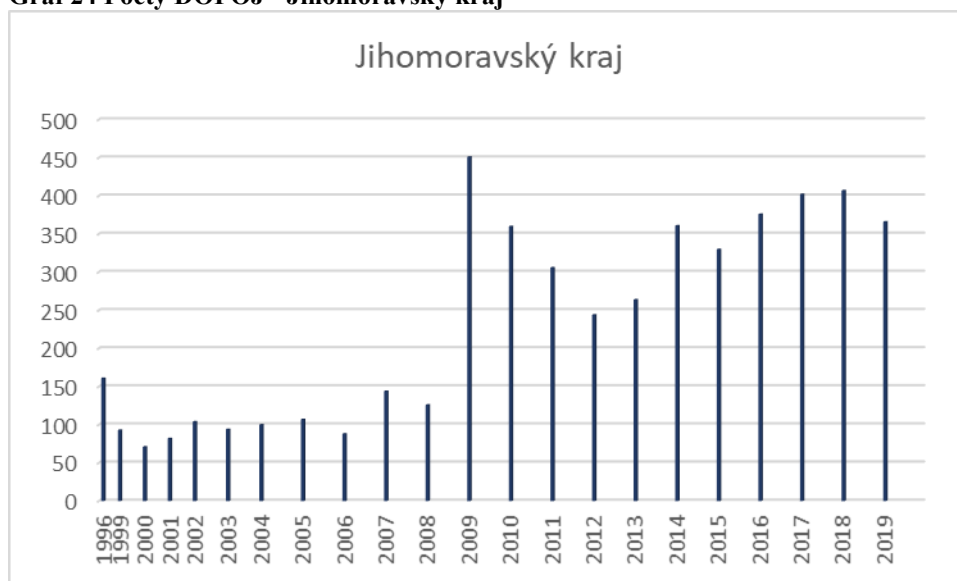
Graf 23 Zákonné důvody k DOPOJ v Jihomoravském kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Jihomoravského kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2013, nárůst v roce 2014, opětovný pokles v roce 2015 a od roku 2016 pomalý nárůst v následujících letech.

Graf 24 Počty DOPOJ - Jihomoravský kraj

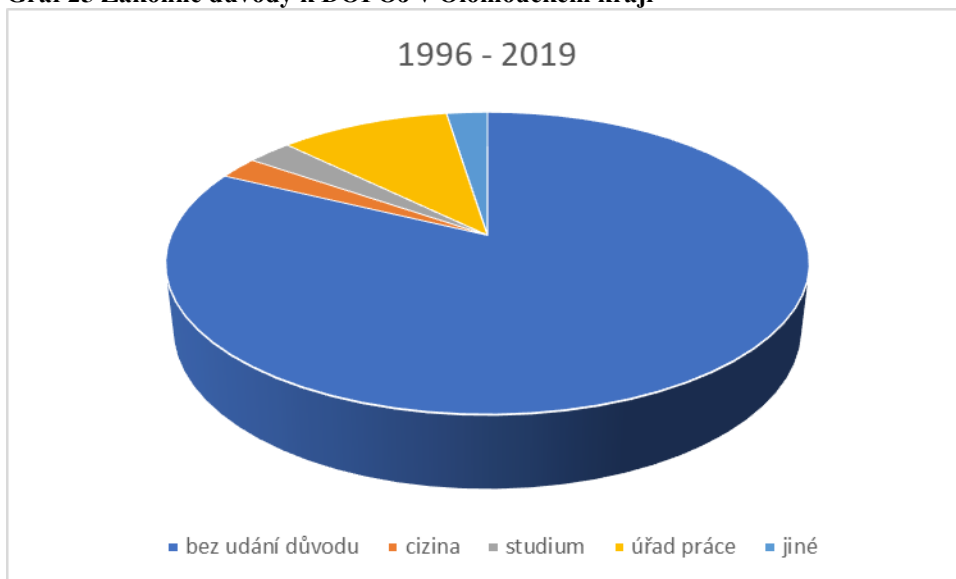

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Olomoucký kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Olomouckém kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Olomouckém kraji, bylo 1 407 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 41 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 46 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 175 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 42 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 37 Data DOPOJ Olomoucký kraj

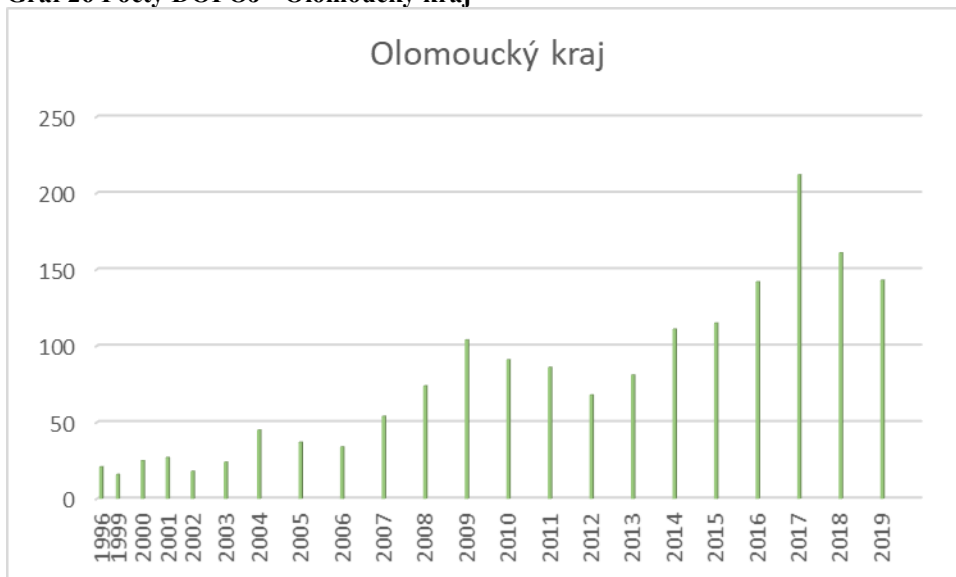
Graf 25 Zákonné důvody k DOPOJ v Olomouckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Olomouckého kraje, ze kterého je mírný nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2012, mírný nárůst od roku 2014 do roku 2016, strmější nárůst v roce 2018 s poklesem v následujících letech.

Graf 26 Počty DOPOJ - Olomoucký kraj

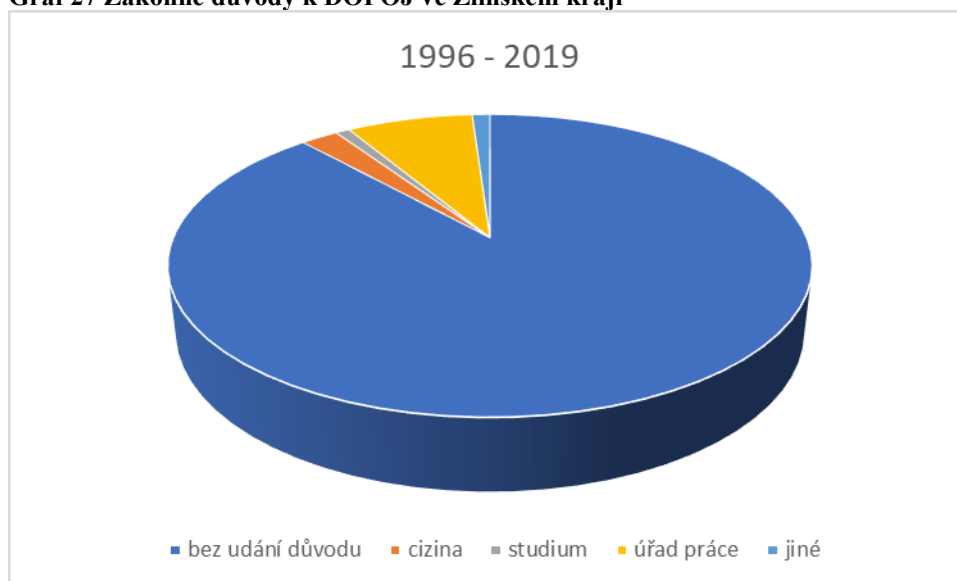

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Zlínský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění ve Zlínském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni ve Zlínském kraji, bylo 1 576 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 40 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 15 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 135 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 19 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 38 Data DOPOJ Zlínský kraj

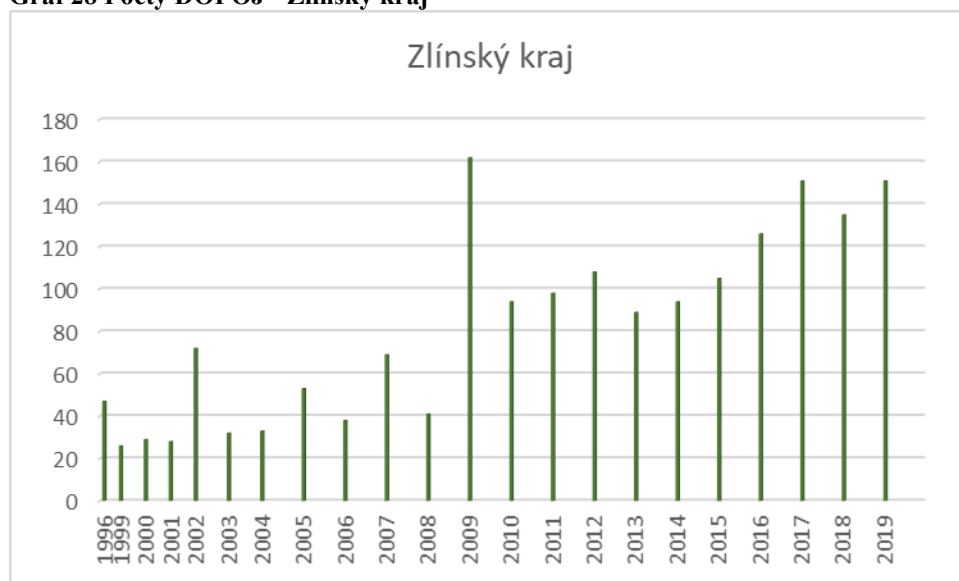
Graf 27 Zákonné důvody k DOPOJ ve Zlínském kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Zlínského kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pokles pojištěných osob v roce 2010 a v roce 2013. V dalších letech pozvolný nárůst pojištěnců s poklesem v roce 2018.

Graf 28 Počty DOPOJ - Zlínský kraj

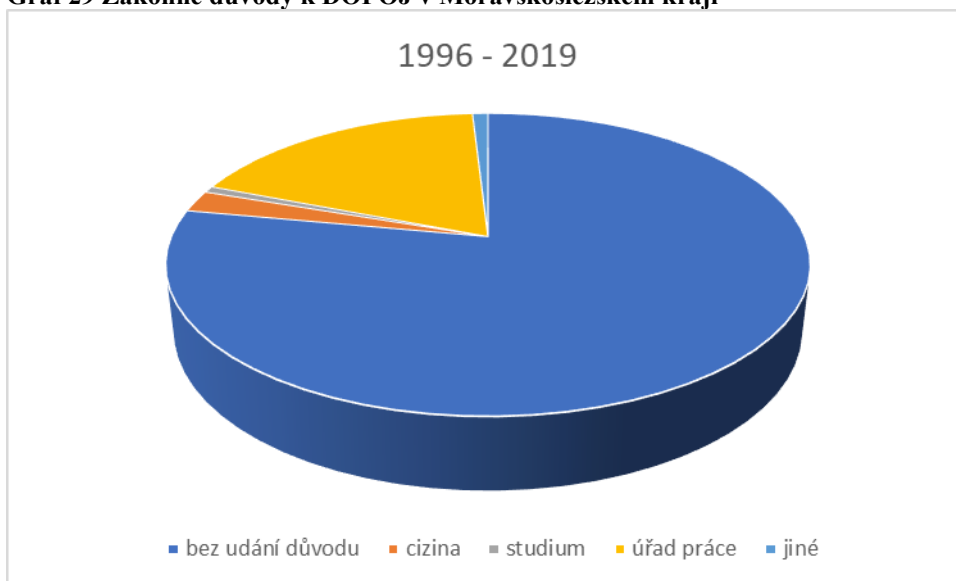
Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Moravskoslezský kraj

Při sledování zákonných důvodů k dobrovolnému důchodovému pojištění v Moravskoslezském kraji autorka došla k výsledku, že z celkového počtu dobrovolně důchodově pojištěných osob, kteří byli v průběhu let 1996 až 2019 aktivně pojištěni v Moravskoslezském kraji, bylo 2 942 pojištěných osob přihlášeno tzv. bez udání důvodu dle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., 87 pojištěných osob přihlášeno z důvodu zaměstnání v cizině, 26 pojištěných osob z důvodů studia po 31. 12. 2002, 685 pojištěných osob z důvodu evidence u krajské pobočky Úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání bez hmotného zabezpečení a 35 pojištěných osob z jiných než zde uvedených důvodů (následování manžela, zaměstnání ve prospěch zahraničního nositele, poslanec Evropského parlamentu a jiné). Tabulka 39 Data DOPOJ Moravskoslezský kraj

Graf 29 Zákonné důvody k DOPOJ v Moravskoslezském kraji

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu pojištěných osob za období od roku 1996 do 2019 v regionu Moravskoslezského kraje, ze kterého je patrný strmý nárůst uplatněných přihlášek v roce 2009, pozvolný pokles pojištěných osob od roku 2010 do 2013, mírný nárůst v roce 2014, opětovný pokles v roce 2015 a od roku 2016 pomalý nárůst v následujících letech.

Graf 30 Počty DOPOJ - Moravskoslezský kraj

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

4.1.4 Výdaje na dávky důchodového pojištění a průměrná výše důchodu

Výdaje systému důchodového pojištění představují zejména výdaje na dávky důchodového pojištění, mezi které se řadí mimo jiné starobní i invalidní důchody. Na výdaje na dávky důchodového pojištění má vliv také demografický trend stárnutí populace.

Tabulka 9 Výdaje na dávky důchodového pojištění

Rok	Výdaje	z toho na starobní důchody
2001	195 813 711	140 656 510
2002	210 439 949	150 772 339
2003	218 273 276	156 272 738
2004	226 883 064	163 025 907
2005	243 647 897	175 668 780
2006	261 463 875	188 948 637
2007	282 876 084	203 932 710
2008	305 535 974	222 104 621
2009	331 704 683	243 636 373
2010	340 161 856	265 985 460
2011	359 233 999	284 614 254
2012	367 863 588	295 140 264
2013	372 334 993	300 573 517
2014	376 406 471	305 668 390
2015	386 519 643	314 872 161
2016	394 466 960	321 069 742
2017	404 468 051	333 811 202
2018	423 678 150	351 235 093

Zdroj: (ČSSZ, 2019)

Průměrná výše starobního a invalidního důchodu zobrazuje finanční situaci občanů státu buď v důchodovém věku, nebo při nepříznivé zdravotní situaci. U vyjádřených invalidních důchodů od roku 2001 do 2009 se jedná o plný invalidní důchod, od roku 2010 se jedná o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

Tabulka 10 Průměrná výše starobního důchodu

	Q10	Q50 - medián	Q90
2001	5 476	6 719	8 314
2002	5 470	6 743	8 369
2003	5 807	7 086	8 890
2004	5 949	7 442	9 058
2005	6 004	7 602	9 601
2006	6 360	8 081	10 265
2007	6 757	8 641	11 002
2008	7 521	9 528	12 057
2009	7 769	9 929	12 654
2010	7 783	9 996	12 801
2011	8 067	10 434	13 352
2012	8 192	10 657	13 667
2013	8 305	10 851	13 901
2014	8 352	10 958	14 034
2015	8 522	11 230	14 379
2016	8 576	11 344	14 501
2017	8 813	11 725	14 991
2018	9 204	12 289	15 718

invalidního důchodu

	Q10	Q50 - medián	Q90
2001	5 295	6 479	8 213
2002	5 323	6 514	8 256
2003	5 524	6 965	8 572
2004	5 818	7 219	9 035
2005	6 002	7 219	9 206
2006	6 288	7 818	9 895
2007	6 692	8 348	10 570
2008	7 470	9 185	11 549
2009	7 694	9 520	12 069
2010	7 677	9 458	12 154
2011	7 952	9 735	12 698
2012	8 051	9 835	12 928
2013	8 169	9 912	13 101
2014	8 208	9 903	13 163
2015	8 263	10 034	13 400
2016	8 274	9 922	13 429
2017	8 452	10 098	13 808
2018	8 711	10 462	14 377

Zdroj: (ČSSZ, 2029)²

Z delšího časového období je patrné, že se střední délka života postupně zvyšuje.

Z následující tabulky uváděné ve Statistické ročence z oblasti důchodového pojištění ČSSZ z roku 2018 je jasně patrné, že od roku 2002 vzrostla délka průměrného dožití osoby pobírající dávku důchodového pojištění o 3, 51 roku a průměrná délka doby skutečného pobírání dávky důchodového pojištění se prodloužila od roku 1970 o 13,28 roku. (ČSSZ, 2019)

² Q10 - 10 % důchodců pobírajících důchod daného typu má důchod nižší, než je uvedená částka v Kč.
Q90 - 90 % důchodců pobírajících důchod daného typu má důchod nižší, než je uvedená částka v Kč.

Tabulka 11 Průměrná délka doby pobírání důchodu a průměrný věk dožití důchodce

Rok zániku důchodu	Muži	Ženy	Celkem	Rok zániku důchodu	Muži	Ženy	Celkem
1970	-	-	11,00	1970	-	-	-
1980	-	-	13,00	1980	-	-	-
1990	-	-	16,00	1990	-	-	-
2000	16,78	22,72	19,96	2000	-	-	-
2001	17,42	23,18	20,56	2001	-	-	-
2002	17,30	23,51	20,69	2002	77,06	79,49	78,39
2003	17,64	23,97	21,14	2003	77,40	79,87	78,77
2004	17,68	24,20	21,30	2004	77,42	79,95	78,83
2005	17,98	24,55	21,67	2005	77,75	80,27	79,17
2006	18,03	24,64	21,72	2006	77,83	80,31	79,22
2007	18,04	25,01	21,98	2007	77,88	80,62	79,43
2008	18,28	25,33	22,25	2008	78,11	80,90	79,68
2009	18,56	25,74	22,64	2009	78,43	81,25	80,04
2010	18,57	25,99	22,79	2010	78,50	81,49	80,20
2011	18,64	26,27	22,96	2011	78,62	81,75	80,39
2012	18,80	26,64	23,26	2012	78,84	82,11	80,70
2013	18,92	26,90	23,50	2013	79,01	82,37	80,94
2014	19,00	27,08	23,55	2014	79,15	82,56	81,07
2015	19,09	27,53	23,97	2015	79,32	83,01	81,46
2016	19,10	27,59	23,97	2016	79,41	83,10	81,53
2017	19,23	27,89	24,22	2017	79,60	83,40	81,79
2018	19,26	28,06	24,28	2018	79,67	83,58	81,90

Zdroj: (ČSSZ, 2019)

4.2 Modelové příklady výpočtu doby pojištění pro nárok na invalidní důchod

Nejběžnější případy pro využití institutu optimalizace a doplacení dobrovolného důchodového pojištění jsou z praxe případy v souvislosti se zamítnutím žádosti pro nesplnění potřebné doby pojištění pro přiznání dávky důchodového pojištění, či již starobního nebo invalidního důchodu. V této souvislosti u invalidních důchodů bývá problémem, kdy je datum invalidity stanoveno zpětně a žadatel o dávku důchodového pojištění i po tomto datum byl v evidenci úřadu práce. Tyto okolnosti mají nesporný vliv na využití institutu dobrovolného pojištění a určení možnosti optimalizace spočívající ve stanovení konkrétní doby potřebné k doplacení. U těchto případů se musí zhodnotit jedna ze tří variant a vybírá se varianta, která je pro žadatele nejvýhodnější:

- 5 z 10 bez posunu rozhodného období (musím získat celou dobu před datem vzniku invalidity),
- 5 z 10 s posunem rozhodného období (dobu pojištění získávám i po datu vzniku invalidity, avšak rozhodné období se mi posune ke dni doplacení pojistného a tím ztrácím dobu pojištění, která byla na počátku původního rozhodného období),
- u žadatelů starších 38 let, také varianta 10 z 20 (tady není možný posun rozhodného období, celou dobu se musí získat pouze před datem vzniku invalidity).

Ve všech třech případech se musí nově umístit dobu evidence na úřadu práce, jelikož se doba evidence zjišťuje zpětně ode dne doplacení pojistného. V případech, kdy evidence pokračuje i po vzniku invalidity se roční započitatelné období nezastaví, ale posunuje se až ke dni doplacení pojistného. Pro nárok na invalidní důchod lze započítat pouze část, která zůstala v původním rozhodném období. Náhradní dobu pojištění získanou po datu vzniku invalidity nelze jako dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod zhodnotit (pouze v případě 5 z 10 s posunem rozhodného období).

Výpočet 5 z 10 s posunem rozhodného období je výhodný pouze v případech, kdy žadatel nemá na začátku rozhodného období žádnou dobu pojištění nebo započitatelnou náhradní dobu pojištění a nedochází k jejímu umazávání. U těchto případů je možné využít celé

rozhodné období včetně zákonné započitatelné doby vedení v evidenci úřadu práce. Bohužel existují případy, kdy není možnost zákonné optimalizace, či již z důvodu chybějící náhradní doby (žadatel nebyl v evidenci úřadu práce, nebyl studentem) nebo je doba pojištění na začátku rozhodného období. Výpočtem a posouzením možnosti doplacení doby pojištění může vzniknout situace, že je nutné získat nových 5 let, jelikož se nám celá doba začátku, posunem období vymaže. Potom je již pouze na konkrétním žadateli, zda podstoupí finanční zátěž a zaplatí si celé nové období i za rizika, že doplacením pěti let a novým posouzením zdravotního stavu může nastat situace, že již nebude invalidní v žádném stupni invalidity. Výhoda vypočítaných variant spočívá v délce doplácené doby.

Příklad 1

Žena narozena v roce 1966, které byla zamítnuta žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem vzniku invalidity **23. 12. 2016**. U tohoto modelového případu je nasimulováno doplacení dobrovolného důchodového pojištění ke dni **2. 5. 2019** a vyřazení z evidence úřadu práce ke dni **22. 12. 2016**. Veškeré rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 12 Stávající doba pojištění Př. 1

Rozhodující období	5 z 10		10 z 20	
	27. 12. 2006 – 26. 12. 2016		27. 12. 1996 – 26. 12. 2016	
		Dny		Dny
Pojištění	1.1.08 – 31.12.08	366	1.1.00 - 28.8.04 1.1.08 – 31.12.08	1702 366
	11.1.11 - 30.12.11	351	11.1.11 - 30.12.11	351
OSVČ	1.1.09 – 31.12.09	365	1.1.09 – 31.12.09	365
ÚP	23.12.15 – 22.12.16	366	23.12.15 – 22.12.16	366
Σ celkem		1448		3150
Σ pro nárok		1825		3650
Rozdíl		-377		-500

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

V tomto konkrétním případě se jedná se o ženu starší 38 let, která již po datu vzniku invalidity nebyla v evidenci úřadu práce, proto mohou být využity, při zápočtu možné plné doby evidence úřadu práce, dvě varianty: 5 z 10 bez posunu rozhodného období nebo varianta 10 z 20.

Optimalizace bude spočívat v návrhu období, ve kterém bude uhrazeno dobrovolné důchodové pojištění³.

Tabulka 13 Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 1

Rozhodující období	5 z 10		10 z 20	
	27. 12. 2006 – 26. 12. 2016		27. 12. 1996 – 26. 12. 2016	
		Dny		Dny
Pojištění	1.1.08 – 31.12.08	366	1.1.00 - 28.8.04 1.1.08 – 31.12.08	1702 366
	11.1.11 - 30.12.11	351	11.1.11 - 30.12.11	351
OSVČ	1.1.09 – 31.12.09	365	1.1.09 – 31.12.09	365
DOPOJ	1.1.13 – 31.12.13	365		
	1.1.14 – 31.1.14	31		
ÚP	23.12.15 – 22.12.16	366	23.12.15 – 22.12.16	366
Σ celkem		1844		
Σ pro nárok		1843		
rozdíl		+1		

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Příklad 2

Žena narozena v roce 1970, které byla zamítnuta žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem vzniku invalidity **26. 11. 2018**. U tohoto modelového případu je nasimulováno doplacení dobrovolného důchodového pojištění ke dne **30. 6. 2019**

³ Osoba byla vyřazena z evidence na úřadu práce, proto původní zápočet doby vedení v evidenci zůstane v rozhodném období stejný (tj. 366 dní).

s trvající evidencí na úřadu práce i po dni vzniku invalidity. Veškeré rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění jsou uvedeny v tabulce:

Tabulka 14 Stávající doba pojištění Př. 2

Rozhodující období	5 z 10				10 z 20	
	bez posunu		s posunem			
	26. 11. 2008 – 25. 11. 2018		30. 6. 2009 – 29. 6. 2019		26. 11. 1998 – 25. 11. 2018	
	Dny		Dny		Dny	
Pojištění					3.1.00 - 30.8.04	1702
	13.1.09 – 31.12.09	353	13.1.09 – 31.12.09	353	13.1.09 – 31.12.09	353
OSVČ	1.1.11 – 31.12.11	365	1.1.11 – 31.12.11	365	1.1.11 – 31.12.11	365
	1.1.12 – 31.12.12	366	1.1.12 – 31.12.12	366	1.1.12 – 31.12.12	366
ÚP	30.6.18 – 25.11.18	149	30.6.18-31.12.18	185	26.11.17 – 25.11.18	365
			1.1.19 – 29.6.19	180		
Σ celkem		1233		1449		3151
Σ pro nárok		1825		1825		3650
Rozdíl		- 592		-376		-499

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

V tomto konkrétním případě se jedná se o ženu starší 38 let, která i po datu vzniku invalidity byla v evidenci úřadu práce, proto mohou být využity všechny tři varianty: 5 z 10 bez posunu rozhodného období, 5 z 10 s posunem rozhodného období a variantu 10 z 20.

Optimalizace bude spočívat v aplikaci zákonných podmínek, kdy se nově umístí doba vedení v evidenci úřadu práce. Roční období, kdy může být tato doba zhodnocena, se posune k 30. 6. 2019, což je den doplacení pojistného. Pro nárok se může hodnotit pouze doba do 25. 11. 2018, tj. do dne vzniku invalidity. Náhradní doba pojištění získaná od 26. 11. 2018 do 29. 6. 2019 (216 dní) se nehodnotí (pouze v případě posunutí rozhodného období). Dále se navrhne období, ve kterém bude doplaceno dobrovolné důchodové pojištění.

Tabulka 15 Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 2

Rozhodující období	5 z 10				10 z 20	
	bez posunu		s posunem			
	26. 11. 2008 – 25. 11. 2018		30. 6. 2009 – 29. 6. 2019		26. 11. 1998 – 25. 11. 2018	
		Dny		Dny		Dny
Pojištění					3.1.2000 - 30.8.2004	1703
	13.1.09 – 31.12.09	353	13.1.09 – 31.12.09	353	13.1.09 – 31.12.09	353
OSVČ	1.1.11 – 31.12.11	365	1.1.11 – 31.12.11	365	1.1.11 – 31.12.11	365
	1.1.12 – 31.12.12	366	1.1.12 – 31.12.12	366	1.1.12 – 31.12.12	366
DOPOJ			1.1.2013 – 31.12.2013	365		
			1.1.2014 – 31.1.2014	31		
ÚP	30.6.18 – 25.11.18	149	30.6.18-31.12.18	185	26.11.17 – 25.11.18	365
			1.1.19 – 29.6.19	180		
Σ celkem				1845		
Σpro nárok				1825		
rozdíl				+ 20		

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Příklad 3

Muž narozen v roce 1971, kterému byla zamítnuta žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem vzniku invalidity **2. 3. 2019**. U tohoto modelového případu je nasimulováno doplacení dobrovolného důchodového pojištění ke dne **4. 9. 2019** s trvající evidencí na úřadu práce i po dni vzniku invalidity. Veškeré rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění jsou uvedeny v tabulce Tabulka 16 Stávající doba pojištění Př. 3

V tomto konkrétním případě se jedná se o muže staršího 38 let, který i po datu vzniku invalidity byl v evidenci úřadu práce, proto mohou být využity všechny tři varianty: 5 z 10 bez posunu rozhodného období, 5 z 10 s posunem rozhodného období a variantu 10 z 20.

Tabulka 16 Stávající doba pojištění Př. 3

Rozhodující období	5 z 10				10 z 20	
	bez posunu		s posunem			
	2. 3. 2009 – 1. 3. 2019		4. 9. 2009 - 3. 9. 2019		2. 3. 1999 – 1. 9. 2019	
		Dny		Dny		Dny
Pojištění					10.1.01 – 5.9.05	1700
	15.1.12 – 31.12.12	352	15.1.12 – 31.12.12	352	15.1.12 – 31.12.12	352
OSVČ	1.4.09 – 31.3.10	365	4.9.09 – 31.3.10	209	1.1.08 – 31.12.08	366
	1.1.11 – 31.12.11	365	1.1.11 – 31.12.11	365	1.4.09 – 31.3.10	365
					1.1.11 – 31.12.11	365
ÚP	4.9.18 - 1.3.19	179	4.9.2018 – 3.9.19	365	4.9.18 - 1.3.19	179
Σ celkem		1261		1291		3327
Σ pro nárok		1825		1825		3650
Rozdíl		-564		-534		-323

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Optimalizace bude spočívat v aplikaci zákonných podmínek, kdy se nově umístí doba vedení v evidenci úřadu práce. Ročním období, kdy může být tato doba zhodnocena, se posune k 4. 9. 2019, což je den doplacení pojistného. Pro nárok se může hodnotit pouze doba do 1. 3. 2019, tj. do dne vzniku invalidity. Náhradní doba pojištění získaná od 2. 3. 2019 do 4. 9. 2019 (186 dní) se nehodnotí (pouze v případě posunutí rozhodného období). Dále se navrhne období, ve kterém bude doplaceno dobrovolné důchodové pojištění.

Tabulka 17 Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 3

Rozhodující období	5 z 10				10 z 20	
	bez posunu		s posunem			
	27.12.2006 – 26.12.2016		15.5.2007 – 14.5.2017		27.12.1996 – 26.12.2016	
		Dny		Dny		Dny
Pojištění					10.1.01 – 5.9.05	1700
	15.1.12 – 31.12.12	352	15.1.12 – 31.12.12	352	15.1.12 – 31.12.12	352
OSVČ	1.4.09 – 31.3.10	365	4.9.09 – 31.3.10	209	1.1.08 – 31.12.08	366
	1.1.11 – 31.12.11	365	1.1.11 – 31.12.11	365	1.4.09 – 31.3.10	365
					1.1.11 – 31.12.11	365
DOPOJ					1.1.15 – 30.11.15	334
ÚP	4.9.18 - 1.3.19	179	4.9.2018 – 3.9.19	365	4.9.18 - 1.3.19	179
Σ celkem						3661
Σpro nárok						3650
rozdíl						+ 11

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Příklad 4

Žena narozena v roce 30. 4. 1961, které byla zamítnuta žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem vzniku invalidity **20. 10. 2017**. U tohoto modelového případu je nasimulováno doplacení dobrovolného důchodového pojištění ke dne **10. 6. 2018** s trvajícím evidencí na úřadu práce i po dni vzniku invalidity. Žena dovršila věku **55 let dne 30. 4. 2016**. Veškeré rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění jsou uvedeny v následující tabulce Tabulka 18 Stávající doba pojištění Př. 4

V tomto konkrétním případě se jedná se o ženu starší 38 let, která i po datu vzniku invalidity byla v evidenci úřadu práce, proto mohou být využity všechny tři varianty: 5 z 10 bez posunu rozhodného období, 5 z 10 s posunem rozhodného období a variantu 10 z 20.

Tabulka 18 Stávající doba pojištění Př. 4

Rozhodující období	5 z 10				10 z 20	
	bez posunu		s posunem			
	20. 10. 2007 – 19. 10. 2017		10. 6. 2018 – 9. 6. 2018		20. 10. 1997 – 19. 10. 2017	
		Dny		Dny		Dny
Pojištění					1.5.98 – 10.1.03	1716
	5.11.07 – 3.12.08	395	10.6.08 – 3.12.08	177	5.11.07 – 3.12.08	395
ÚP do 55 roku	10.6.15 – 29.4.16	325	10.6.15 – 29.4.16	325	10.6.15 – 29.4.16	325
ÚP po 55 roku	30.4.16 – 19.10.17	538	30.4.16 - 9.6.18	771	30.4.16 – 19.10.17	538
Σ celkem		1258		1273		2974
Σ pro nárok		1825		1825		3650
Rozdíl		-567		-552		-676

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Optimalizaci bude spočívat v aplikaci zákonných podmínek, kdy se nově umístí doba vedení v evidenci úřadu práce. V tříletém období, kdy může být tato doba zhodnocena, se zhodnotí zvlášť doba do 55 let věku a doba po 55 roku věku ženy. Započitatelné období se vznikem se posune od 10. 6. 2015 do 29. 4. 2016 a od 30. 4. 2016 do 19. 10. 2017, což je den doplacení pojistného. Pro nárok se může hodnotit pouze dobu do 19. 10. 2017, tj. do dne vzniku invalidity. Náhradní doba pojištění získaná od 20. 10. 2017 do 9. 6. 2018 (233 dní) se nehodnotí (pouze v případě posunutí rozhodného období). Dále se navrhne období, ve kterém bude doplaceno dobrovolné důchodové pojištění.

Tabulka 19 Optimalizace s doplacením DOPOJ Př. 4

Rozhodující období	5 z 10				10 z 20	
	bez posunu		s posunem			
	20. 10. 2007 – 19. 10. 2017		10. 6. 2018 – 9. 6. 2018		20. 10. 1997 – 19. 10. 2017	
		Dny		Dny		Dny
Pojištění					1.5.98 – 10.1.03	1716
	5.11.07 – 3.12.08	395	10.6.08 – 3.12.08	177	5.11.07 – 3.12.08	395
DOPOJ	1.1.13 – 31.7.14	576	1.1.13 – 31.7.14	576		
ÚP do 55 roku	10.6.15 – 29.4.16	325	10.6.15 – 29.4.16	325	10.6.15 – 29.4.16	325
ÚP po 55 roku	30.4.16 – 19.10.17	538	30.4.16 - 9.6.18	771	30.4.16 – 19.10.17	538
Σcelkem		1834		1849		
Σpro nárok		1825		1825		
Rozdíl		+ 9		+ 24		

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

4.3 Modelový příklad výpočtu doby pojištění pro nárok na starobní důchod

Příklad 5

Muži narozenému dne 1. 7. 1955 byla zamítnuta žádost o starobní důchod. Důchodového věku dosáhne v 63 letech a 4 měsících, tj. 1. 11. 2018. Potřebná doba pojištění v roce 2018 činí 34 let (tj. 12 410 dní).

U tohoto modelového případu je nasimulováno dvojí doplacení dobrovolného důchodového pojištění ke dne 1. 12. 2018 a ke dne 2. 1. 2019. Muž dovršil věku 55 let dne 30. 4. 2016. Veškeré rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění při doplacení dobrovolného důchodového pojištění dne 1. 12. 2018 jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 20 Stávající doba pojištění v r. 2018 - Př. 5

		Dny		Σ
		100 %	80 %	
Pojištění		10 546	nekrátí se	10 546
Nemoc	1.9.2008 – 31.8.2009	365		365
ÚP po 55 roku	1.12.2015 – 31.12.2015		25	25
	1.1.2016 – 31.12.2016		293	293
	1.1.2017 – 31.12.2017		292	292
	1.1.2018 – 30.11.2018		268	268
Σ celkem		10 912	878	11 789
Σ pro nárok				12 410
rozdíl				- 621

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Na základě zákonných ustanovení se nově umístí doba vedení v evidenci úřadu práce až do dne doplacení pojistného 1. 12. 2018. U případů starobních důchodů se nám žádná doba neumazává.

Tabulka 21 Optimalizace s doplacením DOPOJ v r 2018 - Př. 5

		Dny		Σ
		100 %	80 %	
Pojištění		10 546	nekrátí se	10 546
Nemoc	1.9.2008 – 31.8.2009	365		365
DOPOJ	1.9.2012 – 31.12.2012	122		122
	1.1.2013 – 31.12.2013	365		365
	1.1.2014 – 31.5.2014	151		151
ÚP po 55 roku	1.12.2015 – 31.12.2015		25	25
	1.1.2016 – 31.12.2016		293	293
	1.1.2017 – 31.12.2017		292	292
	1.1.2018 – 30.11.2018		268	268
Σ celkem		11 428	878	12 427
Σ pro nárok				12 410
rozdíl				+ 17

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Optimalizace bude spočívat v aplikaci zákonných podmínek a v návrhu období, ve kterém bude doplaceno dobrovolné důchodové pojištění.

V případě, že dojde k doplacení pojistného až 2. 1. 2019, při zachování potřebné doby pojištění tj. 34 let, dojde k jinému zápočtu náhradních dob, konkrétně nemoci v ochranné lhůtě, která již nebude hodnocena 100 %, ale se sníží na 80 %. Veškeré rozhodné údaje pro optimalizaci doby pojištění při doplacení dobrovolného důchodového pojištění **dne 2. 1. 2019** jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka 22 Stávající doba pojištění v roce 2019 - Př. 5

		Dny		Σ
		100 %	80 %	
Pojištění		10 546	nekrátí se	10 546
Nemoc	1.9.2008 – 31.8.2009		292	292
ÚP po 55 roku	2.1.2016 – 31.12.2016		292	25
	1.1.2017 – 31.12.2017		292	293
	1.1.2018 – 31.12.2018		292	292
	1.1.2019		1	268
Σ celkem		10 912	1 170	11 716
Σ pro nárok				12 410
rozdíl				- 694

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

Na základě zákonných ustanovení se nově umístí doba vedení v evidenci úřadu práce až do dne doplacení pojistného 2. 1. 2019. U případů starobních důchodů se nám žádná doba neumazává. Optimalizace bude spočívat v aplikaci zákonných podmínek a v návrhu období, ve kterém bude doplaceno dobrovolné důchodové pojištění.

Změnou právní úpravy od 1. 1. 2019 v zápočtu náhradních dob, dojde k situaci, kdy u stejné osoby jenom s jiným dnem doplacení je nutné zaplatit 23 měsíců nikoliv 21, jak v předchozí optimalizaci.

Zápočet doby vedení v evidenci úřadu práce pro nárok na starobní důchod zůstane stejný, neboť již v původním výpočtu byla celá doba krácena na 80 % (týká se osob, které dosáhly důchodového věku po 31. 12. 2009).

Tabulka 23 Optimalizace s doplacením DOPOJ v r. 2019 - Př. 5

		Dny		Σ
		100 %	80 %	
Pojištění		10 546	nekrátí se	10 546
Nemoc	1.9.2008 – 31.8.2009		292	292
DOPOJ	1.9.2012 – 31.12.2012	122		122
	1.1.2013 – 31.12.2013	365		365
	1.1.2014 – 31.7.2014	212		212
ÚP po 55 roku	2.1.2016 – 31.12.2016		292	292
	1.1.2017 – 31.12.2017		292	292
	1.1.2018 – 31.12.2018		292	292
	1.1.2019		1	1
Σ celkem		11 428	1 170	12 415
Σ pro nárok				12 410
rozdíl				+ 5

Zdroj: Vlastní zpracování (2019)

5 Výsledky a diskuse

Sběrem statistických dat o počtech dobrovolně důchodově pojištěných osob v rámci ČR od 1. 1. 1996 do 30. 11. 2019 dle reportů ČSSZ bylo provedeno porovnání počtu takto pojištěných osob a dosaženo závěru, že v jednotlivých letech od zavedení institutu dobrovolného důchodového pojištění zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů počet takto pojištěných osob má stoupající tendenci.

5.1 Dopady na výdaje na dávky důchodového pojištění a vyhodnocení četností optimalizace přímých důchodů

Pro srovnání výsledků výzkumu bylo zjištěno, že v počátku existence agendy dobrovolného důchodového pojištění v roce 1996 bylo v ČR pojištěno pouze 1 196 osob, v roce 2008 bylo pojištěno pouze 1 040 osob. V průběhu roku 2009 došlo k strmému nárůstu pojištěných osob na 3 356, což může souviset s připravovanými parametrickými změnami od 1. 1. 2010, kdy se prodlužovala potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod, prodlužoval se důchodový věk, změny u invalidních důchodů a podmínek jejich nároku, ale i dopočtená doba u invalidních důchodů a rozsah hodnocených dob. Nárůst mohl být také v důsledku snížení sazby pojistného a vyměřovacího základu. Dále bylo z výzkumu zjištěno, že v letech 2010 až 2013 došlo k pozvolnému klesání vyžití tohoto nástroje a od roku 2014 má opětovně jeho využití stoupající tendenci. Ve srovnání četností využití tohoto nástroje pro získání doby pojištění potřebné pro přiznání důchodu, či již starobního nebo invalidního, jsou viditelné disproporce v rámci regionů, kdy region Hlavní město Praha má nejvyšší počet jeho využití například v roce 2019 u 643 pojištěných osob, které uplatnily přihlášku k pojištění, tak v Karlovarském regionu se jedná pouze o 80 pojištěných osob, které v daném roku uplatnily přihlášku.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že co do četností využití optimalizace důchodu využívajících nástroj dobrovolného důchodového pojištění, je tato agenda ve srovnání s ostatními důchodově pojištěnými osobami nesrovnatelně malá, kdy za celé sledované období uplatnilo přihlášku 41 218 osob. Pro představu autorka uvádí počet pojištěných osob v České republice k 31. 12. 2018, kdy celkový počet pojištěných osob za celou Českou správu sociálního zabezpečení byl 4 869 677 a z tohoto počtu bylo v tomto roce pouze 3 443 pojištěných osob, které uplatnily přihlášku k dobrovolnému důchodovému pojištění.

I přesto, že se průměrná délka pobírání dávky důchodového pojištění, či již ve smyslu důchodu starobního nebo invalidního, vzhledem k prodlužování průměrného věku dožití důchodce a průměrné délky pobírání dávky důchodového pojištění postupně zvyšuje a vzhledem k relativně nízkému počtu pojištěnců využívajících dobrovolné důchodové pojištění pro optimalizaci svého důchodu, nejeví se vliv četností využití tohoto nástroje na výdaje systému důchodového pojištění jako významný.

5.2 Vyhodnocení optimalizace u modelových příkladů

Dílčí závěr příklad 1:

U ženy r. 1966 bylo provedenou komparací výpočtů zjištěno, že jako neoptimálnější se jeví varianta **5 z 10**, neboť za využití této varianty ženě chybí pouze 377 dnů, což je z hlediska doplacení dobrovolného důchodového pojištění nejpříznivější. V případě využití této varianty a pojištění navrhovaného období od 1.1. 2013 až do 31.1.2014, tj. v rozsahu 13 měsíců, se získá potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem přiznání důchodu dnem doplacení pojištění, tj. 25. 6. 2019. Bez provedení výpočtu optimalizace a dobrovolného doplacení doby pojištění by žena na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nedosáhla. Varianta 10 z 20 z důvodu vyšší chybějící doby, se zamítá a varianta 5 z 10 (s posunem rozhodného období) se neřeší z důvodu, že evidence na úřadu práce byla ukončena dnem vzniku invalidity, tj. 22. 12. 2016, kdy autorka hodnotí celé období, dle dalších zákonných podmínek.

Dílčí závěr příklad 2:

U ženy r. 1970 bylo provedenou komparací výpočtů zjištěno, že jako neoptimálnější se jeví varianta **5 z 10 (s posunem rozhodného období)**, neboť za využití této varianty ženě chybí pouze 376 dnů, což je z hlediska doplacení dobrovolného důchodového pojištění nejpříznivější. V případě využití této varianty a pojištění navrhovaného období, obdobně jak u prvního případů, od 1. 1. 2013 až 31. 1. 2014, tj. v rozsahu 13 měsíců, se získá potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem přiznání důchodu dnem doplacení, tj. 30. 6. 2019. Stejně jako v prvním příkladu by bez provedení výpočtu optimalizace a dobrovolného doplacení doby pojištění žena na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nedosáhla.

Varianty 5 z 10 (bez posunu rozhodného období) a 10 z 20 z důvodu delší chybějící doby, autorka zamítá.

Dílčí závěr příklad 3:

Stejně jako u přechozích případů, tak i u muže r. 1971 byla zamítnuta žádost o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. Provedenou komparací výpočtů bylo zjištěno, že jako nejoptimálnější se jeví **varianta 10 z 20**, neboť za využití této varianty muži chybí pouze 323 dnů, což je z hlediska doplacení dobrovolného důchodového pojištění nejpříznivější. Dále platí, že tuto variantu mohou využít za předpokladu, že celé pojišťované období bude před vznikem data invalidity, tj. před 2. 3. 2019. V našem případě byly splněny všechny zákonné podmínky a při využití možnosti doplacení dobrovolného důchodového pojištění v období od 1. 1. 2015 až 30. 11. 2015, tj. v rozsahu 11 měsíců se získá potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně s datem přiznání důchodu dnem doplacení pojištění, tj. 4. 9. 2019. Stejně jako u předchozích příkladů by bez provedení výpočtu optimalizace a dobrovolného doplacení doby pojištění muž na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nedosáhl. Varianty 5 z 10 (bez posunu rozhodného období) a 5 z 10 (s posunem rozhodného období) z důvodu delší chybějící doby, autorka zamítá.

Dílčí závěr příklad 4:

Obdobně jak u předešlých případů, tak i u případu ženy (r. 1961) došlo k zamítnutí žádosti pro invaliditu třetího stupně z důvodu nesplnění podmínky potřebné doby pojištění. V tomto případě bylo provedenou komparací výpočtů zjištěno, že jako nejoptimálnější pro doplacení dobrovolného důchodového pojištění se jeví obě varianty 5 z 10 (s posunem i bez posunutí rozhodného období). U obou případů se pro získání potřebné doby pojištění pojišťuje 19 měsíců, kdy se získá potřebná doba pojištění pro vznik nároku na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně s datem přiznání důchodu dnem doplacení pojištění, tj. 10. 6. 2018. Bez provedení výpočtu optimalizace a dobrovolného doplacení doby pojištění by žena na výplatu invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně nedosáhla. Variantu 10 z 20 z důvodu delší chybějící doby, autorka zamítá.

Dílčí závěr příklad 5:

Muži (r. 1955) byla zamítnuta žádost o přiznání starobního důchodu podle ustanovení § 29 ZDP z důvodu chybějící doby pojištění pro nárok na výplatu tohoto důchodu, což v jeho případě k 1. 11. 2018 činilo 34 let. U tohoto vzorového příkladu výpočtu optimalizace s využitím institutu dobrovolného důchodového pojištění pro přiznání starobního důchodu, autorka využívá legitimní možnosti umístění doby evidence na úřadu práce, neboť se doba neplacené evidence zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, tj. ode dne doplacení pojistného.

Na tomto modelovém případě lze také nasimulovat rozdílný zápočet náhradních dob, konkrétně zápočtu pobírání dávek nemocenského pojištění v ochranné lhůtě, a to při přiznání starobního důchodu s datem přiznání do 31. 12. 2018 a při výpočtu důchodu s datem přiznání po 1. 1. 2019.

V obou případech, využitím možnosti doplacením dobrovolného důchodového pojištění žadatel dosáhl přiznání starobního důchodu v příslušném rozsahu. Rozdíl je pouze v délce doplácení.

6 Závěr

„Negativní vliv stárnutí populace se bude projevovat i v dalších letech, proto můžeme očekávat další změny v důchodové politice“ (Škvára, 2016).

Demografické stárnutí populace je významným problémem vyspělých zemí, ale některé demografické ukazatele naznačují, že tento problém bude výhledově otázkou celého světa. Z ekonomického hlediska a pohledu mandatorních výdajů státu přináší demografické stárnutí zátěž prostřednictvím zvýšených nákladů na sociální zabezpečení.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že co do četností využití optimalizace dávek důchodového pojištění využívajících nástroj dobrovolného důchodového pojištění, je tato agenda ve srovnání s ostatními důchodově pojištěnými osobami nesrovnatelně malá. V průběhu roku 2009 došlo k strmému nárůstu pojištěných osob, což může souviset s připravovanými parametrickými změnami od 1. 1. 2010, také se snížením sazby pojistného a vyměřovacího základu a jeho využití má stoupající tendenci. Ve srovnání četností využití tohoto nástroje pro získání doby pojištění potřebné pro přiznání důchodové dávky, bez ohledu, zda se jedná o dávky starobního nebo invalidního důchodu, jsou viditelné disproporce v rámci regionů.

Pomocí vzorku typických praktických příkladů byly prokázány způsoby užití a možnosti optimalizace doby pojištění pro přiznání starobního a invalidního důchodu prostřednictvím využití institutu dobrovolného důchodového pojištění ve prospěch jednotlivých žadatelů a pozitivních ekonomických dopadů na mandatorní výdaje státního rozpočtu. Teoretická část diplomové práce nastiňuje vývoj důchodového pojištění ve vazbě na vývoj legislativy a upozorňuje na přehled možností, využitelných pro výpočty a přiznání jednotlivých druhů důchodů. Praktická část diplomové práce s využitím analytické a komparativní metody na několika typových příkladech demonstruje rozsah možností legitimní optimalizace výpočtu prostřednictvím zapojení dobrovolného důchodového pojištění do finálního výpočtu nároku na přiznání dávek důchodového pojištění.

Dílní závěry jednotlivých výpočtů ukazují na skutečnost, že v případech aplikace institutu dobrovolného důchodového pojištění, resp. pokud je k provedena optimalizace s využitím

tohoto nástroje, lze docílit u žadatelů splnění podmínky pro přiznání dávky důchodového pojištění. V tomto kontextu je však nezbytné akcentovat skutečnost, že aplikace nástroje dobrovolného důchodového pojištění ve prospěch žadatelů závisí na schopnostech a praktických zkušenostech jednotlivých pracovníků realizujících výpočet dávek.

Nesporným pozitivem této diplomové práce je skutečnost, že byla osvědčen reálný pozitivní vliv dobrovolného důchodového pojištění na přiznání dávek důchodového pojištění. Práci bylo rovněž implicitně poukázáno na skutečnost, že žadatel, kterému byla přiznána dávka důchodového pojištění, bude automaticky vyřazen ze systému poskytování tzv. nepojistných sociálních dávek.

Dále bylo touto diplomovou prací prokázáno, že s využitím instrumentu dobrovolného důchodového pojištění a zároveň zapojením dobrovolnosti ze strany žadatele (míněno ve smyslu dobrovolného doplacení potřebné doby pojištění) dochází ke značné právní jistotě žadatele tím, že se stává prvkem důchodové soustavy a jeho sociální jistoty jsou tím posíleny. Institut dobrovolného důchodového pojištění má vliv i na značné zjednodušení mandatorních výdajů státu. Přiznaná výše důchodových dávek, současně důchodové dávky jako takové, jsou spravovány centrálním úřadem, čímž dochází na druhé straně ke zprůhlednění výplaty nepojistných sociálních dávek. Tyto nepojistné sociální dávky bývají často pod tlakem nečestných praktik a spekulací, zejména ze strany žadatelů, kteří své nároky uplatňovali na jednotlivých sociálních odborech a úřadech místní samosprávy.

I přesto, že se průměrná délka pobírání důchodu vzhledem k prodlužování průměrného věku dožití důchodce a průměrné délky pobírání důchodu postupně zvyšuje a vzhledem k relativně nízkému počtu pojištěnců využívajících dobrovolné důchodové pojištění pro optimalizaci svého důchodu, nejeví se vliv četností využití tohoto nástroje na výdaje systému důchodového pojištění jako významný.

Institut dobrovolného důchodového pojištění našel pozitivní uplatnění v běžné praxi při uplatňování nároků na dávky důchodového pojištění. Pokud bude žádána potřeba legislativních návrhů a aplikačních změn, bude nezbytné zpracovat dlouhodobou studii na větším rámci vstupních dat. Rozsah této studie postavené nad syntézou širší databáze

by podala hlubší znalost problematiky a prokazatelně by potvrdila potřebnost a pozitivní dopady nejen do státního rozpočtu, ale i do snížení počtu vyplácených nepojistných dávek.

7 Seznam použitých zdrojů

Monografické publikace

ARNOLDOVÁ, Anna. 2012. *Sociální zabezpečení I.* 1. vydání. Praha : GRADA Publishing, a.s., 2012. 350 s. 978-80-247-3724-9.

CIPRA, Tomáš. 2012. *Penze: kvantitativní přístup.* 1. vydání. Praha: Ekopress, 2012. 422 s. 978-80-86929-87-3

COBOVIC, Maja Vretenar, COBOVIC, Mirko, VUJCIC, Jasna. 2017. *The Pension Insurance in Croatia - Scenario of The Future Development.* Croatia : 6th International Scientific Symposium Economy of Eastern Croatia - Vision and Growth, 2017. pp. 290-298.

GREGOROVÁ, Zdeňka, GALVAS, Milan. 2005. *Sociální zabezpečení.* 2. aktualizované a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita: Doplněk, 2005. 280 s. 80-7239-176-3.

HALÁSKOVÁ, Renáta. 2003. *Kapitoly ze sociální politiky.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2003. 139 s. 80-7042-639-X.

HALÍŘOVÁ, Gabriela. 2018. *Praktikum z práva sociálního zabezpečení.* 5. přepracované a aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2018. Praha : Leges, 2018. 192 s. 978-80-7502-297-4.

HEDL, Jan. 2015. *Přehled statistických metod. Analýza a metaanalýza dat.* Praha : Portál, 2015. 734 s. 978-80-262-0981-2.

CHVÁTALOVÁ, Iva. 2012. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk,, 2012. 290 s. 978-80-7380-374-2.

KAHOUN, Vilém a kol. 2014. *Sociální zabezpečení. Vybrané kapitoly.* 2. aktualizované vydání. Praha: TRITON, 2014. 448 s. 978-80-7387-733-0.

KREBS, Vojtěch a kol. 2007. *Sociální politika.* 4. přepracované a aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2007. 504 s. 978-80-7357-276-1.

KREBS, Vojtěch a kol. 2015. *Sociální politika.* 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 568 s. 978-80-7478-921-2.

MELOTÍKOVÁ, Petra, HALÍŘOVÁ, Gabriela. 2015. *Praktikum z práva sociálního zabezpečení.* 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2015. 168 s. 978-80-7502-090-1.

POTUČEK, Martin. 2019. *České důchody.* Vydání první. Praha: Karolinum, 2019. 181 s. 9788024642369

- POTŮČEK, Martin. 1995.** *Sociální politika*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 1995. 142 s. Sv. 7. 80-85850-01-X.
- PŘIB, Jan. 2010.** *Kdy do důchodu a za kolik*. 11. aktuální vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. , 2010. 128 s. 978-80-247-3292-3.
- PŘIB, Jan. 2011.** *Kdy do důchodu a za kolik*. 12. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2011. 128 s. 978-80-247-366-7
- PŘIB, Jan. 2012.** *Kdy do důchodu a za kolik*. 13. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2011. 144 s. 978-80-247-4090-4
- PŘIB, Jan, VOŘÍŠEK, Vladimír. 2012.** *Důchodové předpisy s komentářem*. 7. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2012. 583 s. 978-80-7263-736-2.
- ŠKVÁRA, Miroslav. 2016.** *Doplňkové penzijní spoření ... v otázkách a odpovědích*. Praha: Miroslav Škvára, 2016. Edice finančního poradce. 978-80-904823-2-6. (I.)
- TOMEŠ, Igor. 2009.** *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. II. rozšířené a přepracované vydání. Praha : Portál,s.r.o., 2009. 304 s. 978-80-7367-483-0.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2008.** *Právo sociálního zabezpečení*. 4. vydání . Praha : C. H. Beck, 2008. 367 s. 978-80-7400-032-4.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2013.** *Právo sociálního zabezpečení*. 6. přepracované a aktualizované vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. 320 s. 978-80-7400-473-6.
- TRÖSTER, Petr a kol. 2010.** *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 379 s. 978-80-7400-322-6 .
- VOŘÍŠEK, Vladimír. 2012.** *Zákon o důchodovém pojištění. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. 512 s. 978-80-7179-576-6.
- ŽENÍŠKOVÁ, Marta. 2016.** *Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady k 1.1.2016*. 7. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2016. 160 s. 978-80-7263-998-4.
- ŽENÍŠKOVÁ, Marta. 2018.** *Pojistné na sociální zabezpečení: zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady 2018*. 8. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2018. 160 s. 978-80-7554-127-7.

Seriálové publikace

- BISKUP, Jiří. 2006.** *Důchodové pojištění v praxi. Práce a mzda*. Wolters Kluwer, a. s., 20. 4 2006, Sv. č. 5.

ČSSZ. 2019. *Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2018*. První vydání, Praha: Copy General Onsite Services, s.r.o., 2019. 978-80-87039-54-0. [online]. [citace: 9. leden 20]. Dostupné z www

<https://www.cssz.cz/documents/20143/99587/Statistick%C3%A1%20ro%C4%8Denka%20z%20oblasti%20d%C5%AFchodov%C3%A9ho%20poji%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD%20za%20rok%202018.pdf/6ac9652b-93c3-357a-4c86-aeb41068c54f>

Právní předpisy

Listina základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku České republiky ze dne 16. prosince 1992 (Zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.) [online]. [citace: 20. srpna 2019]. Dostupné z www HYPERLINK

"<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>" <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.

Vyhláška č. 284/1995 Sb., vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí, kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. (ZDP)

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. (ZOPSZ)

Zákon č. 589/1991 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. (ZPSZ)

Internetové zdroje

ČSSZ, **ORGANIZACE**. 2020. Profil organizace. *Organizační struktura ČSSZ*. [Online] 2020. [Citace: 9. leden 2020.] <https://www.cssz.cz/web/cz/profil-organizace>.

ČSSZ, **PŘEHLEDY**. 2019. Přehledy o počtech klientů. *Přehled o počtech zaměstnavatelů, pojištěnců a pojistných vztahů*. [Online] 30. 6 2019. [Citace: 7. leden 2020.] https://www.cssz.cz/web/cz/prehledy-o-poctech-klientu#section_1.

DANEVA, Ivanka. 2015. The Role Of Voluntary Pension Insurance In Corporate Governance. *EconPapers*. [Online]. 2015. [Citace: 19. srpen 2019.] Dostupné z www <http://hdl.handle.net/10610/1758.1314-3123>.

FIALOVÁ, Simona. 2018. Systém sociálního zabezpečení v ČR. *Národní informační centrum pro mládež*. [Online]. 15. únor 2018. [Citace: 18. srpen 2019.] Dostupné z www <http://www.nicm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr>.

HAVLÍČKOVÁ, Kateřina, 2004. Parametry výpočtu důchodu. [Online]. [Citace: 19. srpen 2019.] Dostupné z www <https://www.penize.cz/duchody/16878-parametry-vypoctu-duchodu>

HOLÝ, David. 2019. Co je to důchodové pojištění. [Online]. [Citace: 26. srpen 2019.] Dostupné z www <https://www.epojisteni.cz/co-to-je-duchodove-pojisteni/>

MAŠEK, František. 2010. Kdy můžete vyřešit ztrátu práce odchodem do předčasného důchodu. [Online]. 15. 3. 2010. [Citace: 19. srpen 2019.] Dostupné z www <https://www.penize.cz/duchodove-pojisteni/69925-kdy-muzete-vyresit-ztratu-prace-odchodem-do-predcasneho-duchodu>

NALUS. 2010. Redukční hranice pro výpočet procentní výměry důchodu. *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. [Online]. 23. březen 2010. [Citace: 19. srpen 2019.] Dostupné z www http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-8-07_1.

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY. 2019. Sociální zabezpečení. *Důchodové pojištění*. [Online]. [Citace: 20. srpen 2019.] Dostupné z www <https://portal.gov.cz/obcan/zivotni-situace/socialni-zabezpeceni/duchodove-pojisteni>

VESELÍKOVÁ, Monika. 2018. Dobrovolné důchodové pojištění. Když chybí odpracované roky. [Online]. 28. 2. 2018 [Citace: 20. srpen 2019.] Dostupné z www <https://www.penize.cz/duchodove-pojisteni/333930-dobrovolne-duchodove-pojisteni-kdyz-chybi-odpracovane-roky>

Ostatní

Metodický pokyn ředitele sekce sociálního pojištění č. 6/2015, Pracovní postupy OSSZ (PSSZ, MSSZ Brno) a ČSSZ při provádění dobrovolného důchodového pojištění, ve znění účinném k 27. 2. 2018

Meritorní směrnice ústřední ředitelky ČSSZ č. 9/2009, Invalidní důchod – parametrické změny od 1. 1. 2010 ze dne 12. 8. 2009

8 Přílohy

Tabulka 24 Důchodový věk

Rok narození	Důchodový věk					
	ženy podle počtu vychovaných dětí (r + m)					Muž (r + m)
	0	1	2	3 a 4	5 a více	
1936	57	56	55	54	53	60 + 2
1937	57	56	55	54	53	60 + 4
1938	57	56	55	54	53	60 + 6
1939	57 + 4	56	55	54	53	60 + 8
1940	57 + 8	56 + 4	55	54	53	60 + 10
1941	58	56 + 8	55 + 4	54	53	61
1942	58 + 4	57	55 + 8	54 + 4	53	61 + 2
1943	58 + 8	57 + 4	56	54 + 8	53 + 4	61 + 4
1944	59	57 + 8	56 + 4	55	53 + 8	61 + 6
1945	59 + 4	58	56 + 8	55 + 4	54	61 + 8
1946	59 + 8	58 + 4	57	55 + 8	54 + 4	61 + 10
1947	60	58 + 8	57 + 4	56	54 + 8	62
1948	60 + 4	59	57 + 8	56 + 4	55	62 + 2
1949	60 + 8	59 + 4	58	56 + 8	55 + 4	62 + 4
1950	61	59 + 8	58 + 4	57	55 + 8	62 + 6
1951	61 + 4	60	58 + 8	57 + 4	56	62 + 8
1952	61 + 8	60 + 4	59	57 + 8	56 + 4	62 + 10
1953	62	60 + 8	59 + 4	58	56 + 8	63
1954	62 + 4	61	59 + 8	58 + 4	57	63 + 2
1955	62 + 8	61 + 4	60	58 + 8	57 + 4	63 + 4
1956	<u>63 + 2</u>	61 + 8	60 + 4	59	57 + 8	63 + 6
1957	63 + 8	<u>62 + 2</u>	60 + 8	59 + 4	58	63 + 8
1958	63 + 10	62 + 8	<u>61 + 2</u>	59 + 8	58 + 4	63 + 10
1959	64	63 + 2	61 + 8	<u>60 + 2</u>	58 + 8	64
1960	64 + 2	63 + 8	62 + 2	60 + 8	<u>59 + 2</u>	64 + 2
1961	64 + 4	64 + 2	62 + 8	61 + 2	59 + 8	64 + 4
1962	64 + 6	64 + 6	63 + 2	61 + 8	60 + 2	64 + 6
1963	64 + 8	64 + 8	63 + 8	62 + 2	60 + 8	64 + 8
1964	64 + 10	64 + 10	64 + 2	62 + 8	61 + 2	64 + 10
1965	65	65	64 + 8	63 + 2	61 + 8	65
1966			65	63 + 8	62 + 2	
1967				64 + 2	62 + 8	
1968				64 + 8	63 + 2	
1969				65	63 + 8	
1970					64 + 2	
1971					64 + 8	

Zdroj: ZDP, vlastní zpracování (2020)

Obrázek 4 Příhláška k DOPOJ

Evidenční štítek	<p>Příhláška k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb.</p>		
<p>Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno</p> <div style="border: 1px solid black; height: 15px; width: 100%;"></div>			
A. Základní identifikace			
Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Všechna dřívější příjmení	Titul	Pohlaví	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Datum narození	Místo narození	Stát narození	Státní občanství
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>
E-mail	Telefon	ID Datové schránky	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
B. Adresa pro doručování			
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>
C. Adresa pobytu v ČR (je-li trvalý pobyt mimo ČR)			
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
D. Cizozemské pojištění			
<p>Vypíšte v případě, že podání přihlášky předcházela výdělečná činnost v cizině.</p>			
Cizozemský nositel důchodového pojištění			Cizozemské číslo pojištění
<input type="text"/>			<input type="text"/>
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>
E. Účast na dobrovolném důchodovém pojištění			
Přihlašuji se k dobrovolné účasti na pojištění na dobu		Důvod účasti	
Od <input type="text"/>	Do <input type="text"/>	<input type="text"/>	
Vyměřovací základ (měsíční)			
☐ Minimální ve smyslu ust. § 5c zákona č. 589/1992 Sb.	☐ Určený	Vyměřovací základ ve výši <input type="text"/> Kč	Měsíční pojistné ve výši <input type="text"/> Kč
Platba - typ platby	Perioda platby	Číslo účtu	Kód banky IBAN
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>
☐ Požadují každoroční zaslání údajů dle ust. § 39a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.			
F. Souhlas se zpracováním osobních údajů			
<p>☐ Za účelem zajištění plné a transparentní informovanosti a efektivnější vzájemné komunikace v agendě důchodového pojištění uděluji ČSSZ a OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno souhlas se zpracováním svého telefonního čísla a své e-mailové adresy uvedené ve výše sepsané přihlášce. O svých právech v souvislosti se zpracováním osobních údajů jsem byl/ poučen/a.</p>			
			..... Datum, podpis pojištěnce

Obrázek 5 Odhláška z DOPOJ

Evidenční štítek	Odhláška z účasti na dobrovolném důchodovém pojištění podle § 6 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění		
Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno <input type="text"/>			
A. Základní identifikace			
Příjmení <input type="text"/>	Jméno <input type="text"/>	Titul <input type="text"/>	Rodné číslo <input type="text"/>
B. Den ukončení pojištění			
Den ukončení pojištění <input type="text"/>			
C. Datum a podpis			
			..... Datum, podpis
 3 2 7 2 1 2 4 4 2 7			ČSSZ – 89 322 2 II/2015

Zdroj: ČSSZ <http://www.cssz.cz/cz/tiskopisy/duchodove-pojisteni.htm>

Obrázek 6 Sdělení platebních údajů DOPOJ

	Pražská správa sociálního zabezpečení - Územní pracoviště
	Sokolovská 855/225, 190 00 Praha 9

adresát:

Váš dopis značky/ze dne

Naše značka (č.j)

Vyřizuje linka

V Praze dne

Sdělení

Pražská správa sociálního zabezpečení - Územní pracoviště obdržela dne XX. YY. ZZZZ Vaši Přihlášku k účasti na dobrovolném důchodovém pojištění ve smyslu ust. § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů na dobu:

od: do:

Minimální vyměřovací základ pro placení pojistného v roce 2020 činí 8 709 Kč, měsíční pojistné činí 2 439 Kč.

Přidělený variabilní symbol:

Pojistné se poukazuje na účet Pražská správa sociálního zabezpečení - Územní pracoviště, vedený u České národní banky číslo účtu: 21012-17926061/0710

Jméno, příjmení odpovědné osoby
Razítko, podpis

Zdroj: aplikace VZT08 ČSSZ

Tabulka 25 Platby DOPOJ

období	nařízení vlády/ vyhláška	výše pojistného		výše vyměřovacího základu		sazba pojistného
		měsíční	roční	měsíční	roční	
1996	z. č. 155/1995 Sb.	1 300 Kč	15 600 Kč	5 000 Kč	60 000 Kč	26 %
1997	255/1996 Sb.	1 456 Kč	17 472 Kč	5 600 Kč	67 200 Kč	26 %
1998	254/1997 Sb.	1 534 Kč	18 408 Kč	5 900 Kč	70 800 Kč	26 %
1999	234/1998 Sb.	1 586 Kč	19 032 Kč	6 100 Kč	73 200 Kč	26 %
2000	228/1999 Sb.	1 638 Kč	19 656 Kč	6 300 Kč	75 600 Kč	26 %
2001	375/2000 Sb.	1 716 Kč	20 592 Kč	6 600 Kč	79 200 Kč	26 %
2002	346/2001 Sb.	1 846 Kč	22 152 Kč	7 100 Kč	85 200 Kč	26 %
2003	439/2002 Sb.	1 924 Kč	23 088 Kč	7 400 Kč	88 800 Kč	26 %
2004	338/2003 Sb.	2 100 Kč	25 200 Kč	7 500 Kč	90 000 Kč	28 %
2005	521/2004 Sb.	2 352 Kč	28 224 Kč	8 400 Kč	100 800 Kč	28 %
2006	414/2005 Sb.	2 548 Kč	30 576 Kč	9 100 Kč	109 200 Kč	28 %
2007	462/2006 Sb.	2 688 Kč	32 256 Kč	9 600 Kč	115 200 Kč	28 %
2008	257/2007 Sb.	2 800 Kč	33 600 Kč	10 000 Kč	120 000 Kč	28 %
2009	365/2008 Sb.	1 649 Kč	19 788 Kč	5 889 Kč	70 668 Kč	28 %
2010	339/2009 Sb.	1 660 Kč	19 920 Kč	5 928 Kč	71 136 Kč	28 %
2011	283/2010 Sb.	1 732 Kč	20 784 Kč	6 185 Kč	74 220 Kč	28 %
2012	286/2011 Sb.	1 760 Kč	21 120 Kč	6 285 Kč	75 420 Kč	28 %
2013	324/2012 Sb.	1 812 Kč	21 744 Kč	6 471 Kč	77 652 Kč	28 %
2014	296/2013 Sb.	1 817 Kč	21 804 Kč	6 486 Kč	77 832 Kč	28 %
2015	208/2014 Sb.	1 863 Kč	22 356 Kč	6 653 Kč	79 836 Kč	28 %
2016	244/2015 Sb.	1 891 Kč	22 692 Kč	6 752 Kč	81 024 Kč	28 %
2017	325/2016 Sb.	1 977 Kč	23 724 Kč	7 058 Kč	84 696 Kč	28 %
2018	343/2017 Sb.	2 099 Kč	25 188 Kč	7 495 Kč	89 940 Kč	28 %
2019	213/2018 Sb.	2 289 Kč	27 468 Kč	8 175 Kč	98 100 Kč	28 %
2020	260/2019 Sb.	2 439 Kč	29 269 Kč	8 709 Kč	104 508 Kč	28 %

Zdroj: právní předpisy, vlastní zpracování (2020)

Tabulka 26 Data DOPOJ Hl. m. Praha

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005																
	bez	cizí	bez	cizí	bez	cizí	bez	cizí	UP	bez	cizí	UP	bez	cizí	stud	UP	bez	cizí	stud	UP	jin	bez	cizí	stud	UP										
Praha 10	14	7	2	0	2	1	31	2	0	19	2	0	25	1	0	23	0	0	0	0	41	2	0	0	0	37	1	0	0	0	25	0	0	0	0
Praha 1	48	33	1	0	0	0	50	5	0	43	7	0	49	8	0	56	6	0	0	59	5	0	1	60	4	0	2	0	58	3	1	0	0		
Praha 2	27	12	1	0	2	0	2	0	0	24	0	0	16	0	0	20	0	0	0	18	1	0	1	22	0	1	0	0	22	0	0	0	0	0	
Praha 5	30	21	0	0	0	1	19	1	0	17	0	0	18	4	0	14	5	0	0	17	2	0	1	19	2	0	1	0	22	1	0	0	2	0	
Praha 8	27	21	3	2	3	3	32	4	0	34	2	0	50	0	0	53	4	0	0	53	3	0	0	53	3	0	0	0	56	0	1	0	0	0	
Praha 9	11	7	0	0	0	0	13	4	0	3	2	0	5	2	0	17	1	0	0	11	2	0	0	11	2	0	0	0	11	0	0	0	0	0	
Hl. město Praha	157	101	7	2	7	5	170	21	0	140	13	0	163	15	0	183	16	0	0	199	15	0	3	203	11	2	5	0	194	4	2	2	0	0	
Hl. město Praha	258	9			12		191			153			178			199				217				221				205							

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 27 Data DOPOJ Středočeský kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005																
	bez	cizí	bez	cizí	bez	cizí	bez	cizí	UP	bez	cizí	UP	bez	cizí	stud	UP	bez	cizí	stud	UP	jin	bez	cizí	stud	UP										
Benešov	1	2	0	0	0	0	5	0	0	4	0	0	7	0	0	5	0	0	0	4	0	0	0	5	0	0	0	0	11	1	0	0	0	0	
Beroun	4	1	0	0	0	0	3	0	0	2	0	0	3	0	0	0	7	0	0	0	8	0	0	0	8	0	0	0	0	5	0	0	0	0	
Kladno	4	4	0	0	0	0	10	0	0	8	1	0	17	1	0	12	2	0	0	7	0	0	0	17	0	0	3	0	24	0	0	0	1	0	0
Kolín	11	1	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	5	0	0	5	0	0	0	7	0	0	0	10	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	
Kutná Hora	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0
Mělník	3	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12	0	0	1	8	0	0	16	0	0	1	0	0	0	0	6	0	0	0	1	0	0
Mladá Boleslav	4	4	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	10	1	0	4	1	0	0	7	0	0	0	8	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0
Nymburk	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	3	0	0	8	0	0	0	4	0	0	0	3	0	0	1	0	8	0	0	0	0	0	0
Praha východ	7	1	0	0	0	0	6	0	0	20	3	0	13	0	0	17	0	0	0	14	0	0	0	14	0	0	0	0	16	1	0	0	0	0	0
Praha západ	8	3	0	0	0	0	7	3	0	14	4	0	10	3	0	12	2	0	0	14	0	0	0	13	3	0	0	0	25	1	0	0	0	0	0
Příbram	3	3	0	0	0	0	2	2	0	3	1	0	5	1	1	6	0	0	0	12	0	0	0	13	0	0	0	0	10	0	0	0	1	0	0
Rakovník	2	1	0	0	0	0	6	0	0	7	0	0	1	0	0	11	1	0	0	8	0	0	0	8	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0
Středočeský kraj	48	26	0	0	0	0	46	7	0	68	10	0	77	7	2	96	6	0	1	93	0	0	1	116	3	1	5	0	132	3	0	0	4	0	0
Středočeský kraj	74	0			0		53			78			86			103				93				125				139							

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 28 Data DOPOJ Jihočeský kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005													
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP							
České Budějovice	18	8	0	0	0	0	9	0	0	7	0	0	10	0	0	0	27	0	0	0	0	2	0	0	0							
Český Krumlov	4	15	0	0	0	0	10	0	0	5	1	0	2	0	0	0	3	0	0	0	1	5	0	0	0							
Ďábčův Hradec	6	14	0	0	0	0	10	2	0	6	0	0	4	0	0	0	2	0	0	0	0	5	0	0	1							
Písek	8	3	1	0	1	0	8	2	0	8	0	0	6	1	0	0	5	0	0	0	8	0	0	0	0							
Prachovice	11	9	0	0	0	0	5	1	0	2	0	0	3	2	0	1	0	0	0	0	7	0	0	0	1							
Strakonice	3	8	0	0	0	0	5	2	0	4	1	0	4	0	0	6	0	0	0	1	0	0	0	0	0							
Tábor	12	5	0	1	0	1	8	1	0	3	2	0	11	1	0	0	3	0	0	0	5	0	0	0	0							
Jihočeský kraj	62	62	1	1	1	1	55	8	0	35	4	0	52	4	0	37	0	0	0	28	0	0	1	1	30							
Jihočeský kraj	124				2				63				56				37				28				66				35			

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 29 Data DOPOJ Plzeňský kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005																	
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP											
Domažlice	6	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	3	0	0	0	0	6	0	0	0											
Plzeň-jih	5	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
Plzeň-město	17	8	0	0	0	0	19	2	0	21	0	0	14	1	0	0	9	1	0	0	10	0	1	0	27											
Plzeň-sever	6	8	0	0	0	0	13	2	0	11	0	0	8	0	0	0	3	0	0	0	6	0	0	0	0											
Rokycany	1	2	0	0	0	0	6	0	0	1	1	0	3	4	1	1	4	0	0	0	5	0	0	0	0											
Tábor	24	33	0	1	0	0	13	0	0	10	0	0	6	0	0	9	0	0	0	2	0	0	0	0	2											
Plzeňský kraj	62	78	0	1	0	0	70	10	0	53	5	0	42	11	1	54	6	0	0	25	1	0	0	1	34											
Plzeňský kraj	140				1				80				58				54				60				27				35				55			

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 30 Data DOPOJ Karlovarský kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005																
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP										
Chab	7	66	0	1	0	0	17	9	3	0	13	5	0	9	8	0	5	1	0	0	8	5	0	1	0	8	0	0	3	1					
Karlovy Vary	21	17	0	0	0	0	16	1	3	0	18	2	0	22	1	0	11	0	0	0	16	0	0	0	0	13	0	0	0	0					
Sokolov	15	36	2	0	2	2	7	1	3	0	7	2	0	7	1	0	5	1	0	0	9	1	0	0	0	8	2	0	0	0					
Karlovarský kraj	43	119	2	1	2	3	40	11	3	0	36	7	0	42	7	0	25	10	0	0	30	2	0	0	27	7	0	1	0	23	1	0	2	5	0
	162	3	5				51				43			49			35				32				35					26					

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 31 Data DOPOJ Ústecký kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005														
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP								
Děčín	1	9	0	1	0	0	1	0	0	0	7	1	0	1	1	0	5	2	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0			
Chomutov	1	0	0	0	0	0	0	5	2	0	4	0	0	4	0	0	6	0	0	1	7	1	0	1	0	18	0	0	0	0			
Ústí nad Labem	7	1	0	0	0	0	11	0	3	0	4	0	0	3	0	0	3	0	0	0	7	0	0	0	0	8	0	0	0	0			
Utomělice	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	6	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	8	0	0	0	0			
Louny	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	1	0	0	1	4	0	0	5	0	0	0	0	1	0	0	0	0			
Most	1	2	0	0	0	0	3	0	0	6	0	0	1	0	1	8	0	0	0	6	1	1	0	5	0	0	1	0	5	0	0	1	
Teplice	4	1	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	13	0	0	4	0	0	0	7	0	0	1	3	0	0	1	0	11	0	0	1	
Ústí nad Labem	8	3	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	4	0	0	2	0	0	0	3	2	0	0	4	0	0	1	0	8	0	0	0	
Ústecký kraj	25	16	0	1	0	0	24	3	3	0	20	2	1	39	1	1	26	1	0	1	34	5	1	2	34	1	0	4	0	54	0	0	4
	41		1				27				23			41			28				42				39					58			

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 32 Data DOPOJ Liberecký kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005														
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP								
Česká Lípa	2	3	0	0	0	0	7	0	0	6	1	0	5	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0			
Babinec nad Nisou	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ústí nad Labem	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ústí nad Labem	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Semily	2	0	0	0	0	0	1	3	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0		
Liberecký kraj	8	6	0	0	0	0	14	3	0	6	3	0	11	3	0	6	1	0	0	16	1	0	0	0	15	0	0	0	0	26	1	0	0
	10		0				15			19			12			7				17				13					23				

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 33 Data DOPOJ Královehradecký kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005																
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP										
Hradec Králové	4	2	0	0	0	0	6	0	0	1	0	0	3	0	0	6	0	0	0	0	8	0	0	2	0	8	0	0	0	1					
Ústí nad Orlicí	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0						
Náchod	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
Rychnov nad Kněžnou	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	6	0	0	0	0	4	0	0	1						
Trutnov	4	2	0	0	0	0	4	0	0	6	0	0	5	0	0	10	0	0	0	2	2	0	0	0	8	0	0	0	10						
Královehradecký kraj	9	4	0	0	0	0	14	0	0	8	0	0	12	0	0	23	1	0	2	15	0	0	0	28	0	0	2	0	23	0	0	1	2		
Královehradecký kraj	13	4	0	0	0	0	14	0	0	8	0	0	12	0	0	23	1	0	2	15	0	0	0	28	0	0	2	0	23	0	0	1	2		
Královehradecký kraj	32	3	0	0	0	0	43	0	0	41	0	0	135	0	0	92	5	4	0	1	88	3	3	6	2	98	3	1	4	1	0	0	0	0	
Královehradecký kraj	80	3	0	0	0	0	118	0	0	125	0	0	117	3	1	10	4	127	1	0	8	4	129	1	2	3	2	114	3	0	1	1	3	0	0

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 34 Data DOPOJ Pardubický kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005																
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP										
Chrudim	2	0	0	0	0	0	1	0	0	4	0	0	2	0	0	4	0	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0	1						
Pardubice	11	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	3	0	0	0	10	0	0	0	0	11	0	0	0	1						
Střelitz	3	2	0	0	0	0	4	0	0	4	0	0	2	0	0	1	2	0	0	0	3	0	0	0	0	1	1	0	1						
Ústí nad Orlicí	3	2	0	0	0	0	3	1	0	7	1	0	6	0	0	3	0	0	0	5	1	1	1	2	2	0	0	0	1						
Pardubický kraj	19	4	0	0	0	0	12	1	0	22	1	0	16	0	0	14	1	0	1	12	0	0	0	0	21	1	1	1	2	17	1	0	4		
Pardubický kraj	25	0	0	0	0	0	13	1	0	23	1	0	16	0	0	14	1	0	1	12	0	0	0	0	21	1	1	1	2	17	1	0	4		
Pardubický kraj	25	0	0	0	0	0	39	1	0	6	0	0	28	0	0	23	1	0	1	64	1	5	2	0	71	1	1	8	1	79	1	0	11	0	
Pardubický kraj	78	5	1	7	0	73	2	0	9	0	0	75	2	0	12	1	81	2	0	10	3	122	1	2	5	7	120	0	1	1	5	116	0	4	1

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 35 Data DOPOJ Kraj Vysočina

Kraj	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005															
	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	bez	cizín	UP	bez	cizín	UP	bez	cizín	stud	UP	bez	cizín	stud	UP	jin	bez	cizín	stud	UP									
Havlíčkův Brod	2	1	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	2	0	0	1	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0					
Jihlava	4	9	0	0	0	0	12	0	0	8	0	0	6	0	0	6	0	0	0	9	0	0	0	0	13	0	0	0	0					
Pelhřimov	4	0	0	0	0	0	1	0	0	5	3	0	5	0	0	3	0	0	0	5	1	0	0	0	9	0	0	0	0	7	0	1	0	
Třebíč	4	2	0	0	0	0	1	0	0	2	1	0	5	0	0	3	0	0	0	4	0	0	0	0	4	0	0	2	0	4	1	0	2	
Žďár nad Sázavou	12	3	0	0	0	0	8	3	0	7	3	0	3	2	0	7	0	0	0	14	0	1	1	8	0	0	1	0	7	0	0	0		
Kraj Vysočina	26	16	1	0	0	0	22	3	0	22	6	0	23	2	0	24	0	0	0	30	1	1	1	33	0	0	3	0	32	1	1	2	0	0
Kraj Vysočina	42	1	0	0	0	0	25	3	0	28	6	0	25	2	0	24	0	0	0	33	1	1	1	33	0	0	3	0	32	1	1	2	0	0
Kraj Vysočina	37	0	0	0	0	0	49	0	0	27	0	0	121	0	0	74	0	0	0	75	0	0	0	0	75	0	0	0	64	3	1	7	0	0
Kraj Vysočina	63	1	0	16	0	0	71	0	0	79	0	0	85	1	2	11	7	114	0	3	10	1	67	1	5	0	13	1	108	0	0	8	1	0

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 38 Data DOPOJ Zlínský kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005												
	jin	bez	jin	bez	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP									
Kroměříž	8	3	0	0	0	0	2	1	0	9	0	0	6	0	0	5	1	0	0	8	0	0	0	7	0	0	1	0	8	0	0	0					
Uherské Hradiště	11	10	0	0	0	0	5	1	0	8	1	0	5	1	0	6	1	0	0	3	0	0	1	6	0	0	1	2	16	0	0	0					
Vsetín	2	0	0	0	1	0	7	0	0	3	0	0	2	0	0	5	0	0	41	6	0	0	5	0	0	0	0	5	0	0	0						
Zlín	8	5	0	0	0	0	10	0	0	8	0	0	14	0	0	13	0	0	0	13	0	0	1	11	0	0	0	0	23	0	0	0					
Zlínský kraj	29	18	0	0	1	0	24	2	0	28	1	0	27	1	0	29	2	0	41	30	0	0	2	29	0	0	2	2	50	0	0	0					
Zlínský kraj	47	0	1	26	29	28	72	32	33	53																											
2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012																									
jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez																								
0	12	0	0	0	14	0	0	13	0	0	0	0	12	0	1	3	0	26	0	0	0	0	28	0	1	1	1	1	1	1	1						
0	7	0	0	0	16	0	0	10	0	0	0	0	27	0	0	4	0	22	0	0	1	0	25	1	0	9	0	30	3	1	4	0					
0	3	0	0	0	6	0	0	4	0	0	0	0	27	0	0	2	0	18	0	0	2	0	11	0	0	0	0	13	0	0	0	0					
3	13	0	0	0	29	1	0	14	0	0	0	0	50	1	0	2	0	31	2	0	2	0	26	0	0	0	0	25	1	0	0	0					
3	35	0	0	1	2	65	1	3	0	41	0	0	148	1	2	10	1	83	2	1	8	0	88	1	0	9	0	96	4	2	5	1					
38	69	41	162	94	98	108																															
2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019																									
jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez																								
18	0	1	1	1	1	20	0	0	4	1	20	0	0	6	0	25	0	0	2	1	28	0	0	2	3	28	1	0	1	0	30	0	5	1	0		
19	3	0	2	0	26	1	0	15	1	0	10	0	5	0	25	1	1	17	1	0	0	0	17	0	0	0	17	0	0	0	1	18	0	0	1		
11	5	0	1	3	0	15	0	0	1	0	11	0	1	3	0	0	29	0	0	0	0	38	0	0	0	0	36	0	0	1	0	42	0	0	0	0	
32	1	0	1	0	20	0	0	1	1	28	1	0	0	33	1	1	1	0	39	0	0	3	1	30	1	0	1	1	21	2	0	1	0	21	0	1	0
89	79	0	1	12	2	94	1	9	0	114	1	2	8	1	140	0	0	7	4	127	2	0	4	2	139	2	5	5	5	0	0	0	0	0			
89	94	105	126	151	135	151																															

Zdroj: vlastní zpracování (2020)

Tabulka 39 Data DOPOJ Moravskoslezský kraj

Kraj	1996		1997		1998		1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005											
	jin	bez	jin	bez	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP	jin	bez	cizí	UP								
Šumperk	4	4	0	0	0	0	7	1	0	7	0	0	4	0	0	4	1	0	0	5	1	0	0	5	0	0	2	0	5	0	0	0	0			
Frýdek-Místek	1	17	0	0	16	3	32	0	0	15	1	0	10	0	5	0	26	1	0	0	11	0	0	0	17	0	0	0	3	18	0	0	1			
Karviná	3	0	0	0	0	0	7	0	0	7	0	0	10	1	1	13	0	0	3	11	0	0	0	3	8	1	0	6	0	14	0	0	5			
Nový Jičín	4	8	1	0	0	0	2	0	0	7	0	0	10	3	0	7	0	0	0	11	0	0	0	2	0	0	0	0	1	1	1	0	0			
Opava	8	7	0	0	0	0	8	0	0	4	2	0	4	0	0	8	0	0	0	4	0	0	0	9	0	0	0	0	8	0	0	0	1			
Ostrava-město	11	2	0	0	0	0	7	4	0	10	1	1	13	0	0	8	0	0	0	19	2	0	0	19	0	0	2	0	19	0	0	4	0			
Moravskoslezský kraj	46	28	3	0	2	0	47	6	1	45	3	1	60	3	3	47	2	0	3	51	3	0	3	60	1	0	10	1	65	1	0	11	0			
Moravskoslezský kraj	74	3	2	54	49	66	3	47	52	3	51	57	72	65	1	78																				
2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012																								
jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez																							
1	17	0	0	0	0	1	0	0	0	0	9	2	0	0	0	10	1	2	3	0	7	0	1	2	0	4	0	0	0	2	0	0				
0	23	0	0	0	5	11	34	0	0	9	0	0	16	0	0	45	1	0	9	1	39	0	2	16	0	31	1	1	0	26	0	32	0	0		
0	6	0	0	0	5	2	0	0	0	0	0	0	22	1	0	3	3	0	21	1	0	0	2	0	0	0	15	0	0	0	1	0	0			
0	12	0	0	0	1	5	11	14	0	0	1	0	12	0	0	1	0	25	0	1	1	0	20	0	0	2	0	23	0	0	1	2	0	0		
0	22	1	0	0	1	0	34	0	0	9	1	40	4	0	6	0	74	4	2	5	0	40	1	1	6	0	35	1	1	8	2	58	0	0		
1	85	1	0	16	4	129	1	3	23	1	99	4	0	14	0	248	8	2	22	1	169	7	7	36	0	147	2	2	43	2	181	0	1	27	1	
106	154	117	281	219	196	210																														
2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019																								
jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez	jin	bez																							
6	0	0	2	5	0	11	0	0	3	10	10	0	5	0	3	0	8	0	0	4	0	13	0	0	0	1	26	0	0	3	0	14	0	0	0	1
79	0	0	4	0	44	0	0	11	1	30	0	0	9	0	61	1	1	13	0	53	1	1	17	0	67	2	3	1	26	0	68	3	2	29	0	
24	0	0	16	0	23	0	0	19	0	28	0	1	17	1	35	0	0	32	0	50	0	0	35	0	50	0	0	41	0	49	0	0	47	0	0	
17	2	0	4	0	21	1	0	4	0	23	0	0	7	0	19	0	0	3	1	22	0	0	1	1	17	0	0	4	0	23	0	1	3	1		
19	0	1	6	0	31	0	0	5	0	32	0	0	8	0	29	0	0	3	1	38	0	0	2	1	27	1	0	3	0	44	0	0	2	2		
43	0	0	11	0	58	3	0	7	1	43	0	1	11	0	48	2	0	11	0	63	0	2	12	0	68	1	1	14	0	77	0	2	20	1		
138	2	1	43	0	188	4	0	49	12	166	0	2	55	1	200	3	1	66	2	239	1	3	67	4	255	4	2	91	0	275	3	5	101	5		
184	253	224	272	314	352	389																														

Zdroj: vlastní zpracování (2020)